

SZÜRKE BAGOLY

KÉT KICSI HÓD

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti RÓNASZEGI
MIKLÓS

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ
SZÜRKE BAGOLY

KÉT KICSI HÓD

REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

A mű eredeti címe

Grey Owl (Va-Sa-Kvon-Aszjn):

The Adventures of Sajó and her Beaver People

Fordította

BAKTAY ERVIN

SZECSKÓ PÉTER

rajzaival

HARMADIK KIADÁS

© **Ba&tay** Ervin, 1957

AZ ÉSZAKNYUGATI SZÉL HAZÁJA

*

Messze, távol a városoktól, a falvaktól és a megművelt földektől, amelyek látásához annyira hozzászokott a fehér ember szeme, túl Észak-Kanada településein, vad és szinte ismeretlen terület fekszik. Aki meg akarja látni, annak hetedhét országon kell átutaznia, olyan vidékeken végig, ahol sem vasút, sem út, sem ház nincsen, de még csak ösvények sincsenek. Végül pedig indián vezetőikkel kenuban (indián csónakban) kell keresztülhatolnia egy óriási területen, csupa elhagyatott erdőségen, tavakon és folyókon át, amerre hébe-hóba karibuszarvas-csordák vándorolnak olyan nagy tömegekben, hogy képtelenség volna megszámolni az állatokat még akkor is, ha ugyan akadna ott ember, aki kísérletet tehetne megszámlálásukra.

Itt, ebben a nagy északi országban a vándor megláthatja Észak-Amerikát úgy, amilyen akkor volt, amikor a fehér ember még nem fedezte föl, s amilyennek, remélem, ezen a tájon még hosszú-hosszú időnkig meg fog maradni. Itt még ma sem látni sok fehér embert, mert

néhány vadfogó prémvadászon és cserekereskedőn kívül errefelé nem él senki más, csak az odzsibve indiánok törzsének szórványos csoportjai.

Az indiánok ezt a földet hazájuknak tekintik, és Kivé-dinne - az Északnyugati Szél Hazájának - nevezik. Nagyon régi nép ez, s oly régóta laknak ezen a tájon, hogy maguk sem tudják, honnan kerültek és hogyan jutottak oda. Messze távol a művelt világtól, ma is ugyanúgy élnek itt, mint ahogyan az őseik éltek, amidőn Jacques Cartier, a francia felfedező, több mint négyszáz évvel ezelőtt ki-

5

kötött partjaikon. Ma is ott állnak a falvaik - tipik (kúp alakú indián sátorfélék), sátrak és néha gerendakunyhók - több mérföldnyi távolságra egymástól, széltől védett ligetekben, a rengeteg napsütötte tisztásain vagy valamelyik szép tó homokos partján. Ilyen kis falvakban élnek az indián családok, mindegyik a maga tanyáján, boldogan és elégedetten. Jó időkben bőséges eleségben van részük, de bizony olykor éheznek is, ha rossz idők járnak, mint ahogyan az a műveltebb népekkel is megesik.

Ezekben a falvakban mindenkinek dolgoznia kell, még a fiatalság is kiveszi részét a munkából. A munka legnagyobb része az utazással kapcsolatos, mert az indiánok állandóan jönnek-mennek, vándorolnak. Egyik-másik évszakban a vadon állatai, melyektől az indiánok megélhetése függ, eltűnnek a környékről, s az embereknek követniük kell őket, vagy új vadászterületet kell keresniük. Ilyenkor -az egész falut lebontják - a gerendakunyhókat kivéve -, és mindent kenukra vagy toboggánokra - hosz-szú szánokra - csomagolnak, aszerint hogy éppen nyár vagy tél van-e, aztán fölkerelkednek. Ha télen történik a vándorlás, akkor a kisfiúk és kislányok felváltva törnek hótalpaikon csapást a hóban, és roppantul büszkék arra, hogy ők járnak a kutyafogatok, toboggánok és emberek csapatának élén, egy-két mérföldnyi úton végig, amikor aztán másik csoport váltja fel őket. Nyáron egész nap eveznek a kenukban a felnőttek mellett, amikor pedig „hord-út”-ra* kerül a sor, mindegyiküknek megvan a maga kis

* Az észak-amerikai folyók sok helyütt veszélyes vízeséseken száguldanak keresztül; az ilyen helyeken partra kell szállni, a csónakokban lévő málhacsomagokat és a csónakokat magukat a szárazföldön kell elszállítani odáig, ahol ismét vízre bocsáthatják a járműveket. Némelykor azért is sor kerül ilyen szárazföldi átkelésre, hogy időt és utat nyerjenek, pl. ha a folyó nagyon nagy kanyarodót ír le. Az ilyen teherhordással járó szárazföldi átkelést nevezik „hordút”-nak.

6

terhe, amelyet cipelnie kell. örömmel látják el munkájukat, s éppoly komolyan, szorgos igyekezettel végzik el dolgukat, akárcsak a szüleik.

Azoknak az indián gyermekeknek, akik a nyarat valamely prémbeváltó állomás vagy település közelében töltik, alkalmuk nyílik az iskolalátogatásra, és sokan közülük igen jól tanulnak. Ezek aztán, mire felnőnek, ügyvédek, orvosok, írók vagy művészek lesznek, mégpedig többnyire sikeresen állják meg a helyüket a művelt világban. Hanem azok a gyermekek, akik egész éven át künn a vadonban élnek, egészen másféle neveltetésben részesülnek. Az ő iskolájuk az erdő rengetege, s ott megtanulják mindazt, amire olyan nagy szükségük van erdei életmódjukban. Földrajznak, történelemnek, számtannak vagy nyelvtannak semmi hasznát nem vehetnék, ezek helyett azonban megismerik a növények, a fák életét, az állatok szokásait és életmódját, meg azt, hogy felismerjék és követni tudják az állatok nyomdokait. Megtanulják, hogyan kell halat fogni az év minden szakában, vagy - ez mindennél fontosabb -

hogy tüzet tudjanak gyújtani bármilyen időben, esőben, szélben és hóban is. Megtanulják a madarak és állatok szavát, és némelyiknek a hangját csalódásig híven tudják utánozni. Beletanulnak abba is, hogy a folyók és tavak vizének természetét, mozgását és változásait megfigyeljék; így aztán ügyesen tudnak bánni a csónakkal és a lapáttal. Úgyszintén megtanulják a hótalp, a lőfegyver, a' fejsze helyes használatát, de érteniük kell a kutyafogat hajtásához és a mindennapi munkákhoz is, például a mokasszin (bórsaru) varrásához, a bőr-kikészítéshez vagy ahhoz, hogy tüzelőfát találjanak olyan helyen, ahol szemmel láthatólag nyoma sincsen ilyesminek, s érteniük kell a főzéshez is. Nem ismerik az iránytűt, de azért mégis tájékozódni tudnak, és eljutnak a rengetegben mindenhová, ahová csak akarnak, a nap, a hold, a csillagok, a fák alakja, a hegyek formája, az állatok mozgolódása és még sok más olyan jel

7

után igazodva, amelyeket itt felsorolni meglehetősen sok időbe kerülne. Olyan kitűnően ismerik a vadonbeli élet sokféle tudományát, hogy egészen önállóakká válnak, magányosan, egymagukban is nagy utakat bírnak megtenni, és félelem nélkül néznek szembe a veszedelmekkel, mint ahogyan az az indián* fiú és kislány tette, akik ebben a történetben szerepelni fognak.

Az indiánok élete olyan kemény és viszontagságos, hogy falvaikban senki sem henyélhet hosszabb ideig anélkül, hogy mihamar ki ne kopjék az élelemből, a ruházatból és a védelmező tanyából. Noha az indiánok szívesen segítenek egymásnak, és mindenüket készségesen megosztják a többiekkel, azért a rest embert nagyon lenézik. De a gyermekek a nehéz munka ellenére is elegendő időt találnak ahhoz, hogy egyszerű és nagyon tevékeny szellemű játékaikkal szórakozzanak. Némelykor, ha véget ért a nap, és alászáll a sötétség, a szikrázó északi csillagok alatt lobogó tábortűz köré telepednek, és szüleik elbeszéléseit hallgatják. Ezek a történetek vadászkirándulásokról, távoli indián törzsekről vagy a régmúlt idők nagy embereiről szólnak, vagy különös kalandokat mondanak el, amelyek az erdőben estek meg. De a gyerekek bámulatát leginkább azok a történetek keltik föl, amelyeket olyan felnőtt indiánok mondanak el, akik már ellátogattak a messze délen elterülő csodálatos országba, a fehér emberek földjére. Elmondják, hogy ott kerekéken guruló hosszú szánok vannak, amelyek viharsebesen száguldanak vasösvényeken - ezen persze a vasutat értik -, aztán vannak arrafelé füstölgő csónakok is, amelyek ugyanilyen sebesen rohannak a vízen, és a fehérek gőzhajóknak nevezik őket; azon a tájon nincsen sok indián, és nincsen sok fa sem, csak magas kőházak sorai állnak, és köztük sok-sok fehér ember siet, lőt-fut állandóan, mintha sehonnan sehová igyekeznének.

Olyan ország ez - mesélik az indiánok -, hogy akinek nincs pénze, az ott nem ehethet, és nem alhat sehol. És a gye-

8

rekek ezt tartják a sok csoda közt a legcsodálatosabb dolognak, mert az erdőben a vándorokat mindenütt szívesen fogadják, és eledellel is megkínálják, akár a fehér vadászok táborában, akár az indiánok falvaiban, és nem számítanak éi-te semmit. Mert ezek a gyerekek, de általában a felnőtt indiánok is körülbelül éppen olyan keveset tudnak a városi életről, mint amennyit a városi gyermekek a vadon életéről tudnak.

Mást hát, mint ahogyan a véletlenül arra tévedt utas a fekete szemű, mosolygós arcú indián gyermekeknek történeteket mond el olyan világról, amelyet sohasem láttak életükben, ugyanúgy én, aki egykor *magam* is egyike voltam ezeknek a kis indián gyermekeknek,

elmondok egy történetet nektek a távoli rengetegről.

De mindenekelőtt tudnotok kell, hogy ebben a sötét és titokzatos rengetegben, ahol különös állatok és emberek élnek, sok nagy folyó hömpölyög, és ezek a folyók szolgálnak közlekedőutak gyanánt nemcsak a gyors kenuban utazó indiánoknak, hanem igen sok víziállatnak is, amilyenek például a hód, a vidra, a menyét és a pézsmapatkány. És az erdőkben számtalan csapás és nyomdok van, noha a városi ember talán sohasem találna rájuk, s ezeken a nyomdokokon úgy járnak-kelnek az erdő vadjai, mint az emberek az országutakon. Mert az erdei állatok mindig jönnek-mennek. Mint az itt lakó embereknek, ugyanúgy nekik is mindig van valami elvégezni való dolguk. Meg kell találniuk vagy meg kell szerezniük az ételmüket, gondját kell viselniük a kicsinyeiknek, és ezek számára is eleségről kell gondoskodniuk. Némelyik állat magányosan él, és nincs állandó tanyája; mások nagy csapatokba verődnek, és egész városokat építenek maguknak, alagutat vájva a föld alatt, hol az egyes családok tanyáit átjárók kötik össze. A leg-bölcsebbek köztük, például a hódok, jó meleg házakat építenek maguknak, vizet tárolnak gátak közt, és a téli hónapokra jókora mennyiségű ételmet halmozgat össze. Szinte

9

emberek módjára dolgoznak, és olykor, amikor munkájuk közben megpihennek, elbeszélgetnek egymással, ámbár mindegyiküknek nagyon sok és fontos dolga van.

És mert olyan ügyesek és szorgalmasak, az indiánok, noha a megélhetés parancsa néha arra kényszeríti őket, hogy néhányat megöljenek közülük, őszintén becsülik ezeket az állatokat, nagy érdeklődéssel kísérik minden tevékenységüket, és szinte úgy tekintik őket, mintha másféle emberi lények törzsei volnának, akik csak kevésben különböznek tőlük maguktól, az indiánoktól. A hódokat különösen tisztelik, és vannak indiánok, akik bizonyos mértékben meg is értik, hogy mit beszélnek a hódok egymás közt, mert a hangjuk hasonlít valamennyire az emberéhez. Bármilyen kicsiny és látszólag haszontalan legyen is valamely állat, a természetben megvan mindegyiknek a maga helye. Az indiánok jól tudják ezt, és sohasem bántják őket, ha nincs rá komoly okuk; és mivelhogy megosztják velük a vadonbeli élet minden veszedelmét és megpróbáltatását, „kis testvéreknek” nevezik őket. Gyakorta megszelídítik és dédelgetik az állatokat, és akárhány indián táborhelyen mevedbo-csot, fiatal hódot, esetleg vidrát, szarvasünőt vagy őzet láthatunk szabadon jönni-menni, ahogyan kedvük tartja. Ott maradnak a tanyahely közelében, mert már otthonosan érzik magukat, és úgy látszik, nagyon szeretik a tábori élet mozgalmasságát. Amikorra egészen megnőnek, többnyire visszatérnek a vadonba, de helyüket nemsokára új kis kedvencek foglalják el a táborban.

Most aztán, hogy már tudjátok, milyen ez az ország, amelyről szó lesz, és hogyan élnek az indiánok, sőt az állatok egyikéről-másikáról is megtud latok valamit, elmesélem nektek az Erdő Apró Népének a történetét, mégpedig igaz történetét, amely ott kezdődött a föntebb leírt vízi utak egyikén, ahol a Hódnépek egy boldog kis családja élt.

Mesélek nektek egy indián vadászról meg az ő kisfiáról és kislányáról s arról a két kis hódoköltyőről, amelyekkel a

10

gyerekek összebarátkoztak. Elmesélem kalandjaikat az Észak nagy rengetegében, s aztán a városban viselt dolgaikat, s azt, hogy milyen jó pajtások voltak a gyerekek meg a kis hódok; hogyan veszett el és került meg újra az egyik hódocska, milyen veszedelmek környékezték őket, mennyi mulatságos eset történt velük, és hogy

mi lett az egésznek a vége.

Most pedig feledkezzünk meg a gépkocsikról, a rádióról, a moziról és sok minden más dologról, amelyekről azt hittük, hogy nélkülük nem is lehet élni, mert ezek helyett inkább kutyafogatokkal, indián csónakokkal, sátrakkal, hó-talpakkal lesz dolgunk, és máris útra kelünk abba a távoli, csodálatos országba.

Ott majd nagy folyókat, tavakat, susogó erdőket láttok, és különös állatokat is, amelyek beszélgetnek egymással, dolgoznak, és városokban laknak; hatalmas fák intenek majd felétek üdvözléssel, amint elmentek mellettük, a folyók vizéből pedig halkán daloló hangokat fogtok hallani.

És letelepszünk a lobogó tűz mellé egy füstös, sötétbarna vigvamban, és ti meghallgadjátok a rég múlt idők történetét.

GITCSI MIGVAN - Á NAGY TOLL

A széles Sárga Nyír folyó sebes sodrában, réges-régen, araikor a fehér emberek még nem vetették szemüket a folyó hús, tiszta vizére, egy kora reggelen magányos indián evezett nyírfakéregből készült kenujában. Magas, arányos, termetű, fekete szemű, éles tekintetű férfi volt. Hosszú, j fekete haja kettős fonatban hullott a vállára. Kirojtozott I szegélyű, aranybarna színűre füstölt özbőr ruhát viselt, és meglehetősen hasonlított azokhoz az indiánokhoz, akiket képeken szoktatok látni, vagy akikről könyvekben olvastatok.

Kenuja növénynedvvel élénksárgára volt festve, úgyhogy éppen olyan színben villogott, mint a sárga nyírek törzsei a közeli dombokon, az oldalán levő varratokat pedig fényes fekete fagyántával kente be a gazdája, hogy a víz ne szivároгjon be a csónakba. A csónak elejére nagy szem volt festve, mint valami óriási madárszem, hátul pedig a csónak farára róka farkot erősített, s ez szelíden libegett a könnyű szélben. Mert az indián szereti, ha olyan a kenuja, mintha élőlény volna, amelynek feje és farka van, mint a többi állatnak. Így a csónak olyan élesen láthatja az utat, akár a madár, s olyan gyorsan, serényen mozog, miként a róka. A csónakban szép rendszeren összehajtogatott sátor, kis tarisznya eleség, egy fejsze, egy teáslábos és egy hosszú, régimódi puska volt elhelyezve.

A domboldalon álló nyírfák koronájából halk susogás hallatszott, s ez a levél-susogás sohasem szűnt meg, mert a szél folyton-folyvást borzolta a lombokat. Ezért az indiá-

12

nok a Suttogó Falevelek Hegyeinek nevezték ezt a felföldet. A folyó partjait szálas, sötétzöld fenyők erdeje szegélyezte, a fák hatalmas ágkarjai messze kinyúltak a víz fölé, s a partok mentén a fák alatt

vörösbegyek, feketerigók és kanárik röpködtek, csapongtak erre-arra, reggelirevalót keresgélve a friss fűben és a bolyhos füzek rügyező hajtásai közt. A levegőt vadzsálya és a vadrózsa édes, nehéz illata töltötte el. Kolibrik röppentek - mint megannyi bíborszínben csillogó nyíl - virágról virágra. Mert éppen május volt, amelyet az indiánok a Virágok Havának neveznek.

Gitcsi Migvan, a „Nagy Toll” - így hívták az indiánt •* az odzsibvék nemzetségéhez tartozott. Már napok óta evezett fölfelé a Sárga Nyír folyó erős sodrának ellenében, és most bizony jó messze járt a falujától. Nap nap után fáradhatatlanul törte útját előre, olykor a part menti szelídebb sodrú vízben, mint ahogyan éppen most is tette, mápkor meg karóval taszítva előre törekeny kenuját vad sellőkön át, fölfelé a harsogó, tajtékozó habokon, szemközt a víz sodrával, szaggatott élű, veszedelmes sziklák közt, olyan ügyességgel, aminőre csak kevés fehér ember t^het szert, sőt még az indiánok közt sem mindegyik. Ma reggel útját vízesés állta el, vad és szépséges zuhatag, magasabb a környező fenyőknél. A vízesés lábánál a fölvért ví^hpermeteg felhőjére a napfény szivárványos ívet festett. Itt az indián partra szállt, alig lépésnyire a dühös, éhesen fenyegető örvénytől, amely minden tőle telhetőt elkövetett, hogy a csónakot sodrába kerítse, és a mennydörgő vízesés zuhataga alá rántsa. Az indián kiemelte a vízből kenuját, fenekével fölfelé fordítva vállára vette, s elindult vele egy sötét hordút ösvényén az óriási, suttogó fák közt. Az ösvényt már évszázadok óta használták az erre járó indiánok, és a fák olyan mély árnyékba borították, hogy sohasem érte napfény. Az indián visszatért, és könnyű felszerelését is átcipelte az ösvényen. Most ismét vízre eresztette kenuját,

13

és nekivágott a napfényben csillogó csendes víznek, a vízesés fölött folytatva útját.

Éles pillantással nézett körül, amint a folyó kanyarulataiban új tájképek tárultak elébe, és sok olyan dolgot veit észre, ami bizony nem keltette volna föl senki másnak a figyelmét, csak a vadászemberét. Talán egy pár bolyhos fül meredt elő a lombok közül, míg az állatot magát elrejtette a sűrűség, vagy villogó szemek néztek feléje az árnyas homályból; egyszer pedig ezüstös bundájú hiúzt pillantott meg, amint az állat éppen szürke kísérteihez foghatóan tűnt el az aljnövényzet szövevényében. Itt-ott őzek szökelltek sebesen az erdő mélye felé, hangosan sivítva orrlyukukon át, vörös formájuk keresztülsuhant a zöld homályon és eltűnt a fák közt. Egy ízben nagy jávorszarvasra bukkant, olyan nagy volt, mint akármelyik ló, szügyéig a vízben állt, és a feje is eltűnt a víz alatt, amint a fenéken vízililiomok gyökereit túrta föl. Amikor Nagy Toll megállt, hogy figyelje a jávorszarvast, amely annyira elmerült igyekezetében, hogy nem is hallotta a csónak közeledtét, a hatalmas állat egyszerre csak nagy csobbanással kikapta fejét a vízből, és meglepetten bámult az indiánra, míg a víz patakokban csorgott le képéről és nyakáról. Akkor aztán megpördült, nagy ugrással a parton termett, és hamarosan eltűnt, noha patáinak dobogását, a széttördelt gallyak és kisebb fák ropogását még jó ideig hallani lehetett, amint vágatva törtet keresztül az erdőn.

De Gitcsi Migvan a meg-megjelenő sok állat ellenére is kicsit elhagyatottnak érezte magát, mert odahaza a falujában, amely most olyan messze volt tőle, két kisgyermeket hagyott, az ő gyermekeit, egy kislányt meg egy fiút. Édesanyjuk korán meghalt, és jóllehet a falubeli asszony nép jó volt hozzájuk, a gyerekek bizony erősen érezték az édesanya hiányát, és Gitcsi Migvan tudta, hogy a kicsik most éppoly elhagyatottnak érzik magukat, akárcsak ő. Nagy Toll és a két gyermek igen jó barátok voltak, és rit-

kán váltak el egymástól, mert bárhová ment is az apa, rendszerint magával vitte a gyerekeket is. Hanem ezúttal egyedül kelt útra, mert ez az utazás veszedelmes volt. Nagy Toll számított arra, hogy vadlopóval vagy orvvadász-szal találkozik, és akkor összeütközésre is sor kerülhet. Git-csi Migvan a falujukban szép gerendaházat épített kis családjának nyári lak gyanánt. Ebben a házban boldogan és kényelmesen éltek, pihenve a kemény tél vadászatainak fáradalmai után, amikor egy velük jó barátságban levő kri indián azt a hírt hozta, hogy a már betelepített vidékről egy csapat félvér előzőnlötte az indiánok földjét, és amint nagyobb csoportokban átvonulnak a rengetegen, rakásra öldösik a hódokat. A rengetegben lakó igazi indiánok soha-

sem vadásznak egymás vadfogó területén, mert az ilyesmit lopásnak tartják, hanem ezek a városlakó fél vérek már föladták vagy elfelejtették az ősi indián szokásokat, és föl lehetett tételezni róluk, hogy az útjukba eső vadfogó területeken alaposan kipusztítják az állatállományt. Márpedig ha nincs prém, amelyért a kereskedőállomáson élelmiszereket és más árukat kaphatnak, akkor Nagy Tollra és családjára ínség vár. Ezért hát Gitcsi Migvan feljött ide, mélyen behatolva téli vadászterületére, hogy megvédje a vadat az idegenektől. De mindeddig egyet sem látott közülük, nyomukra sem akadt, amellet már beállott a meleg idő, amikor a prémes állatokat nem érdemes elejteni; eszerint Nagy Toll úgy vélte, hogy elvégezte dolgát, és másnap vissza készült indulni otthonába.

Ezek a kellemes gondolatok foglalkoztatták éppen, amint a folyó partjához közel tovasiklott a vízben, éles szemmel figyelve, nem lát-e nyomokat, amelyeket talán valamelyik hanyag félvér hátrahagyott, amikor egyszerre csak erős, éles szag ütötte meg az orrát. Valamiféle állat vagy talán ember járhatott arra, és összetaposta a fűszeres illatú fodormenta leveleit. Az indián minden idege azonnal éber figyelemre feszült, és gyors pillantást vetett a part felé. Hirtelen egy rövid testű, zömök alkatú állat ugrott be a folyóba, szinte közvetlenül a csónakja előtt, és úgy elmerült a vízben, mint holmi kő. De mindjárt aztán egy fekete fej és barna bundájú hát bukkant föl a víz színén valamivel odébb, s az állat sebesen úszva megkerülte a kenut, ügyesen olyan helyre jutva, ahol a szél az indián felől szállt feléje. Ekkor megérezte az emberszagot, amelytől az erdő vadjai annyira rettegnek. Széles, lapos farka nagyot csapott a víz színére, szerteszét fröccsentve a habot, amint villámgyorsan megint alábukott, de ezúttal nem is merült fel többé az ember látókörén belül.

Nagy Toll lerázta a bőringének ujjára hullott vízcsöp-

péket, és mosolyogva nézett az állat után; éppen ez volt az, amit annyira szeretett volna látni. Hód volt. És mielőtt a hód vészjelző farkcsapásának zaja elült volna, a legközelebbi folyókanyar mögül másik hasonló jel felelt, olyan hangosan és élesen, mintha puskát sütöttek volna el. Tehát két hód volt a közelben.

Az indián megint elmosolyodott, mert most már bizo-' nyos lehetett afelől, hogy senki- sem vadászott errefelé. Ezeket a hódokat nagyon könnyű lett volna elcsípni, ha tehát ezt a két gondatlan kis fickót még nem ejtették törbe, akkor a többit sem háborgatták. Mégis meg akart győződni a dologról, ezért elhatározta, hogy fölkeresi a tanyájukat, ahol bizonyára több hód is lakik. Házukat nem lesz nehéz megtalálni, mert a hódok útközben itt-ott megrágnak vagy kidöntenek még egészen fiatal éger-, nyár- vagy fűzfahajtásokat, lerágnak róluk a kérget, s az ilyen lehántott fadarabok fehéren

villogva árulják el a helyeket, ahol partra szálltak. Az embernek csak követnie kell ezeknek az „étkezőhelyeknek” a sorát, hogy ráakadjon a hódok tanyájára. Az indián nemsokára oda ért, ahol egy patak ömlött a folyóba, és a patak torkolatában megtalálta azt, amire számított: egy csomó vékony, fehér, lehántott famaradvány jelezte, hogy ott lakmároztak a hódok. Tanyájuk kétségkívül valamivel följebb lesz a patakban, csendes, zavartalan helyen, amelyet a hódok előszeretettel választanak ki otthonuknak.

A hódok egy szép tisztás szegélyén költötték el lakomájukat, a tisztás körül pedig óriási fenyőfák álltak szétszórva, mintha elcsatangoltak volna a fenyőerdőből, és nem bírtak volna többé visszajutni oda. Itt Gitcsi Migvan kis tüzet rakott, és maga is elköltötte déleledtét. Az indiánok sok teát isznak utazásaik közben, így tehát Nagy Toll is egy karcsú ágat jó erősen beletűzött a földbe a vidáman lobogó tűz mellett, s az ág másik végére, mely a tűz fölé hajolt, ráakasztotta a teafőző kannáját, hogy vizet forral-

17

jon. Kihelyezett végű villás ágakra őzhússzeleteket tűzött, s ezeket a parázs elé tette sülni, alájuk pedig a bannock nevű indián kenyérből vágott szeleteket tartott, hogy a húsból lecsöpögő ízletes, zsíros nedv rájuk hulljon. Miután elköltötte ebédjét, kis ideig békésen pipázgatott, és közben a szél zúgását hallgatta a fenyők legyező formájú ágai közt. Úgy tetszett ez fülének, mintha muzsikát hallgatna. Elégedetten hanyatt dőlt, és a lustán kavargó füstöt nézegette, amely erre-arra kígyózva furcsa alakzatokat rajzolt a levegőbe. Ez a muzsika és ezek a képek jelentették számára a zenét és a képeket általában, másfelől nem is hallott, nem is látott soha, és bizonyára éppen olyan nagy örömet talált bennük, mint ti a moziban és a rádióban”.

Nemsokára aztán összerakta csekély cókmojkját, fölébe borította a fölfordított kenut, aztán magához vette hosszú csövű puskáját, és elindult fölfelé a patak mentén, a hódok tavát keresve, amelyről jól tudta, hogy valahol följebb kell lennie. Mokasszinjában nesztelenül lépdelt, nyomot sem hagyott, amint az álmos erdő csöndjében és nyugalomában tovahaladt. Mókuskok sívítottak és csörögtek le reá az ágakról, a csókák pedig, ezek a jókedvű madarak, amelyek mindig megjelennek a táborhelyek körül, fáról fára ugrálva követték útját, olykor elébe kerülve, hogy nagy bölcsen ráhunyorgassanak, és odafütyentsenek neki, amikor elhaladt előttük. Az indián nagyon élvezte a kis állatok társaságát, egyáltalán nem sietett, hanem szép lassan lépdelt tova.

Egyszerre csak megállott és hallgatózott. Éles füle valami különös, váratlan hangot fogott el. Ez a nesz egyre hangosabbá vált, majd hirtelen valóságos harsogássá dagadt. S az indián ekkor meglátta, hogy szemközt vele, a patak medrében lefelé, sárga, iszapos víztömeg áradata vágat sebeseen, egész sereg fadarabot és fűcsomót ragadva magával. Az áradat egészen a partok tetejéig betöltötte a patak medrét, és vad, kavargó, örvénylő száguldással rohant

18

el mellette. Valami rettenetes dolognak kellett történnie fönn, a hódok tavánál. Ember vagy állat elszakította a hódok építette gátat, s ez a vágató özön az a víztömeg volt, amelyet a hódok olyan nagy gonddal tároltak tanyájuk körül, s amely nélkül védtelenül ki vannak szolgáltatva minden veszedelemnek.

Nagy Toll abban a szempillantásban kézbe kapta puskáját, és futásnak eredve, gyorsan törtetett keresztül az erdőn, amely az imént még olyan kedves és békés volt, de most egyszerre sötétté és fenyegetővé változott. Lába szinte repült könnyű mokasszinjában,

teljes erőből futott előre, hogy megmentse a hódok telepét a pusztulástól. Magasba szökkenő ugrásokkal röppent át kidőlt fatörzseken, majd küszködve törte át magát a szélvész kicsavarta fák egymásra döntött szövevényén, ágas-bogas sűrűkőn és az aljnövényzet bozótján, messze háta mögött hagyva a mókusokat és a csókákat. Hosszú ugrásokkal, mint az őz, száguldott az árnyas erdőn át a tó felé, s abban reménykedett, hogy még idejében odaérhet. Nagyon is jól tudta, hogy mi történt ott.

Nigik, a vidra, a Hódnép engesztelhetetlen és halálos ellensége harci ösvényre lépett, és a hódoknak, miután a védelmező víz cserbenhagyta őket, talán már ebben ajpüla-natban az életükért kellett küzdeniük.

A HÓDNÉP OTTHONA

Ha folytattuk volna utunkat fölfelé a patak mentén, míg Gitcsi Migvan az ebédjét készítette, ahelyett hogy ott maradunk mellette, akkor elérhettük volna a hódok tanyáját, még mielőtt a vidra átszakította a gátat, és láthattuk volna, hogyan fest a tó, és miként élnek a hódok. Meglehetősen hosszú séta után egyszerre csak egy kis, mély vizű tóhoz jutottunk volna. A tó innenső oldalán végig, a tómed-ren keresztül, teljesen lezárva ezt, fadarabokból és rozséból készült széles, magas fal húzódtott. Az ágak és a rözse sűrűn egybe voltak fonva, a hézagokat moha töltötte ki, s az egészet gondosan betapasztották sárral. A töltés tetején jókora kövek heverték, ezeket azért tették oda, hogy még erősebbé tegyék. A fal közel harminc méter hosszú és jó egy méter magas volt. A víz a töltés tetejébe vágott és fadarabokkal kibélelt csatornafélén át ömlött ki a tóból, úgyhogy a patak, miután a gát tetejéig duzzadt, csak ezen a bevágáson keresztül folytathatta útját tovább, s a kifolyást így könnyen szabályozni lehetett. Az egész olyan kitűnően meg volt építve, mintha emberi kezek műve lett volna, pedig nem emberek, hanem állatok építették.

Ez a fal, amely tulajdonképpen gát volt, bezárta és helyén tartotta a tó vizét. Nélküle nem is lett volna ott semmiféle tó, csak a patak folyt volna tovább simán a medrében.

A tavat ragyogó napfény árasztotta el. Nagy csönd és békesség nyugodott fölötte ott, a Suttogó Falevelek Hegyei közt, s a víz tükré olyan nyugalmas volt, hogy a színén

20

szundikáló néhány vadkacsa mintha a levegőben lebegett volna, s a

partjain álló nyúlánk, fehér nyárfák olyan élesen és tisztán tükröződtek benne, hogy nehéz lett volna megmondani, hol kezdődnek a fák, és hol végződik a víz. Nagyon szép kép volt. Az ezüstös nyárfák, a virágok és a kék víz olyan csodálatos képbe olvadtak, mintha Tündérorszámban járnánk. És nagy csend is uralkodott, semmi sem moccan, mintha élettelen lett volna minden, kivéve az alvó vadkacsákat. De mégis, ha kis ideig türelmesen várakoztunk volna, ügyelve rá, hogy ne mozduljunk, és ne beszéljünk, vagy még csak ne is sutogjunk, akkor nemsokára észrevehettük volna, hogy közel a parthoz a víz színe gyűrűzni kezd, s egy sötétbarna fej, kerek, fölálló fülekkel, emelkedik ki óvatosan a víz szélén álló nádszálak közül, körülnézegetve hallgatódzik, figyel és szaglászik. A fejet bundás test követte, amint az állat egészen a víz színe fölé emelkedett, és nesztelenül, nagy sebességgel a túlsó part felé úszott, hogy ott ismét alábukjék a nádasban. A magas nádszálak imbolyogva remegtek egy ideig, amíg az állat a víz alatt tett-vett. Majd ismét kibukkant a vízből, ezúttal jókora fűcsomót tartva maga előtt, átúszott a tóból kiemelkedő hatalmas fekete földkupachoz, amelyet már előbb is bámulva nézegettünk, és pontosan a kupac előtt megint víz alá bukott a fűcsomóval együtt. Alig tűnt el, egy másik fej bukkant elő, és ugyancsak fűcsomót cipelve, más irányból úszott a kupac felé - de ekkor valamelyikünk megmozdult volna, mire az állat nagy, lapos farka erős csattanással egyszerre lecsapott a vízre, és a fej meg a fűcsomó eltűnt a fölvert, szétloccsanó vízben. Ugyanúgy, mint ahogyan lenn a folyón csapott a vízre és merült el az a másik hód, amikor észrevette Nagy Tollat, s ugyanaz volt a viselkedésük oka is. A nagy, embernél magasabb földkupac, amely előtt az úszó állat víz alá bukott, a hódok háza volt, a sötétbarna bundás fejek pedig a Hódnép két tagját jelezték. És a hó-doknak éppen nagyon sok tennivalójuk akadt.

21

A tanyát közel két méter magasra építették, szélessége pedig három métert tett ki. Nemrég' tapasztották be sárral, és nehéz fahasábokat helyeztek el lejtős oldalain, hogy ezzel még szilárdabbá tegyék az építményt. Igazán erősnek és biztonságosnak látszott a tanya, olyan volt, mint valami erőd, és még egy jávorszarvas is fölsétálhatott volna a tetejére anélkül, hogy ez megártott volna az építménynek. Az oldalán széles ösvény vezetett föl, ez az építőanyag fölcipelésére szolgált, és ha az imént türelmesebbek vagy óvatosabbak lettünk volna, akkor megláthattuk volna az öreg hódapát, amint jókora rögöt ás ki a parton, átúszva a tavon, nagy elővigyázattal odaviszi a tanyához, aztán két lábra állva, akárcsak az ember, fölsétál az ösvényen a kupac tetejére, két kezében cipelve a földrakományt, hogy ott ledobja, és kezével begyömösölje az építmény mélyedéseibe vagy repedéseibe, jókora fadarabokat- dugva a friss tapasztásba, hogy megrögzítse.

És ez az egész munka határozott céllal történt. A Virágok Hava nagyon fontos időszakot jelentett a hódoknak, mert a különös tanya belsejében, elrejtve a világ szeme elől, négy picike hódkölyök nyivákkolt. Gyapjas kis jószágok voltak, hibátlan ki-shódok, csillogó fekete szemmel, nagy úszóhártyás hátsó lábbal, kézhez hasonló első lábakkal és csöpp, gumira emlékeztető, lapos farokkal. Remek étvágyuk volt, és a tüdejük is nyilván kitűnő lehetett, mert képzelni sem tudnánk náluk hangosabb kis teremtetéseket: szakadatlanul sírtak, hangos, elnyújtott nyafogás-sal, amely nagyon hasonlított az emberi csecsemők sírásához. És abban is hasonlítottak az emberek kisbabáihoz, hogy folyton gondoskodni kellett róluk, állandóan ügyelni kellett rájuk, és elhíhetitek, hogy a szüleik nem is hanyagolták el őket egy percre sem.

A hóház belsejében levő lakóhelyiség vagy szoba elég nagy volt

ahhoz, hogy egy ember is elférjen benne a földre kuporodva. Nagyon tiszta volt, s a padlón elhintett fűz-

22

faháncs meg a fekvőhelyül fölhalmozott illatos füvek édes-kés szaggal töltötték meg. Rövid, ferde irányú alagútán át lehetett bejutni a belső helyiségbe; az alagút felső vége a szoba padlóján tátongott - ezt búvólyuknak nevezik -, a másik, alsó vége pedig a tó vizébe vezetett, közel a fenékhez. A gát a tó vizének szintjét csaknem pontosan a padló magasságában tartotta, hogy a búvólyuk mindig tele legyen vízzel, és a kis hódkölykök, amelyek még bizony kissé bizonytalanul döcögtek lábacskaikon, ne pottyanjanak bele a lyukba, amikor odamennek inni, vagy ha mégis beleesnének - ami elég gyakran megtörtént -, akkor köny-nyúszerral ki tudjanak -mászni belőle. Az egész alagút és ennek külső nyílása teljesen víz alatt volt, úgyhogy semmiféle szárazföldi állat nem férhetett hozzá, sőt még csak nem is láthatta; ehhez kiváló bűvároknak kellett volna lenniük, márpedig legtöbbjük nem volt az.

Ha a gát netán átszakadna, és a feltárolt víz kiömölnék, akkor a hódok komoly veszedelemben forognának, mert nemcsak az ellenségeik, például a farkasok és rókák hatolhatnának be tanyájukra, hanem a hódok sem bírnának védekezni vagy elrejtőzni azáltal, hogy hirtelen a víz alá buknak, mint ahogyan az előbb is teltek.

Ha megnézik a mellékelt rajzvázlatot, akkor jól láthatjátok a tanya és a tó egész elrendezését, és megérthetitek, milyen fontos szerepet játszott a gát, és miért ügyelt olyan nagy gonddal a hódpapa, hogy azonnal rendbe hozza, mielőtt a legkisebb repedés vagy nyílás mutatkozott rajta. Meglehetősen sok dolgot adott neki az is, hogy a vízszabályozásra szolgáló kifolyócsatornát állandóan tisztán -tartsa, kiszedegetve belőle az ágakat, leveleket és más nem oda való szemetet, hogy a víz akadálytalanul keresztülfolyhasson rajta, mert különben túlságosan magasra emelkednék a tó szintje, és elönthetné a ház belsejét, míg ha minden rendjén van, akkor a víz mindig ugyanolyan magasán áll a tóban. Mind a hódpapa, mind a hódmama időn-

23

ként utánaézett a kicsinyeknek, sűrűn cserélték ki írisz fűvel a fekhelyüket, fiatal hajtásokat és gyöngye faleveleket vittek be nekik ennivalóul, bundának még nem nevezhető gyapjúkat fésülgették és kefélgették, eközben pedig furcsa, lágy, szeretetteljes hangon beszéltek hozzájuk, azon a különös hódnyelven szólva, amely némi távolságból majdnem úgy hangzik, mintha emberek beszélgetnének suttogva. A kicsinyek siránkozása, fecsegése vagy apró vi-sításai és nyivákolásai áthangzottak még a ház falán is. Nagy lármát csaptak, ha éhesek voltak, vagy jókedvük kerekedett, vagy valami kis bajuk volt, márpedig állandóan e három állapot valamelyikében leledzetek. Szüleik sohasem hagyták el a tanyát mindketten egy időben, egyikük mindig otthon őrködött, s amikor a hódpapa vagy a hód-mama visszaérkezett útvjáról - a fontos gát megvizsgálása után vagy jószagú, friss fűvet hozva derékaljnak -, mindig halk, kedveskedő hangon üdvözölte a többieket, mire a kicsinyek iszonyú zsvivajgással feleltek, és még azontúl is jó ideig zajongtak, amikor már erre semmi szükség sem volt. A kicsikék sohasem csöndesedtek el, csak amikor aludtak, máskülönből folyton-folyvást mászkáltak, egymást taszigálták, fölkapaszkodtak mindenre, és az éktelen lármából ítélve, amit csaptak, bizonyára pompásan érezték magukat. Az egész kis hódcsalád minden tekintetben nagyon hasonlított minden más családhoz, és nagyon kedélyesen, nagyon boldogan éldegéltek otthonukban. A kicsikék már elég idősök voltak ahhoz, hogy megpróbáljanak úszkálni a búvólyuk vizében, bár ez egyelőre

többnyire csak annyiból állt, hogy a víz színén feküdtek nem is mindig annak rendje-módja szerint, hanem a hasukkal fölfelé fordulva, vagy körbe-körbe kergetődtek a búvólyuk kis medencéjében, nagyokat visítózva izgalmaikban. Olyan könnyűek voltak, és pelyhes, gyapjas szőrükben olyan sok levegő bújta meg, hogy nem bírtak elég mélyre merülni ahhoz, hogy mindkét hátsó lábuk egyidejűleg belekapaszkod-

24

hassék a vízbe, azért hát hol az egyik, hol a másik hátsó lábukkal úsztak, egyik oldalukról a másikra fordulva, föl-le bukdácsolva a vízben, visítva, prüszkölve és rángatódz-va, mialatt a szüleik aggódó gonddal mozogtak ide-oda közöttük, és mély, erős hangjukon bátorították vagy jó tanácsokkal látták el őket. Nemezszer megfigyeltem ilyen jeleneteket, és úgy gondolom, ezek az úszóleckék sok gondot okozhattak az öregeknek, de a kicsik szemmel láthatólag nagyszerűen mulattak, és, ugyebár, ez a fő dolog.

De a kicsinyek hamarosan kifáradtak, és kimásztak a szárítótérségre, amely valamivel magasabban feküdt, mint a szoba padlója, hogy a víz visszafolyjék róla a búvólyukba, és ne nedvesítse át a fekhelyeket. A kishódok gondosan kinyomogatták és kidörzsölték a vizet a bundájukból, elől, hátul, az oldalukon, mindenütt, ahová csak elértek. Főlegyen esedve ültek, és nagyokat szuszogva, fújva - akár csak mi magunk fürdés után -, igen szorgalmasan dolgoztak. Mikor aztán mindegyikük elkészült ezzel a mun-

25

kával, és leszárították testüket (vagy legalábbis azt hitték, hogy leszárították, mert egyszer-kétszer bizony fölborultak közben, és nem végeztek éppen valami remek munkát), hangos szóval, karban rákezdték a reggelit kérő si-valkodásra. Ekkor megkapták a részüket a gyöngye falevelekből és fiatal hajtásokból, amelyeket szüleik már jó előre fölhalmoztak, bizonyára azzal a meggondolással, hogy legyen-mivel elhallgattatni a kicsinyek követelődő lármáját. A kis szájak nemsokára már csak szorgalmasan majszolták az enni-valót, a visítás és rikoltozás motyogássá és elégedett mormogássá csendesedett. Azután még ezek a halk hangok is elültek, a kicsi, fekete szemek lecsukódtak, és a hódcskák szépen elfeküdtek egymás mellett az édes illatú, puha fűágyon, kezekhez hasonló apró első lábukkal jó szorosan belekapaszkodva testvéreik bundájába.

Így telt volna az életük, ebben a mindennapos rendben, míg aztán, úgy három hét múlva, eljött volna az a dicső nap, amelyen átmerészkedhetnének a hosszú, borongós alagúton, ki a nagy, ismeretlen világ ragyogó fényességébe, amelyet eddig még sohasem láttak. Mialatt aludtak, az öregek örködve vigyáztak mellettük, majd fölváltva körjáratra indultak, hogy megvizsgálják erődjük védő-műveit s a gátat, amelytől egész életük függött, óvatosan figyelve, nem lebzsel-e közelben valamelyik ellenségük. Közben ételmeit és fekhelyül szolgáló füvet gyűjtöttek, hogy mindez készen álljon, amikor majd a kicsinyek fölébrednek. És sokféle más munkával is foglalatoskodtak, amelyek ugyancsak sok dolgot adtak a hódpapának és a hódmanának május - a Virágok Hava - második felében.

A mi négy kis hódunk éppen odáig jutott fejlődésében, hogy végre fejest tudtak ugrani a búvólyuk vizébe anélkül, hogy nyomban fölvesse őket a víz, mint valami gumilabdát, mégpedig a farkuldcál fölfelé; sőt már jó ideig körben is bírtak úszkálni anélkül, hogy hangosan segítségért kezd-

26

jenek sivalkodni, amikor egy nap délidőtájt, ugyanakkor, amikor

Gitcsi Migvan a patak torkolatánál elköltötte ebédjét, a hódpapa arra lett figyelmes, hogy a víz szintje apadni kezd a bűvolyukban. Kis ideig figyelmesen nézte a vizet, a hódmama szintén meghallotta az alagútban alászálló víz bugyborékolását, és odasietett: a víz gyorsan apadt, örvénylő kavarral szaladt ki az alagútból, és egyszerre egészen eltűnt.

Valami élőlény átszakította a gátat!

A két nagyhód egymás után vetette magát a szárazra került bűvolyukba. Pillanatot sem volt szabad elvesztegetni. Elvész a vizük, a mindennél fontosabb víz, amelytől kicsinyeik élete függ. Otthonuk most nyitva állt, hozzáférhetővé vált a világnak, s ez mindannyiuk halálát jelenthette. A négy kicsi hód megérezte, hogy valami szörnyű dolog történt, de még túl fiatalok voltak ahhoz, hogy a baj mibenlétét megértsék. Ijedten bújtak össze, szorosan egymáshoz simulnak, szepegeve, nyafogva, mialatt megrémült szülei a tó fenekén még megmaradt kevés vízen át sebesen úsztak a gát felé.

Megtalálták a szakadást. Szinte hordó nagyságú lyuk tátongott a gát legmélyebb pontján, alul, ahol a nyílás a leggyorsabban levezetheti a tó egész vizét. A két hód riadt gyorsasággal látott munkához, fadarabokat rángattak le onnan, ahol érték, nagy földkupacokat téptek ki az iszapos tópartból, kidőlt fákról vastag ágakat rágtak le beret-vaéles fogaikkal, köveket hengergettek a lyukba, fűvet és rőzsét dugdosva a kő- és fadarabok közé, aztán sarat ástak ki, és odatolták a szakadás helyére, ahol a sebesen apadó víz nyomása erősen odasajtolta a sarat kövekhez, fadarabokhoz és rőzschalmazhoz. De a tó olyan kicsiny volt a szakított lyuk nagyságához képest, hogy a patak felülől befolyó víz nem bírta olyan gyorsan betölteni a tó medrét, mint amilyen gyorsan a víz kiömlött a szakadás helyén.

Kétségbeesés fogta el a két hódot - mert bizony az ál-

27

latok éppúgy kétségbe tudnak esni, mint az emberek -, de nem hagyták abba a munkát, küszködtek szakadatlanul, amíg csak az utolsó föld- vagy kőszállítványt is helyére nem illesztették. Ekkor, befejezve munkájukat, megfordultak, és nehézkesen, fáradtan, boldogtalanul dőcögtek Vissza a négy apróságához a ház felé, amely most nem nyújtott többé védelmet nekik; hiába dolgoztak olyan keményen, amikor fölépítették, hogy biztos tanyájuk legyen a kicsinyeknek, amelyeket olyan nagyon szerettek. A hódok csak nagyon lassan tudnak járni, s az út a gáttól a házig, amely azelőtt olyan rövid volt a vízen át, most iszaposán csuszamlós, éles kövekkel telehintett, vízínövények ága-bogával borított területté vált, s a hódok lassan, nehézkesen csetlettek-botlottak keresztül ezen a hosszú úton a sötét földkupac felé, amely most oly távolinak tűnt föl előttük. Akármiféle állat zsákmányul ejthette volna őket. Ha medve vagy farkas tévedne oda, és meglátná a két kis állatot, semmi sem menthetné meg az életüket. A Hódnép most védtelenül maradt, hiszen a természet nem harcra teremtette őket, hanem csak munkára.

Gyorsan! Gyorsan! Fuss, ahogyan csak bírsz, Gitcsi Migvan, feszítsd meg minden erődet; a te Kis Testvérkéidnek nagy szükségük van rád, nagy baj fenyegeti őket!.. . Es Gitcsi Migvannak már minden pillanatban meg kellett érkeznie ...

A két nagyhód az üres tófenék sarában lassan, kínosan és siralmasan törtetett előre rövid és kimerült lábain, védtelenül maradt házuk és kicsinyeik felé. S ezalatt odabenn a házban a négy csöpp hódcska - ijedten összebújva, erősen belekapaszkodva egymás gypjas bundájába, a négy kis védtelen, erőtlén jószág - rémülettől kimeredő szemmel bámult arra a síkos testű, lapos fejű és gonosz

tekintetű fekete szörnyre, amely a bűvólyuk nyílásán át lassan feléjük kúszott, fogait vicsorgatva és kígyó módjára sziszegve. Nigik volt, a vidra, az éhes, kegyetlen és ravasz állat. Mi-

28

után átszakította a gátat, és ezzel kiürítette a tavat, most belopódzott a házba, hogy megkapja azt, amiért jött: fiatal hódok gyöngé húsát! Itt az ideje, hogy lakomához lászon. Kígyózó teste elzárta a bűvólyuk nyílását, menekülésre gondolni sem lehetett. A vidra már maga alá húzta lábait, hogy ugrásra készülődjék.

Gitcsi Migvan ebben a pillanatban érkezett lélekszakadva, ingét levetve, lövésre kész puskájával a tópartra, keresztültört a gát aljában nőtt nádason, és kőről kőre ugorva a hóház felé rohant.

A vidra nagyot ugrott. De mohó és éhes elhamarkodottságában egyszerre akarta elcsípni mind a négy kishódot, és a csöpp állatok olyan hirtelen mozdulattal, mintha rugó lett volna bennük, a hódok szokása szerint oldalt vetették magukat az ugró vidra elől. Minthogy egyiket sem vette határozottan célba, csak közéjük akart ugrani, most egyiket sem találta el, sőt az erős lendület következtében jól beleütötte a fejét a falba, és csaknem elbódult. Ez egy pillanatra megszédítette, a kishódok elrohantak mellette, és elérték a kijáratot, amelyet most már nem zárt el a vidra teste. A vidrát vad dühre gerjesztette a kudarc, és jól tudva, hogy'odakünn majd egyenként elcsípheti a kishódokat, éppen megfordulni készült, hogy üldözőbe vegye őket, amidőn a

bejárat nyílása megint elsötétült. Egyedül ez a jel. figyelmeztette a vidrát a veszélyre. A következő pillanatban már veszettül küzdött életéért a két nagyhóddal.. Éppen idejében érkeztek, és a máskor oly játékos kedvű, szelíd és jóindulatú hódok most készek voltak mindhalálig harcolni a kicsinyeikért.

A vidra serényebben mozgott, és szilajabb volt náluk, és ha egyszer valamibe beleeresztette a fogát, olyan erősen össze bírta harapni állkapcsait, mint a bulldog; de a hódok bőre vastag és szívós, véső alakú éles fogaik pedig, amelyekkel nagy fákat bírtak keresztülrágni, noha még sohasem használták ártó szándékkal, most ujjnyi mélyen hasítottak bele a vidra bőrébe és húsába. Mancsaikkal megragadták az ellenséget, és borotvaéles metszőfogaikat egyre

30

mélyebben vájták bele & vidra testébe. A vidra keményen védekezett, hiszen nem volt gyáva, s egyre azon igyekezett, hogy kedvenc fogását alkalmazva, elkapja fogaival a hódok orrát és száját, mert így legalább egyik ellenfelét megakadályozhatta volna abban, hogy a fogait használja. De bizony nem tehetett egyebet, mint hogy a maga torkát védelmezze a hódok támadása ellen. Erre-arra csavarodott, ide-oda dobta magát, mint valami nagy gyík, jobbra-balra kapkodott kígyóra emlékeztető fejével, sziszegve, harapva és vadul horkantva, morogva. A hódok halálos csendben küzdöttek, és beléje Csimpaszkodtak, amint a vidra ide-oda vonszolta őket, s mindig újra meg újra testébe mélyesztették fogaikat. Mert tudták, hogy leggonoszabb ellenségükkel viaskodnak, és akárhogy, bármi áron is, de meg kell szabadulniuk tőle. A párviadal illendő szabályait betartani ilyen ellenféllel szemben időfecsér-lés lett volna, az ügyet el kell intézni most, egyszer s mindenkorra. Harcoltak, erre-arra hemperegtek, birkóztak egymással, míg végül belecsúsztak a bűvőlyukba, és kigurultak az alagútból, összevissza keveredett, kapálódzó lábak, farkak és villogó fogak gomolyagaként, szinte egyenesen Gitcsi Migvan lába elé, akit utolsó hosszú ugrása a köveken végig a hódház közelébe hozott. Az új ellenség megpillantására a vidra elvesztette minden bátorságát, hatalmas rándítással kiszabadította magát, és egyetlen ugrással maga mögött hagyta a két hódot. Ügyet sem vetve az indiánra, a hódok a menekülő vidra után vetették magukat, de a csúszós sár, amely lassúvá és nehézkessé tette haladásukat, a vidrának kívánatos tereppel szolgált. Nagy ugrással lendült neki a sikamlós, iszapos tófenének, s egyetlen nekirugaszkodással jó hat métert csúszott, aztán megint ugrott egyet-kettőt, majd ismét jó darabon siklott •tova, s így folytatta útját, amíg csak a gáthoz nem ért. Átugrotta a gátat, és eltűnt - hogy sohase lássuk többé. Nagy Toll egy közeli kövön állva, a menekülő állat után

31

nézett. Egyszer föl is emelte puskáját, de arra gondolt, hogy a vidra éppen eléggé megbűnhődött már, hát futni hagyta. Különben is most már minden rendben volt, és a víz is egyre magasabbra kezdett gyűlni a medencében. A tófenéken már jókora tócsa alakult, és mindjobban növekedett, mert a gát, amelyet a hódok kijavítottak, nem engedte kifolyni a vizet. Nagy Toll kénytelen volt gyorsan visszatérni a partra, mielőtt a köveket újra elborítaná a víz. De azért egy kissé még aggódott a hódok miatt, mert-látta ugyan kiszaladni a kicsinyeket, de nem látta, hogy visszatértek volna a házba. így hát leült a parton, olyan helyen, ahol a hódok nem láthatták, és a szagát sem érezhették, aztán figyelte, hogy mi történik a tavon. Nemsokára látta, hogy a hódmama elkezdte keresgélni a kicsinyeket. Kettő közülük előbújt rejtkehelyéről, és amint az öreg hód értük ment, hogy egyenként hazavigye őket, előbb az egyik, aztán a másik

szépen föltelepedett a hód mama széles, lapos farkára, amelyet az úgy húzott maga után, mint valami szánkót, s fölegyenesedve, kezeikkel belekapaszkodtak anyjuk bundájába, hogy le ne pottyanjának, amíg az öreg hód mama szépen átcipelte őket a sáros talajon a ház bejáratáig. Es a kis golyhók, mialatt ezen a furcsa járművön utaztak, körülnézegettek, alaposan szemügyre véve minden látnivalót, és bizonyára roppantul meg voltak elégedve magukkal. Gondolom, Nagy Tollnak mindez éppen olyan nagy öröme szolgált, mint nekik. Láta, amint kettőt a kicsinyek közül anyjuk így visszacipel a házbefé, és magában jót nevetett a mulatságos látványon. És míg nézegette őket, akarva, nem akarva az az érzés ébredt benne, hogy nagyon csúnya dolog megölni az ilyen teremtményeket, amelyek oly keményen dolgoznak, hogy megvédelmezzék kicsinyeiket és otthonukat, s amelyek szemmel láthatóan annyira szeretik egymást. Bizony - gondolta magában -, olyasmi ez, mintha kis embereket ölné meg valaki. Azelőtt még sohasem látott olyat, mint aminek ma

32

tanúja lehetett, és most kezdte megérteni, miért nevezte némelyik idősebb indián a hódokat Kis Beszélő Testvéreknek vagy Hódemberkékknek.

Noha nem volt vele sem eleség, sem takaró, elhatározta, hogy ott marad egész éjszaka, mert hátha vissza talál tért az elűzött vidra, vagy odajön egy másik; ugyanis ezek az állatok gyakran kettesével barangolnak. De nem vetődött arrafelé semmilyen állat, és amikor másnap reggel Gitcsi Migvan eltávozott, látta, hogy a tó teljesen megtelt, és a fölösleges víz ismét úgy folyik ki a gáton át, mint annak előtte, a titkos bejárat megint el van rejtve szem elől, és minden a legnagyobb rendben van újra, ugyanúgy, mint azelőtt.

De csak majdnem úgy volt, mint azelőtt. Nem egészen. Az indián nem tudta, hogy a másik két hódcska szinte esztét veszítve ijedtségében, keresztülbotorkált azoknak a hosszú föld alatti járatoknak egyikén, amelyeket a hódok különböző célokra a tófenék laza, korhadt növényzettel keveredett talajába szoktak vájni, s amikor kijutottak belőle, a gát közelében találták magukat. Miután minél messzebb akartak kerülni a vad szörnyetegtől, és különben sem tudták, meg nem is törődtek vele, hogy merre járnak, észrevétlenül keresztülmásztak a gáton. Lefelé igyekeztek aztán a most már üres, száraz patakmederben, és izgatott képzeletükkel hátuk mögött szinte hallani vélték Nigik sziszegő lélegzetét. Olyan valóságosnak érezték ezt, és végül olyan közelinek tűnt fel nekik a vidra sziszegése, hogy sebtében bebújtak a patakpart egy mélyedésébe, és bizony éppen idejében tették. Mert alighogy eltűntek a lyukban, a vidra elsietett előttük: csakugyan az ő sziszegő lélegzetét hallották az előbb. Szerencsére az egészen fiatal hódoknak, mint sok másfajta állat kicsinyeinek, nincsen szaguk, úgyhogy még az éles szimatú, mindent fölfedező róka sem akadt volna rájuk, hacsak véletlenül nem botlik beléjük. Eszerint Nigik sem sejtette, hogy a kishódok közel vannak

33

hozzá, és serényen ügetett, hogy minél messzebb jusson a hódok tavától, ahol olyan alaposan elpáholták.

A két kicsi hód, szörnyen rettegve attól, hogy ellenségük netán visszatér, mozdulni is félt, és összebújva rejtekhe-; lyén, nem mert sem továbbmenni, sem visszafelé indulni: Várták hát, hogy majd értük jön az anyjuk, hiszen bizonyosan keresni fogja őket. Hanem a szagnak az a hiánya, mely az előbb megmentette őket a vidrától, most vesztükre vált. A szüleik, noha kétségbeesetten keresték őket, nem bírtak nyomukra akadni, s azt sem tudták, hogy a két kicsi elhagyta a tavat; a kis jószágok pedig izgalomukban és félelmükben egyáltalán nem vették észre, hogy alapján véve milyen kis

távolságra jutottak csak otthonuktól. Mint két kis eltévedt gyermek, nyomorúságosan és elhagyatottan üldögéltek az üregben, és erősen füleltek, nem hallják-e azt a mély, duruzsoló hangot, amelyet annyira szerettek. És vártak, csak egyre vártak, hogy megjelenik a nagy, jószágos anya, aki mindig megvigasztalta apró bajaikban, és barna, bundás testével melengette őket, és nap nap után gondosan kifésülte, megtisztogatta szőrüket. Vagy pedig az apjuk, aki olyan kedvesen eljátszogatott velük, megtanította őket úszni, és mindig friss édesfüvet hozott nekik fekhelyül meg gyöngye hajtásokat eledelül - egyikük bizonyosan nemsokára értük jön! De ott, abban az üregben nem volt édesfű, nem volt nedvdús fiatal hajtás vagy falevél, csak kemény kő és csikorgós homok - és sem anya, sem apa nem akart megérkezni. Így kuksoltak ott összebújva egész éjszaka, éhesen, a hidegtől és félelemtől reszketve.

Egyszer valami nyúlánk, sötét, menyétre emlékeztető, de sokkal nagyobb állat kukkantott be rejtékhelyükbe, és két kishód olyan csöndesen meghúzta magát, mint két egérke; még lélegzeni is alig mertek, míg a jövevény hangosan szuszogva szimatolgatott az üreg bejáratában, de végül mégis távozott. Görény volt, de mivel két állatot látott

34

együtt, nem merte megtámadni őket. Később óvatosan kileskelődtek a magas parthajlás alól, de még éppen idejében húzódtak vissza egy nagy, szürke valami elől, amely a levegőből csapott le rájuk. Iszonyú, kísérteties teremtmény volt ez, nagy, kimeredő sárga szemekkel. Alig hüvelyknyi-vel hibázta el őket, aztán megint fölszállott, és letelepedett egy ágra, a patak fölött, onnan meresztette szemét feléjük, időnként pedig csőrét csattogtatta, és hangos, elnyújtott rikoltást hallatott, s valami szörnyű, kuncogó hangot adott.

Vhapahó, az erdőben tanyázó Kacagó Bagoly akadt rá rejtékhelyükre, és türelmesen várt a kedvező alkalomra.

35

Valahányszor kileskelődtek az üregből, a borzalmas sárga szempár ijesztően meredt le rájuk.

Reggelre a bagoly eltávozott, és a patak, miután már színültig betöltötte a tavat, megint vígan folydogált medrében. És a két kishód a patak vizén próbálta elérni otthonát. Ha csak sejtették volna, milyen közel vannak hozzá! De szegény kis fejüket nagyon összezavarta a félelem, és most már végleg eltévedtek. Aztán meg nagyon kicsik és gyengék voltak ahhoz, hogy ár ellen ússzanak, így hát a patak sodrában ereszkedtek lefelé, vitették magukat a vízzel, egyre távolabb és távolabb kerülve otthonuktól, szüleiktől és pici nővéreiktől (ebből kiderül, hogy a két kis eltévedt állat hódfiú volt; csak fiúk lehettek ilyen kalandos természetűek!), akikkel olyan boldogan játszadoztak rövid kis életükben - tegnapig.

A víz hát vitte őket lefelé. Gyengék és éhesek voltak, mert még nem tudtak leveleket és faháncsot találni maguknak, de azért most, hogy megint vízbe jutottak, mégis biztonságosabban érezték magukat. Így haladtak tovább céltalan útjukon, amelynek csak egyféle vége lehetett. Amint a patak a Sárga Nyír folyóhoz közeledett, egyre lassúbbá vált a sodra, és egyre csöndesebben vitte lusta vizén a két kis állatot. Egyszer egy őz, amely a patak szélén kereste élelmét, föltekintett, meglátta őket, és egy ideig követte útjukat szelíd tekintetével, előreszegezve fülét.' Valamivel odébb siető pézsmapatkánnyal találkoztak,, ez éles, csicsergő hangján odaköszönt nekik, amint elúsztak mellette. Madarak nézettek le rájuk a magasból, fák tetejéről; a nap melegen és barátságosan sütött, s az egész világ nagyon szép volt, amint ők álmosan, bódultan utaztak lefelé a vízen - a céltalan semmi felé. És így folytatják majd

az útjukat, elálmosodva az éhségtől és kimerültségtől, míg végül, ahogyan az olykor megesik beteg kishó-dokkal, elalusznak a vízben, és sohasem ébrednek fel többé.

36

És ekkor, amidőn az áramlattal éppen kiértek a Sárga Nyír folyó széles, csöndes vizére, Gitcsi Migvan megpillantotta őket.

Nagy Toll megint ott volt, az étkezőhelyén, a patak torkolatánál, és csöndesen vízre bocsátotta kenuját, könnyű zajtalan csapásokkal odaavezett melléjük. A hódcskák hallották a közeledését, kissé felnyitották szemüket, és meglátták az indiánt. De hogy, hogy nem, mégsem ijedtek meg tőle, amikor Nagy Toll megfogta apró fekete farkuknál, és a csónakba emelte őket. Lehet, hogy már semmivel sem törődtek, de meglehet, hogy a nagy figyelő szem, amely a kenu elejére volt festve, mégsem nézett olyan élesen és ijesztően, mint ahogyan Nagy Toll gondolta. Vagy talán tudták, hogy az indián nem bántja őket, mert az állatok, még egészen fiatal állatok is, megérik, ha valaki barátságos indulattal közeledik hozzájuk.

Nagy Toll nagyon gyöngéden bánt velük, hiszen olyan csöppek és sajnálatra méltóak voltak, amint két összetett tenyerében kuporogtak. Apró kis mellső lábaikat pici öklökbe szorították, mintha küzdeni akarnának kicsinyke életükért; de borzas fejcskájuk túl nehéz volt, előrebillent, s a szemük lecsukódott. Nagy Toll látta, hogy a végüket járják, és nagyon megsajnálta őket.

Jószívű ember volt, ámbár a vadászokban sokszor megszólal a jó szív, amikor hajlandók egy kicsit elgondolkodni a dolgokon.

Gitcsi Migvan elhatározta, hogy megpróbálja megmenteni a kis állatokat. Végre is - gondolta magában - ő abból él, hogy hódokat öl meg a prémjükért, eszerint méltányos dolog, hogy ezúttal megmentse a két kis eltévedt árvát, amelyet a sors szinte egyenesen a kezébe hozott. A parton elővett készletei közül egy sűrített tejet tartalmazó dobozt, és tartalmát kevés vízzel fölhígítva, a hódcskák szájába töltögette. Amint csöpp, gyapjas testüket gyöngéden nagy barna kezében tartotta, érezte, milyen la-

37

pos és üres a kis gyomruk, és milyen gyöngén ver a pici szívük. És mialatt táplálta őket, a kishódok erősen megmarkolták ujjait apró kezükkel. Eközben az indián szíve mindinkább megesett rajtuk, bár igazán nem tudta, mit kezdjen majd a két kis állattal. Nem volt vesztegetni való ideje, mert megígérte gyermekeinek, Szédzsónak és Se-piannak, hogy egy bizonyos napra hazaérkeznek, és szavának akart állni. Ha visszaviszi a hódkölyköket a tóhoz, lehet, hogy nem bírnak átjutni a vízen az otthonukig, ha pedig ott a folyóparton szabadon engedi őket, akkor egészen bizonyosan elpusztulnak, éhen vesznek, vagy egy sólyom, egy sas, esetleg egy nagy, éhes hal is végez velük. Csakhogy hosszú út állt előtte, és a kis állatok sok alkalmatlanságot okoznának útközben. Hiszen végtére is csak állatok ... Igen, de mégis, ezek a kis állatok nagy bajban voltak, és szükségük volt a segítségre, s Nagy Toll érezte, hogy gonosz dolog lenne magukra hagyni őket. A régi idők indiánjai nagyon komolyan vették az ilyen dolgokat.

A hód mama gyönyörűeknek tartotta kicsinyeit, de az indián bizony csak csúnya kis férgeket látott bennük, nagy, lapátszerű hátsó lábaikkal, rövid és kerek kis testükkel, apró gombra emlékeztető orrukkal. Inkább olyanok voltak, mint a pukvhadzsik, a kis erdei manók, akik az indiánok képzelete szerint az erdőkben tanyáznak. Valóban, olyan kis csúfságok voltak, hogy éppen ezért Nagy Toll roppant aranyosaknak találta őket, és végül elhatározta, hogy kiválóan meg fognak felelni játszótársak gyanánt a gyermekeinek.

Szédzsó, a kislánya, majdnem tizenegy éves volt, és nemsokára

lesz a születésnapja. Micsoda pompás ajándék lesz a két kishód a kislány részére! Úgy bizony! És ha majd túlságosan megnőnek ahhoz, hogy játszani lehessen velük, akkor visszahozhatja Őket régi tanyájukra. S éppen most, a tej jótékony hatását érezve, a két kishód nyivákolni kezdett, mert még több tejet akartak. Ó, milyen kedves

38

volt a vékony kis hangjuk! Ezzel végleg megpuhították Gitcsi Migvan szívét; már hogyan is hagyhatna el az ember ilyen kis teremtményeket, amelyek ugyanúgy siránkoznak, mint a kisbabák? - kérdezte magában az indián, és eszébe jutottak a maga gyermekei, amikor még picinyek voltak. És közben újra hozzálátott, hogy tejet töltsön az éhes csöpp szájukba.

Aztán jókora lapot vágott ki a közelben álló nagy nyírfa szívós kérgéből, s erős, könnyű kosár- vagy dobozfélét csinált belőle, vékony pálcákkal rögzítve meg formáját, és csinált födelet is, amely pontosan ráillett a dobozra, a födélbe pedig késével lyukat fűrt, hogy a levegő bejuthasson rajta, végül pedig cédrusháncsból fonott fület is készített a dobozra, hogy legyen minél fogva hordozni. A doboz belsejébe nádat és füvet rakott fekhelyül, és zöld, fiatal hajtásokat, faleveleket is tett belé, mert tudta, hogy a hódok nagyon szeretik az ilyesmit. Aztán fölemelte a kis-hódokat apró farkuknál fogva - ez igazán ügyes kis nyél volt -, és beletette őket a dobozba; azok pedig azonnal megszimatolták a tiszta, friss fűágyat, amely pontosan olyan volt, mint amelyet odahaza megszoktak, megtalálták a gyöngö rügyeket és fiatal hajtásokat is, amelyekre maguktól nem tudtak volna ráakadni, pedig nagyon érezték a hiányukat. Így aztán új barátjuk szelíd, biztató hangja, táplálékkal megtelt kis gyomruk és minden egyéb hozzájárult ahhoz, hogy egyszeribe sokkal jobban érezzék magukat.

És elfelejtették a vidrát, sziszegő, halszagú leheletével együtt, teljességgel elfelejtették a nagy, meredt szemű baglyot, amely olyan borzasztóan vihogott rájuk a sötétben. És megint tereferéltek egy kicsit egymással, vékony kis nyögdecselő hangon, amit nem cselekedtek, amióta bajba jutottak, s annyit ettek az elemózsiából, amennyi csak beléjük fért.

Nagy Toll pedig, miközben gyors kenujában ülve erős

39

evezőcsapásokkal hazafelé igyekezett otthonához és szeretteihez, nagyon meg volt elégedve az ajándékkal, amelyet gyermekeinek vihet (mert természetesen a kisfiú, aki három évvel idősebb volt húgánál, szintén kiveheti majd a maga részét a mulatságból, noha neki most nincs születésnapja). Jóleső érzés fogta el, amiért az erdő két szenvedő teremtményén megkönyörült. És így beszélt, a kenujához, a puskájához, a kishódokhoz vagy talán csak önmagához intézve szavait:

- Mino-ta-kija, jól van! Kei-get mino-ta-kija, nagyon jól van, bizony!

És a két kis Icaiandor is nyilván úgy találta, hogy minden nagyon jól van, mert egészen elcsöndesedett. Igazán nagyon kényelmesnek találták fészüket, nyírfakéreg lakásuk szellőztetőlyukán keresztül hallgatták a rigók fütty-tyét és a víz vidám csobogását körös-körül, hallották a rovarok álmosító zsongását és az erdő minden kedves, örvendeztető neszt. De azért ebben az új boldogságban sem felejtették el egészen - és sohasem fogják egészen elfelejteni - a jóságos apát és anyát, a drága öreg otthont és az elvesztett kis játszótársakat. Egyszerre csak nagyon elhagyatottaknak érezték magukat, sírtak egy kicsit, összebújtak, és jó szorosan belesimpaszkodtak egymásba. Akkor aztán, amint így összesimultak, lassan elmúlt az elhagyatottság érzése; a fáradt kis

fejek meg-megbiccentek, a gyöngé hangocskák elnémultak, a kerek kis szemek sehogyan sem akartak nyitva maradni; a kívülről kedvesen behallatszó neszek lassanként szétfoszlottak, és végül minden bajuk, szenvedésük is semmivé vált. És a két kicsi hód álomba merült.

Nos, így történt, hogy a két kicsi eltévedt hódkölyök, amelyek olyan csöppek voltak, hogy mindketten kényelmesen elfértek volna egy literes lábosban, elindult új otthona és új barátai felé, hogy majd olyan sok különös és

40

csodálatos dolgot lássanak, aminőkről még a legbölcsebb" öreg hód sem hallott soha, s olyan kalandokban legyen részük, amilyenekben - efelől bizonyos vagyok - soha még semmiféle hód nem részesült.

Igazán, ahogyan Nagy Toll mondta: mino-ta-kija -valóban minden elsőrangú, minden nagyon jól volt, úgy bizony!

SZÉDZSÓ SZÜLETÉSNAPIJA

SÍ

Egy napon, úgy egy héttel később, Szédzsó és Sepian szorgosan tettek-vettek, apjuk hazaérkezésére készülődve. Git-csi Migvan

otthona nem messze állt az indián falutól, amelyet O-pi-pi-szóvének, vagyis a „Beszélő Vizek Helyének” neveztek. Az indiánok a közeli kis vízesésről nevezték el így a falut, mert az alázuhogó víz csobogása és mormolása egészen úgy hangzott, mintha halk, álmodozó hangok szóltak volna belőle, s az indiánok azt mondogatták, hogy szellemek lakoznak a vízesésben.

A faház, amelyben Nagy Tollék laktak, fenyőgerendákból épült, és nem messze a tóparttól, egy pázsitos halom tetején állott. Mindjárt mögötte kezdődött az erdő, de az egész telep körül megtisztították a talajt a cserjéktől és a kidőlt fáktól, csupán a legszebb, lábön álló fákat hagyva meg, amelyek közt nagy tisztás terült el, s erről a tisztásról pompás kilátás nyílt a tóra. A tó nagy volt, és a túlsó partjából csak erdő borította hegyek egymásba olvadó formáit lehetett látni, amelyek mintha a távolság kék párájába veszték volna, és valami nagy, sötét tenger hullámaihoz hasonlítottak. Keskeny gyalogút vagy vízi ösvény vezetett a háztól a tóparti kikötőhelyig, ahol magas és szép nyárfák egész ligetet alkottak. Gitcsi Migvan kislánya és kislánya sok boldog nyári napot töltöttek a liget árnyékában, a víz mellett, s gyakran ott is étkeztek.

A ház nem volt nagy, de kívülről nagyon csinosnak tetszett vörösbarna gerendáival, amelyek között zöld és sárga mohával tömték be. Noha csak egy szoba volt benne, *et*

42

még csinosabb volt, mint a ház külseje. A simára hasított gerendákból készült padló mindig olyan ragyogó tisztára volt súrolva, hogy szebbet még a városi házakban sem lehet látni, s az egyik fal mentén sorban álló egyszerű fa-ágyakon gyönyörű színekben pompázó indián takarók sorakoztak szép rendszeren összehajtogatva. Az egyik takaró vörös volt, a másik fehér, a harmadik zöld, mindegyiknek a két végét széles fekete csíkozás díszítette, s ezek a színek az egész szobának nagyon barátságos és vidám hangulatot kölcsönöztek. A három ablak mindegyikében csak egyetlen üvegtábla volt, de ez mindig makulátlan tisztasággal fénylett. Olyan tiszta és fényes, mint egy puskacső belseje - szokta mondogatni Sepian, mert az ő szemében ez volt a legtisztább dolog a világon. Mindig ragyogó tisztán tartotta a puskáját. Ma is megolajozta, ledörzsölgette kívül-belül, míg szinte csillogott. Most a puska ott állt a helyén, a sarokba támasztva, szemközt az ajtóval, úgyhogy ha valaki bejön, mindjárt megláthassa. Ezért a fegyverért Sepian négy hibátlan menyétbőrt adott a kereskedcállo-máson, emiatt aztán minden más tulajdonánál büszkébb is volt a puskájára, bár igaz, hogy nem volt sok holmija.

Szédzsó jó csomó nádat gyűjtött össze, megszártotta, és rövid, egyenlő darabokra vágta valamennyit, aztán megfestette kékre, vörösre, sárgára, és végül mint megannyi hosszúkás, keskeny gyöngyöt, zsinigre fűzte a belül üres, tarka náddarabkákat, a füzérek pedig sűrű sorokban az ablakok két oldalán függesztette fel. Úgy rendezte el a különböző színű darabokat, hogy együttvéve valami mintát adjanak, s az így készült függönyök egészen finom, drága holmiknak tetszettek. Olyanok, mint az igazi függönyök - gondolta Szédzsó, amikor már vagy századszor vette szemügyre a füzéreket.

Az asztalon szépen rendbe rakva álltak a cintányérok, a kések és villák, a középen pedig nagy cipó formájú indián kenyér feküdt. A frissen sült kenyér még párolgott, s a

43

tetejébe nagyon kicsi, arasznyinál nem nagyobb lucfenyő-íacska volt tűzve. Igazán olyan volt, mint egy kis karácsonyfa, és Szédzsót, noha nem volt karácsony napja, éppoly boldog érzés töltötte el, mintha

karácsony lett volna. A fácskával éppen azt akarta kifejezésre juttatni, hogy milyen boldog napnak érzi apja hazaérkezésének napját. A kis vastűzhelyet olyan tisztára dörzsölte, hogy egészen újnak látszott. Ennek a tűzhelynek nem volt sütője, lábai sem voltak, hanem lapos kövekre helyezve emelkedett a padló fölé. Szédzsó, ha kenyeret akart sütni, akkor a kenyértésztát egy ideig a tűzhely lapján sütötte, aztán a tűzhely alatt betette a forró kövek közé, ahol szép pirosra sült a felülről rásugárzó hőségben. Máskülönben a cipót a tűzhelyen meg kellett volna forgatni valami serpenyőben, hogy a másik oldala is átsüljön, s az sokkal körülményesebbé tette volna a süstést. Pedig Szédzsó nagyon jó kenyeret -tudott sütni, elhíhetitek nekem, mert sokszor ettem belőle.

Sepian is megtette a magáét, ezt bizonyította a tűzhely mögött egy ládában felhalmozott aprított fa meg egy új özbőr szőnyeg, amely frissen kikészítve és kifeszítve feküdt a padló közepén, a tűzhelyen pedig nagy fazékban főttek a legfinomabb húsdarabok abból a vadból, amelyet Sepian a sarokban álló, nagy becsben tartott puskájával ejtett el. Sepian szinte már legénynek is beillett volna, mert korához képest magasra megnőtt; bőre rézszerű, szeme fekete volt, mint azé a népé - az odzsibve indiánoké - általában, amelyhez tartozott. Nyugodtan várakozva ült: apja mára ígerte hazaérkezését, és ha az ő apja valamit megígért, akkor meg is tartotta szavát, amennyire csak az erdei élet kiszámíthatatlan eshetőségei megengedték.

Húgocskája bezzeg folyton jött-ment, ide-oda szaladgált, sötétbarna szeme ragyogott, hollófekete haja kettős varkocsba fonva röpködött utána, s hol a tűzhely körül foglalatoskodott, hol a fatörzsekből durván kivágott

44

székeket helyezgette el az asztal körül, hol az új nádfüggönyökön talált még valami igazítanivalót.

Sepian úgy ült, hogy az egyik ablakon át jól kiláthatott a tóra, és folyton figyelt, nem pillant ja-e meg Nagy Toll kenuját a vízen - bár úgy tett, mintha nem lesne a tavat, s inkább a szoba másik oldalán nyíló ablakon át nézett ki, mert így nem volt feltűnő a dolog. Úgy vélte, férfiúhoz nem illik, hogy mutassa, mennyire izgatott. Még csak tizennégy éves volt, de egészen felnőttnek érezte magát, különösen most, hiszen több mint egy hónapon át ő volt a kis háztartás feje. Szédzsó dalolgatott munka közben, tarka, sokszínű skót kockás ruha volt rajta, és serény lábát színes gyönggyel szépen kihímzett mokasszin takarta, amelyet csak ünnepi alkalmakkor viselt. Márpedig ez a nap igazán ünnepnek számított, hiszen nemcsak forrón szeretett édesapja jön haza, hanem születésnapja is van! Szegény Szédzsó! Bizony elég ritkán jutott születésnap ajándékhoz, amióta édesanyját örök nyugalomra helyezték a vadvirágos hant alatt. De azért még megvolt az a két kis fabábu ja, amelyeket apja csinált neki két különböző alkalommal, a születésnapjára. Csakhogy az idén apja távol járt, bizonyára nem volt ideje ahhoz, hogy valami ajándékot csináljon részére. Ezért hát előszedte a két bábut - Csilavi és Csi-kani volt a nevük -, leültette őket az egyik ágy szélére. Nem vágtak valami vidám képet, bár mindkettő ugyanolyan kockás ruhába volt öltöztetve, mint amelyet Szédzsó hordott, s az arcuk színét, amely vagy beszívódott a fába, vagy letörlődött, Szédzsó felfrissítette egy kis festékekkel, sőt kis fejkendőket is kötött kerek faarcuk köré. Mi türetagadás, nagyon bárgyún néztek a világba, mivel nem volt sem ujjuk, sem orruk, sem szájuk. Igaz, hogy ők valószínűleg nem érezték ezek hiányát - és mára így is megfelelnek. Legalábbis így vélte Szédzsó, de mi tudjuk, ugye, hogy nem kell majd nélkülöznie a születésnap ajándékot?

Közben Sepian igen csöndesen üldögélt, kinézett a túlsó

ablakon, s azt kívánta magában, bár egy kicsit több méltósággal viselkednék a húga, ahelyett hogy olyan izgatottan és szilajul ugrabugrál, noha belátta, hogy amikor egy napra két olyan nagy esemény jut, mint ma, az „egy nőt” csakugyan kihozhat a sodrából. S ekkor egyszerre csak az ő szíve is sebesebben kezdett dobogni, és erőt kellett vennie magán, hogy az ablakhoz ne rohanjon, mert künn a tavon, messze-messze, apró kis pontot fedezett föl.

- Húgom - szólalt meg, szokása szerint lassan és kimerően beszélve -, apánk közeledik.

- Hol?! Hol?! - sikoltott Szédzsó, és válasza sem várva fölkapta fejkendőjét, kiszaladt az ajtó elé, és izgatottan nézegetett körül. - Hol, mutasd meg gyorsan!

Sepian a víz felé, a kicsiny pontra mutatott.

- Ott - mondta -, az a kis pont.

- Ó . .. - szólt Szédzsó elkedvetlenedve, hiszen az a pont ott messze akármi más is lehetett. - Hátha csak egy úszó medve vagy jávorszarvas - jegyezte meg, abban a reményben, hogy bátyja meggyőzi majd az ellenkezőjéről. De még mielőtt a fiú szólhatott volna, megjött a válasz.

Messziről, nagyon messziről halk, de mégis éles neszt hallottak - puska lövés volt. És utána mindjárt újabb lövést. Hallgatództak; rövid szünet után, mialatt éppen háromig számolhattak, még egy lövés csattant.

- A jeladás! A jeladás! - kiáltott Szédzsó.

Sepian nyugodtan felelt:

- Ügy van, ez apánk jeladása! - Azzal, teljesen meg feledkezve magáról, sarkon fordult, és Szédzsóval együtt berohant a szobába. - Siessünk, hogy minden készen legyen!

És jóllehet a kenu még jó egynéhány mérföldnyi mész-szeségben volt, és legalább egy óra kellett ahhoz, hogy megérkezzék, a két gyermek izgatott sietséggel futkosott ide-oda. Munkához láttak. A polchoz rohantak a vadeperés áfonyabefőttel telt üvegekért; Szédzsó ezúttal először

46

tett el gyümölcsöt egymaga, minden segítség nélkül, de a befőtt jól sikerült, és a kislány szerette úgy elképzelni, mintha évek óta mindig ő készítette volna a befőttet. Aztán tüzre tették a nagy teafőző kannát, hosszú villát böktek a húsba, hogy lássák, megpuhult-e már, majd hol az asztaltól a tűzhelyhez, hol a tűzhelytől az asztalhoz szaladtak, s megint vissza: szóval egészen úgy viselkedtek, mint minden más gyermek hasonló alkalommal, mert e tekintetben nincsen különbség szegény vagy gazdag család vagy akár egyszerű indiánok gyermekei közt.

És amidőn végre elérkezett a várva várt pillanat, hogy az éber szemű és lobogó farkú kenu fölsiklott a tópart homokjára, mindketten egyszerre kezdtek beszélni. Gitcsi Migvan pedig kilépett a partra, és megfogta kezüket, de csak a fél kezével, mert a másikat valami okból a háta mögé rejtette. És igyekezett egyszerre felelni kérdéseikre, míg az arca, mely máskor olyan szigorú kifejezést tudott ölteni, csupa mosolygás és kacagás volt.

- Gyerekek, gyerekek - nevetett -, hagyjatok már szóhoz jutnom! No, hallgassatok már! Igen, egészséges vagyok! Nem, nem láttam egyetlen fél vért sem! Igen, a vadászterületünkön minden rendben van ... azaz nem, elfelejtettem mondani, de mégis ... igen, bizony néha magányosan éreztem magam, de most... - és ... igaz ni, boldog születésnapot kívánok neked Szédzsó, boldog születésnapot, kislányom! - És csak most vette elő másik kezét a háta mögül. S a

kezésben, ahogyan sejtették, ott volt a nyírfakéreg kosár. Fonott fülénél fogva olyan magasra tartotta, hogy a gyermekek ne érhék el, és így szólt: - Csak lassan, csak lassan! Ide nézz, Szédzsó, születésnap ajándékot hoztam neked! - Azzal odaadta a kosarat Szédzsónak/ és meghagyta neki, hogy óvatosan, nagy gonddal vigye a házba. Most Sepianhoá fordult és hozzátette: - És neked is, fiam, mert kettő van benne.

47

- ?icsoda kettő, apám? - kérdezte a fiú, húga után nézve, aki már befelé indult. - Mi van a kosárban?

De Nagy Toll csak annyit mondott, hogy várjon, majd meglátja. És fölmentek a házhoz, Szédzsó nyomában, aki furcsa kis csusszanó lépésekkel haladt előttük, abban a hi-■ szemben, hogy ha így jár, akkor a kosarat nem éri rázkód-tatás. Amint a gyöngyhímzéses kis mokasszinok nagy gyorsasággal villantak elő skótnurtás ruhája alól, testét térdtől fölfelé olyan mereven tartotta, amennyire csak lehetséges volt, hogy ne rázkódjék a kosár; olyan óvatosan tartotta maga előtt, mintha nagy, roppantul törekeny tojást vinne a kezében, amely a legkisebb rezdüléstől ezer darabra repedhet szét. Igazán nagyon óvatosan vitte a titokzatos kosarat, mert belsejéből különös hangok ütöttek meg a fülét. Kisbaba - ötlött az észébe -, nem, két kisbaba! Bár nagyon apróknak kellene lenniük - gondolta -, hogy ilyen kis helyen elférjenek. Mihelyt a szobába ért, nagyon gyöngéden a padlóra tette a kosarat, és mialatt Sepian, aki nem onaradt el mögötte, a kosár két oldalát tartotta, a kislány leemelte a födelet, belenézett a kosárba, és meglátta - amit mi már régóta tudtunk - a két kicsi, kerek, gyapjas testet, a négy kis tappancsot, amelyek, a kosár pereme felé nyílkáltak, s a két pár fényes, fekete sze-•mecsét, amelyek olyanok voltak, mint négy cipógomb, amint bizakodóan pislogtak föl Szédzsó arcába.

- Ó, ó, ó! - akadt a kislány torkán a lélegzet meglepésében. - Ó, ó! - ennyi volt az egész, amit ki bírt nyögni, s jó ideig nem is jutott észébe semmi más, csak újra meg újra azt mondta: „ó”! - míg végre megtalálta a szavát. - Kis játékmédvék! Eleven játékmédvék! - kiáltott föl, és gyöngéden oldalára fektette a kosarat, mire a kis állatok kísétáltak belőle, és Szédzsó meglátta a farkukat. Most már tudta, micsodák. Sokkal különbek, mintha játékmedvék volnának.

- Kicsi hódok, nini, kicsi hódok! - tört ki Sepian, egé-

48

szén belesápadva az izgalomba, úgyhogy teljességgel megfeledezett ifjonti méltóságteljes magatartásáról. - Igazi hódcskák, eleven kishódok!

Ezalatt a szálas termetű Nagy Toll mosolyogva állt mellettük, és lenézett a két elragadtatott gyermekre, magában pedig nagyon örült, hogy milyen boldogan fogadták az ajándékát. Szédzsó bámuló szemmel ült a padlón a kishódok mellett, száját még mindig úgy tátogatta, mintha ó-t akarna mondani, de hang nem jött belőle. Egészen elfeledkezett már arról, hogy apja figyelmét fölhívja az új függönyökre, bár bizonyosra vehetjük, hogy Nagy Toll éles szeme máris fölfedezte; a vacsora is hiába várt az asztalon, és a nevezetes puska, amely olyan tiszta és ragyogó volt, szintén elfeledten állt a sarokban.

Gítesi Migvan gondjukat viselte a kis állatoknak a hosz-szú út alatt, jóltartotta őket eledellel, úgyhogy gömbölyűek és kövérek voltak, és Szédzsónak az volt az érzése, hogy soha életében nem látott még édesebb kis jószágokat. És amikor a hódcskák vékony

hangú kis nyöszörgéssel fölmásztak a térdére, Szédzsó lehajolt hozzájuk, s arcával végigsimogatta puha szőrüket, amelyből a jó szagú fű és fűzfaháncs édes illata áradt. Nagy Toll és Sepian kimentek, hogy friss leveleket és füvet szedjenek kis vendégeiknek, de Szédzsó mellettük maradt. És míg azok künn jártak, fölvette a kishódokat a padlóról, egyiket a másik után magasra emelte, dundi kis kerek testüket két kis kezébe fogva, amelyekbe azok nagyon kényelmesen beleillettek, és lágy hangon beszélt hozzájuk. És lám, csodák csodája, azok vékony gyermekhangon feleltek neki, csöpp kezükkel bekapaszkodtak ujjába (mert bátran kezeknek lehet nevezni mellső lábacskaikat), és figyelmesen néztek rá fényes, fekete szemükkel, amelyekből szinte értelem sugárzott. S amikor mindkettőt a karjára vette, és gyöngéden magához szorította, a kishódok mulatságos nyögdecslő hangot adtak, meleg, nedves kis orrukat odanyomkodták

49

Szédzsó nyakához, s éppen úgy szuszogtak és szipákolnak, mint a kisbabák.

És Szédzsó tudta, hogy nagyon szeretni fogja őket.

De mivel Csilavi és Csikani, a két bábu, már eddig is nagyon komoran nézte a jelenetet, és most még keservesebb képet látszott vágni, Szédzsó meg akarta kímélni őket a további szenvedéstől, és arccal a fal felé visszatette őket rendes helyükre, a polcra.

És ezen a napon ott, az Észak távoli erdőségében, abban a kis faházban három nagyon boldog ember volt együtt: Gitcsi Migyan, mert olyan örvendetes volt a hazatérése; Sepian, mert az apja Őt is részesítette az ajándék örömeiben, s azonfelül megdicsérte végzett munkájáért; és Szédzsó, mert olyan csodálatos születésnap ajándékot kapott, aminőt még soha életében.

A hódkölykó'k hamarosan megkedvelték új életmódjukat. Ámbár soha semmiféle emberi lény nem pótolhatta szüleiket, gazdáik mindent megtettek, hogy akis állatok jól érezzék magukat.

Se pian nagy nyírfakéreg lemezekkel elkerítette ágyának alját. Az egyik végét nyitva hagyta, ez lett aztán a hódcskák lakása; azonnal be is költöztek, és mindjárt otthonosan érezték magukat. Gitcsi Migvan lyukat vágott a padlóba, és egy mosogatódézsát helyezett el a nyílásban, hogy a tavat pótolja; hát bizony nem volt valami nagy, de akkora mégis volt, mint odahaza a búvólyuk, és a hódok legalább felét az idejüknek benne töltötték, a víz színén elnyúlva eszegették a faleveleket és ágacskákat. Valahányszor kijöttek a dézsából, mindig leültek mellette fölegyenesedve, és megszártították a bundájukat. Előbb csomókba összefogták szőrüket, és kis öklükkel kisajtolták belőle a vizet. Ezután az egész bundát gondosan átfésülték azzal a kétágú karommal, amellyel minden hód hátsó lábait ellátta a természet, bizonyára éppen a fésülködés céljára. Mindez meglehetősen időt vett igénybe, és a kishódok olyan fontoskodással és komoly igyekezettel végezték e munkát, hogy Szédzsó nagy érdeklődéssel kísérte a fésülködés műveletét, sőt olykor segített is nekik, uja hegyével vakargatva, dörzsölgetve bundájukat, mire a csöpp állatok annál nagyobb buzgalommal folytatták a fésülködést.

Szokásuk volt szárítkozás közben, hogy egyik mancsukat jó magasan a fejük fölé emelték, a másikkal meg az olda-

51

lukat vakargatták vagy fésülték, s minthogy ezt fölegyenesedve vitték véghez, egészen úgy hatott, mintha skót nemzeti táncot készülnének eljárni. Így fölegyenesedve üldögéltek rendesen akkor is, amikor kis ágdarabok háncsán rágódtak; az ágot maguk előtt kereszthez tartották, és két kezükben hengergetve forgatták, miközben fogacskaikkal szorgalmasan rágcsálták a kérget, úgyhogy egészen olyan volt a jelenet, mintha furulyán játszanának. De némelykor másképpen csinálták a dolgot, mert ha a faág igen vékony és gyöngye volt, akkor mindenesetül megették, és pedig olyképpen, hogy egyik végét a szájukba tették, aztán két kézzel fogva az ágot, befelé tolták a szájukba, közben pedig éles metszőfogaikkal apró darabokban harapdálták le az ág végét. Sebes rágcsálásuk zaja úgy hatott, mintha két kis varrógép zakatolna kissé rendetlen ütemben, de veszett gyorsasággal. S amint hátravetett fejjel tolták szájukba az ágakat, s ezek lassan-lassan egyre rövidebbé váltak, pontosan olyan volt a két kishód, mint két kardnyelű művész, akik éppen egy különösen ízletes kardvacsorát fogyasztanak el.

Az első két héten tejet kellett kapniuk, Szédzsó tehát kölcsönként valamelyik falubeli ismerőstől egy cuclisüveget, és ebből felváltva szoptatta a hódokat. De míg egyikük a tejet szopogatta, két csöpp kezével megmarkolva az üveg nyakát, addig a másik ott ödöngött mellette, hangosan nyivákolta és lármázott, sőt mindent elkövetett, hogy megkaparintsa a tejesüveget. Ebből persze zúrzavar és veszekedés keletkezett, olykor feldőlt az üveg, és kifolyt a tej is. Végére még egy cuclisüveget kellett kölcsönkérni, és Se-pian etette az egyik kishódot, míg a másikat Szédzsó táplálta. Később kenyérral és tejjel tartották őket, s így máj-könnyebben ment a dolog. Mindegyiküknek megvolt a maga kis tálacskája, s ezt a gyermekek tartották elébük. A hódok egyik kezükkel kiszedegették a tálkából a tejjel összekevert kenyérdarabokat, és nagy gyorsasággal gyö-52 mőszölték a szájukba; de megvallom, nem tudtak valami illedelmesen enni, mert evés közben mindig hangos csám-csogást és szuszogást vittek véghez, és sokszor még tele szájjal is beszélgettek. Ezzel szemben megvolt az a jó szokásuk, amellyel kevés gyermek rendelkezik: szerették elrakni a tányérjukat az étkezés befejezte után, mégpedig úgy, hogy az orrukkal végigtolozták a padlón valamelyik

sarokba vagy a tűzhely alá; persze az edényekben maradt még egy kis maradék tejben áztatott kenyér, de ez nem bántotta a hódokat, mert mire a tálcskákat rendeltetési helyükig szállították, az ételmaradék úgylis kilocsogott, és szépen szétmázolva, ragadós, apró hódlábnymokkal ösz-szevissza taposva jelezte az útvonalat a szobán keresztül. Szédzsónak ilyenkor mindig fel kellett súrolnia a padlót, úgyhogy inkább összeszedte és elmosogatta a hódok tá-ny ér kait is, mint ahogyan a „nagyokéival” tette. Minthogy külön etették a kis állatokat, mindegyikük megszokta, hogy Sepiant vagy Szédzsót a maga saját külön barátjának tekintse, és egyik is, másik is szépen odament a gazdájához, amikor ez hívta. Eleinte nem volt nevük, és a gyerekek csak így hívogatták őket:

- Amik, amik., andász, andász! (Hód, hód, gyere ide, gyere ide!)

Eszébe jutott egyszer Szédzsónak, hogyan nézett a két fabábu a kishódokra aznap, amikor azok a házhoz kerültek, s arra gondolt, milyen hamar elfoglalta a két kis állat a bábuk helyét. Nos - gondolta magában Szédzsó -, ha így áll a dolog, akkor mindjárt a nevüket is kisajátíthatják, s elnevezte a kishódokat Csilavinak és Csikaninak, ami annyit jelent, hogy „Nagy kicsi” és „Kis kicsi”, magyarul: „Nagyocska” és „Kicsike”. A két hód közül a nagyobbik kapta a Csilavi, vagyis a Nagyocska nevet, a kisebbikből pedig Csikani, vagy Kicsike lett. Így jutottak névhez, és ez nagyon jól illett rájuk, mert csakugyan kicsikék voltak, és valóban kis játék állatokra emlékeztettek, amelyek mintha

53

életre kelve lemásztak volna a polcukról. Rövidesen már tudták is a nevüket, és ha hívták őket, szépen előjöttek a házukból, Sepian ágya alól. Csakhogy a két név nagyon hasonlóan hangzott, s ezért eleinte, ha az egyiket hívták, mindkettő előjött, aztán meg ők maguk is annyira hasonlítottak egymáshoz, mint két borsószem, mert nagyságban sem volt szembeszökő különbség köztük, s emiatt nem volt könnyű dolog megkülönböztetni egyiket a másiktól. Még zavarosabbá tette az egészet az, hogy nem egyformán növekedtek; egy ideig az egyik nőtt gyorsabban, mint a másik, akkor aztán a másik kezdett gyorsabban növekedni, míg utolérte az elsőt, sőt esetleg el is hagyta növekedésben. Előbb az egyik volt a nagyobb, mint a másik, aztán a másik nőtte túl az egyiket! Például kiderült, hogy jó ideig Kicsike volt Nagyocska, mialatt Nagyocska Kicsike álnéven szerepelt. De alighogy rendet csináltak a nevek körül, megint megváltozott a nagyságuk, és amikor a növekedésben éppen összetalálkoztak, és egyformák lettek, semmiképpen sem lehetett megmondani, melyik melyik.

Mindez sok zavart okozott, és Szédzsó már éppen elhatározta, hogy ugyanazon a néven fogja ezentúl hívni őket, mindkettőt egyszerűen „Kicsi”-nek nevezve, amikor Csila-vi a maga sajátos módján elintézte az egész kérdést. Szokása volt elaludni a tűzhely alatti meleg nyílásban. Egy szép napon erős égett szőrszag töltötte meg a szobát, és senki sem tudta, honnan eredhet. Kinyitották, megvizsgálták és kitisztogatták a tűzhelyet, aztán a kályhacsöveket vették szemügyre, de az égett szőrszagot csak egyre erősebben érezték. Végre valamelyiküknek eszébe jutott benézni a tűzhely alá - és felfedezték ott Ggilavit, amint zavartalanul aludt tovább, noha hátán javában parázlott a szőr. Mire kiszédtek, jókora folt égészen elperzselődött a bundájából. Ez aztán nagyon jó ismertetőjel maradt, olyasmi, mint amikor a szarvasmarhát tüzes vassal megbélyegzik, s a folt egész nyáron át látható volt, megkönnyítve a

54

két kis állat megkülönböztetését. Ezentúl a megperzselt hátú hódot Csilavinak nevezték, a hangsúlyt az első szótagra téve, a másikat

Csikaninak, az utolsó szótagot hangsúlyozva, így aztán mindegyik megszokta a maga nevének hangzását, és nem volt többé baj a nevekkal.

Nagy csevegő volt a két kishód, Csilavi és Csikani, szakadatlanul fecsegték, társalogtak egymással, és néha egészen különös hangokat adtak. És ha bármelyik gyermek szólt hozzájuk - ami pedig gyakran megtörtént -, akkor mindketten vékony makogással vagy sívítással feleltek, egyszerre. Ha munka folyt a házban, például fát vagy vizet hordtak be, vagy a padlót súrolták, vagy ha az emberek többet nevettek vagy beszélgettek a szokottnál, vagy ha látogatók érkeztek, akkor a két kishód azonnal előugrált az ágy alól, hogy lássák, mi történik, és mindenáron részt akartak venni a mulatságban, mindenféle bolondos dolgot művelve, miközben persze folyton láb alatt voltak. A gyerekek rájöttek, hogy ha valami enivalót adnak nekik az asztalról, azt nyomban beviszik a házukba, hogy megegyék vagy elraktározzák. Ha tehát rossz gyermekek módjára már túlságosan alkalmatlankodtak a látogatóknak, mindig meg kellett vesztegetni őket egy-két kenyérdarabkával, hogy visszabújjanak a házukba. De a kishódok rövidesen megint előjöttek újabb kenyérdarabokat kunyerálni, a kenyérral ismét visszavonultak a tanyájukra, újra kibújtak, és ez így ment szakadatlanul. Igen rövid idő alatt kitanulták, hogy amikor látogató érkezik, akkor a nagy kenyérsztás ideje is elérkezik; az étkezési időkkel szintén tisztában voltak már, és minden alkalommal azonnal megjelentek, az emberek ruhája szélét rángatva, egyre több kenyérért nyafogva, és mindent megpróbáltak, hogy felmász-szanak az emberek lábára. Természetesen mindig megkapták, amit akartak, és a zsákmánnyal vígan rohantak vissza házukba, az ágy alá, fejüket rázva és nagyokat szökellve útközben.

55

Állandóan nyomon követték a gyerekeket, türelmesen poroszkáltak mögöttük; de olyan rövid volt a lábuk, és testük olyan közel volt a padlóhoz, hogy a mozgásuk egészen úgy hatott, mint a játékosbolt kerekas állatainak szaladgálása, csak éppen sohasem kellett felhúzni őket, és sohasem jártak le. Akármit találtak a padlón, például a mokasszint, gyújtóst vagy más holmit, azt ide-oda rángatták-cipelték; sőt később, amikor már jobban megnőttek és megerősödtek, még fát is loptak a ládából, a hasábokat bevitték a házukba, éles fogaikkal forgácsokra hasogatták szét, és ebből az apró forgácsból nagyon csinos, tiszta fekhelyet készítettek maguknak. Ha valami kisebb ruhadarab vagy hasonló dolog véletlenül a padlóra esett, és nem vették fel azon nyomban, akkor mihamar a hódházba került. A seprút is ledöntötték, és erre-arra cipelték, különben is a seprű meg a tűzifa volt a kishódok kedvenc játékszere; gondolom, főleg azért, mert ezekkel csoda nagy zajt lehetett csapni, amiben roppant nagy örömeiket lelték.

Legnagyobb mulatságuk mégis a birkózás volt. Hátsó lábukra emelkedve, rövid karjukat egymás teste köré vetették, már amennyire értek, aztán fejüket egymás vállára téve, nagy erőlködéssel igyekeztek feldönteni egymást. De hát ez nem volt könnyű dolog, mert széles, lapos farkuk és úszóhátyával ellátott, nagy hátsó lábaik igen szilárd támasztékot adtak nekik. A kishódok tehát erőlködtek, nagyokat taszítottak egymáson, morogtak és horkantottak, fújtak és szuszogtak, míg egyikük, érezve, hogy kicsúszik alóla a talaj, hátrálni kezdett, hogy megtartsa egyensúlyát, a másik pedig ment utána, nem tágított, sőt annál erősebben szorította. Olykor a vesztes összeszedte magát, visszatolta ellenfelét, s akkor ez kezdett hátrálni. Így folyt ez a furcsa játék előre-hátra, körbe-körbe, perceken át, és közben a két kis állat egészen olyan képet mutatott, mintha keringőt táncolnának. A párviadal alatt a

morgást és szu~ szogást gyakran hangos sivalkodás és éles vinnyogás sza-

56

kította meg annak a hódnak a részéről, amelyiket éppen keményen szorított az ellenfele; közben nagyokat toppantottak a lábukkal, nagyokat csaptak farkukkal a padlóra, hogy szilárdabban álljanak, míg egyikük farka hátrálás közben vissza nem bicsaklott, s az illető bajnok hanyatt esett. Ekkor nyomban abbahagyták a birkózást, s olyan hempergésbe és hancúrozásba fogtak, mintha megbolondultak volna. Mindezt azonban a legjobb kedéllyel csinálták, és a két gyermek soha bele nem unt a hasonló játékok figyelésébe.

Cifra mutatványaikkal, furulyázásukkal, kardnyeldesé-sükkal, hánykolódásukkal, fahurcolásaikkal és minden egyéb lármás hancúrozásukkal együtt, amelyek többnyire egész nap szakadatlanul tartottak, és csak akkor szüntek meg, amikor a kicsi hódok elaludtak, nagyon eleven, nagyon zajos és nagyon mulatságos jószágok voltak, és igazán senki sem kívánhatott volna magának kedvesebb pajtásokat náluk.

De nem voltak mindig ilyen vidámak és mozgékonyak. Olykor nagyon elcsöndesedtek, és ünnepélyes testtartásban üldögéltek egymás mellett, kezecskéiket szorosan a mellük előtt tartva. Farkuk egyenesen nyúlt el a hátuk mögött. Olyan csöndesen, mint két kis egér, szó nélkül nézegettek, figyeltek, mintha a körülöttük végbemenő dolgokat tanulmányoznák nagy komolysággal. Néha, amikor így ültek egymás mellett, mozdulatlanul, mint két kis csokoládé állat vagy törpe, Szédzsó térdre ereszkedett előttük, és mesélni kezdett nekik, szavainak ütemét mutatoujjával kísérve a hódocskák orra előtt, mintha zenekart vezényelne. A kishódok pedig némán ültek előtte, hallgatták a szavát, és éles figyelemmel lestek izgó-mozgó ujját. Nemsokára aztán elkezdtek fejüket föl-le bólogatni és jobbrabalra csóválni, ahogyan a hódok tenni szokták, ha valami nagyon tetszik nekik, s végül már fejük és egész testük annyira rázkódott, hogy hanyatt vágódtak, és a padlón

57

hemperegtek, pontosan úgy viselkedve, mintha a *mese* minden szavát megértették volna, és nem győznének kacagni a hallottakon.* Sepian ilyenkor mellettük állott, végignézte a mulatságot, és nagyon nevetségesnek találta az egészet; de ugyanakkor, persze tatokban, azt kívánta, hogy bárcsak ne volna komoly férfiú, mert akkor ő is részt vehetne az ilyen játékokban. Sokszor úgy érezte, hogy a maga „felnőtt” mivolta erősen zavarja a mulatságát!

Némelykor a kis jószágokon erőt vett a magányosság érzése, és vékonyka hangon nyöszörögtek sötét kis tanyájuk mélyén. Szédzsó, aki maga sem felejtette el édesanyját, és jól tudta, mi hiányzik a kis állatoknak, ilyenkor karjába vette és szelíden ringatta őket, lágyan simogató hangon dúdolgatva hozzá, hogy megvigasztalja a két hódocskát. Azok pedig szorosan hozzásimultak, erősen belekapaszkodva egymás bundájába, mintha félnének, hogy elveszthetik kis társukat, és apró orrukat odanyomták Szédzsó puha meleg nyakához, mert legjobban ott szerettek pihenni. Kis idő múlva aztán a nyöszörgés elcsendesült, a kishódok egyelőre talán elfelejtették bánatukat, nagyokat sóhajtották, majd halkán, boldogan nyögdécseltek, és végül szépen elaludtál?.

Mert végtére minden csínytevésük, lármájuk és hancú-rozásuk ellenére is csak szegény kis eltévedt árvák voltak, és a maguk alázatos módján ugyanazt a szeretetet adták a két gyermeknek, amelyet elvesztett, de soha el nem feledhető anyjuk és apjuk iránt éreztek.

Különösen Csikani nagyon szerette Szédzsót. Csikani nem volt

olyan erős, mint Csilavi, csöndesebb és szelídebb

* Ez valóban igaz, mint ahogy az állatok viselkedésének leírása az egész könyvben mindig megfelel a valóságnak. A fiatal hódok, ha emberek közt növekednek fel, gyakran viszonzják a leírt módon az emberek közeledését, akikkel megbarátkoztak. A vadon élő hódok szántén így és még sok furcsa módon fejezik ki érzéseiket egymás közt.

58

is volt a testvérénél. Csilavi nagyon víg kedélyű fickó volt, mindig valami csínyen törte a fejét, s az egész világot csak egyetlen nagy játszótérnek látta; viszont Csikanit sokszor elfogta a magányosság érzése, s ilyenkor elbújt valamelyik sarokban, míg Szédzsó érte nem ment, és karjába véve, boldogabb hangulatra nem dédelgette. Gyakran előjött éjszaka, és Szédzsó ágya előtt nyivákolt, hogy vegyék föl, és a kislány mellett áthasson - míg Csilavi a házukban, hátán elnyúlva, vígan hortyogva aludt, mint akinek semmi baja sincs a világon. Amikor Csikanit valami kis keserűség érte, például beleütötte orrát a tűzhelybe, vagy kikapott a birkózásban, mindjárt Szédzsóhoz bújt, hogy vigaszt találjon. És Szédzsó, aki mindig együtt érzett vele, hiszen Csi-kani volt a gyöngébb a két kis állat közt, ilyenkor letérdelt melléje a padlóra, Csikani pedig felmászott az ölébe, és boldogan, elégedetten feküdt el ott. Csilavi, miután aznapi gonoszkodásaival elkészült, olykor úgy érezte, hogy őt kihagyták a jó dolgokból, odament hát Szédzsóhoz, hogy kikövetelje a maga részét a kényeztetésből, és befurakodva a kislány ölébe Csikani mellé, mély szuszogással telepedett le. Nyilván a legnagyobb mértékben meg volt elégedve jól végzett napi munkájával. Szédzsó nem akarta megzavarni őket, ott maradt tehát velük, amíg csak a kis állatoknak kedvük nem kerekedett sétálni egyet.

Most már nagyon könnyen meg lehetett különböztetni őket, mert mindegyikük más és más szokásokat vett föl. Csilavi erősebb, merészebb és kalandosabb volt, mint a társa, igazi kis bohóc lett belőle, s úgy látszott, nagy mulatságot talál abban, hogy fejét beleverje az asztallábakba, különböző tárgyakat a lábujjára ejtsen, és belepottyanjon a fászládába. Olyan kicsi volt, akár a papagáj, mindenbe bele akart mászni, és többnyire bele is mászott mindenbe, ha elérhette. Egyszer valamelyik gyerek egy tele vizesvödört néhány percre a padlón hagyott. Csilavi felkapaszkodott a vödör oldalán, és bizonyára abban a hiszemben,

59

hogy a búvólyuk vizét látja, fejest ugrott a vödörbe. Ez persze nagy csörömpöléssel feldült, és a víz szertefolyt a szobában. Csilavi megijedt - és vele együtt természetesen mindenki. Hanem azért minden rakoncátlanságának ellenére is éppoly ragaszkodó volt, mint Csikani, és ha éppen nem akadt más fontos tennivalója, ugyanolyan hűségesen követte Sepiant, mint kis testvére Szédzsót. És nem bírt sokáig távol maradni Csikanitól. Mindig együtt jártak-keltek, egymás mögött vagy egymás oldalán szedegetve apró lábaikat, és ha a táborban mászkálva elkalandoztak egymástól, mindegyikük rövidesen hozzálátott, hogy megkeresse a másikat, vagy hívójeleket adtak. S amikor megint találkoztak, kis ideig csöndesen ültek egymás bundájába belekapaszkodva, összedugva fejüket. De ez az érzelmes hangulat nem tartott sokáig, és mindig ama furcsa birokmérkőzések egyikében végződött, amellyel, úgy látszik, szerettek minden különösebb alkalmat megünnepelni.

Szédzsó sokszor gondolt arra, hogy milyen kegyetlen dolog is lenne, ha valaha elválasztanák egymástól a két kis állatot.

Egy szép napon aztán Nagy Toll azt mondta, hogy a kishódokat szabadon engedhetik. Most már meglehetősen nagyok, igen tevékenyek és erősek voltak. A gyerekek attól féltek, hogy eltalálnak majd kószálni, és elvesznek. De apjuk megnyugtatta őket, hogy a kishódok sohasem hagyják el az otthonukat, s ha jól bántak velük, mindig vissza fognak térni a házba, mintha az igazi hódanya volna. Hozzáfűzte még, hogy a hódokat hamarosan elfogja az elhagyatottság érzése, és legfőképpen egy-két óra hosszat maradnak majd távol.

Így hát egy szép verőfényes és izgalmas napon a deszkatorlaszt, amely addig az ajtó aljában keresztbe téve elzárta előlük a kijárást, kivették, s a kishódok kivonultak a szabadba. Természetesen nem röglön, mert előbb jó ideig kukucskáltak kifelé az ajtó sarkából, és erősen szimatolgtak meg hallgatóztak, mintha rettentő sok mindenféle szagot és hangot kellett volna kifürkészniük, holott mindebből semmi sem volt ott igazán. Kétszer-háromszor is elindultak, míg végül csakugyan lemerészkedtek a tóhoz. Szédzsó és Sepian kétoldalt mellettük mentek, s a testőrség szerepét játszották. A hódok lassú és óvatos lépésekkel indultak el a háztól, és léptenyomon felültek és körülnéztek, nem jön-e valami farkas vagy medve; persze hogy nem jött egyik sem, de a hódcskáknak szörnyen tetszett a dolog, hogy ők most milyen komolyan, felnőtt hódok módjára viselkednek. Amint a tóhoz közeledtek, szaporábban szedték lábacskaikat, aztán ügetni kezdtek, majd

61

vágtába fogtak, és belerohantak a vízbe - hogy azonnal megint kiugorjanak belőle, mert még nem fért a fejükbe, miféle óriási mosogatódézsába kerültek. De nemsokára megint bementek a vízbe, és mihamar ide-oda úszkáltak, alábuktak és visítotztak, nagyokat csapkodtak a farkukkal, és remekül mulattak.

- Éppen úgy tesznek, mint a felnőtt hódok! - jegyezte meg Szédzsó.

Kis idő múlva már fiatal nyárfák tövét rágcsálták el. A ledöntött növendék fácskákat rövid darabokra harapdálták, és nagy élvezettel hántották le róluk a gyöngye kérget a víz szélén álló magas fűben és ritkás nádban. Játszottak, birkóztak, föl és le szaladgáltak a parton, hancúroztak fiatal barátaikkal, a két gyermekkel, közben pedig hol berohantak a vízbe, hol ki, s nagyszerűen érezték magukat. Orrukat nagy kíváncsian minden nyílásba beledugták. A part oldalában pészmapatkány elhagyott üregére bukkantok. Körülbelül akkorák voltak, mint az üreg egykori lakója, a lyukat tehát nagyon megfelelőnek találták, és nyomban elkezdtek ásni benne. Az üreg nyílása víz alatt volt, s amint a hódok alábukva dolgoztak, az iszap sűrű felhőkben áradt szét a vízben, úgyhogy nem lehetett keresztüllátni rajta. S a kishódok olyan soká nem buktak fel a vízből, hogy Sepiant aggodalom fogta el, belegázolt a vízbe, és karját bedugva a nyílásba, tapogatózva keresgélt. A hódok nem voltak ott!

- Szédzsó! - kiáltotta izgatottan a fiú. - Megszöktek!

És mindketten sietősen keresésükre indultak a part

menti nádasban és cserjésben. Egyszerre csak keserves nyi-vákolás és

síránkozás ütötte meg fülüket. Csilavi és Csika-ni jöttek utánuk, olyan sebesen szaladva, amennyire csak kurta lábacskaiktól kitellett, mert holtra ijedtek, hogy ott akarják hagyni őket. Amikor abbahagyták az ásást az üregben, a sáros víz alatt továbbbúsztak, és észrevétlenül partra szálltak valamivel odébb.

62

De most már alaposan kifáradtak. Leültek, mint két kis erdei manó, aztán nekiláttak kicsavarni, dörzsölgetni és fésülni a bundájukat. Mikor egészen megszáradtak, lassan és ünnepélyesen elindultak egymás mellett fel az ösvényen, a ház felé. Otthon, miután mindegyikük kapott egy jókora darab kenyeret, szép csöndesen bevonultak nyírfakéreg hálósobájukba, és elfogyasztották ebédjüket. Ennek utána olyan szorosan, amennyire csak lehetett, Összebújtak tiszta forgácságyukon, és mély álomba merültek. Így végződött a nagy nap, a szabadság első napja.

- Végre most már igazi hódok lettek! - mondotta Szédzsó.

Ezután mindennap, mihelyt kinyitották az ajtót, a két kishód leügetett a tóhoz, és megfürödtek. Órákat töltöttek azzal, hogy az első napon felfedezett lyukat kiássák, és végre úgy találták, hogy az üreg már elegendő védelmet nyújt. Legalább így gondolták a kishódok, és csakugyan, olyan óvatosan leskelődtek mindenfelé, mintha az egész vidék telis-tele lett volna sárkányokkal. Most az üreget fölfelé ásták tovább, kibukkanlak a parton, s ezzel elkészült a búvólyuk. És Szédzsó kimondhatatlan örömeire hozzálátak, hogy a búvólyuk fölé furcsa kis hódházat építsenek! Most hát megvolt a maguk igazi tanyája, kis szobával belül és víz alatti bejárattal, alagúttal és búvólyukkal, annak rendje és módja szerint. A hód tanya falai kissé rozogák voltak, a tapasztlás sem sikerült éppen kifogástalanul, de mindent figyelembe véve, mégiscsak egészen rendes munkának volt nevezhető.

Ezután a kishódok jó csomó fiatal fát, nyár- és fűzfahajtást szedtek össze, és ebből apró eleségtulajt szerkesztettek a vízi bejárat előtt, ugyanolyan, mint amelyet a nagyhódok készítenek, csak persze jóval kisebbet. Az ősz-szehordott faanyag természetesen megposhad a vízben, mielőtt hasznát vehetnék, mert a nyár nem az eleségtutaj-készítés ideje, s a kis ház még az eső ellen sem nyújthatna

63

védelmet - de mit törődtek ők mindezzel! Hiszen megvolt a jó meleg fekhelyük fönn a házban, akárcsak az embereknek, volt ott számukra kenyér is bőven, sőt alkalomadtán még befőtt is akadt, volt mindegyiküknek tányér-kája; úgyhogy, ha mindezt számba vesszük, parányi alkatukhoz mérten igazán sok mindennel rendelkeztek, és jó módú hódoknak számíthattak. Így hát nem volt szükségük a kissé bolondos formájú hódházra, sem az eleségtutajra, de nagy örömeiket lelték az építkezésben és a többi munkában. Kis fákat döntöttek le, lyukakat ástak, játszottak a sárban, s mindazt művelték, amivel a hódok általában olyan szívesen foglalkoznak, s ami nélkül nem is lehetnének boldogak.

Szédzsó és Sepian is csaknem minden ráérő idejüket lenn töltötték a tóparton, és éppen olyan jól mulattak, mint a kishódok, amint a mesterkedéseiket figyelték. Sokszor még segítettek is az állatkáknak, és akármennyi építőanyagot, például fadarabokat, rőzsét, földet vagy köveket hordtak le a víz mellé, a kishódok rögtön rávetették magukat, és elcipelték az egészet. Némelykor a két kis golyó tetőtől talpig sárosan mászott ki a partra, és persze mindjárt fel akartak kapaszkodni barátaik ölébe, aminek nagy hancúrozás és vidám kacagás lett a vége. Sepian kis játék házat épített maguknak a parton, és gyakran mind ott pihentek együtt. Csikaninak ez volt a kedvenc helye, és gyakran odament, hogy Szédzsót felkeresse, no meg akkor

is, amikor a kislány hívta. De Csilavi kalandor, nagy csavargó, sőt igazi kis betyár volt. Sehol sem tudott hosszabb ideig nyugton maradni, hamarosan elkószált, és állandóan keresgélgni kellett, ő persze tudta, hogy nem tévedt el, és nincs semmi baj, de a többiek azt hitték, hogy elveszett, és tűvé tették érte az egész környéket. Csilavi pedig egyszerre csak előbukkant, ahol a legkevésbé várták volna: vagy a játék házban találták meg, holott az előbb még üres volt a házikó, vagy a nagy házban akadtak rá, amikor azt hit-

64

ték, hogy lenn van a játék házban, vagy a tóparti hódta-nyában volt, de esetleg éppen a kenu alatt, és többnyire békésen aludt, amikor végre megtalálták. Ilyenkor szépen felült a gyerekek előtt, hátranyújtott farkára támaszkodva, csipogott-locsogott, jobbra-balra himbálódzott, fejcskáját rázogatta, mintha táncolna örömben, és jót nevetett rajtuk, hogy milyen remekül becsapta őket. Ha valahol hirtelen csörömpölés vagy más zürzavaros lárma keletkezett, bizonyosra lehetett venni, hogy Csilavinak köze van hozzá ; Csilavi akkor volt a legboldogabb, amikor lármázhatott, visonghatott, vagy akármiféle más felfordulást okozhatott, s éles kis hangját minden időben és mindenütt hallani lehetett.

Csikani sem volt éppen olyan ájtatos lélek, mint amilyenek talán hitték; benne is legalább annyi mókás kedv lakozott, mint akármelyik hódban. De gyakran előfordult nála, hogy hirtelen abbahagyta a játszadozást, mintha valami eszébe jutott volna, talán az otthoni tó halvány emléke, amely ott maradt messze-távol, a Suttogó Falevelek Hegyei közt. S ilyenkor, ha Szédzsó nem volt a közelben, hogy megvigasztalja, apró lábain eldöcögött a játék házba, a kislányt keresve. Ha ott találta, akkor leült melléje, és elkezdett gondosan tisztálkodni, fésülni, mikor aztán elkészült a toalettjével, odabújt szeretett gazdájához, és fejét a kislány térdére téve, a maga furcsa hód-nyelvén elpanaszolta neki minden baját, vagy pedig félig lehuny szemmel, álmodozva feküdt ott, boldogságát vagy elhagyatottságát - ki tudja, melyiket? - halk, apró nyög-décselésckkel juttatva kifejezésre. Bizony, Szédzsó és Csikani nagyon, de nagyon jó barátok voltak, és ahol egyikük tartózkodott, ott hamarosan a másik is megjelent.

Így telt az idő, hancúrozás, naplopás és munka - no nem éppen túl sok munka - és játszadozás közben, s nehéz lett volna megmondani, hogy melyik a legboldogabb a vadon e négy fiatal teremtménye közt - a négylábúak-e

65

vagy a kétlábúak. De annyi bizonyos, hogy mind a négyen nagyon vidám és nagyon boldog időket éltek ott a Beszélő Vizek Helyén.

Az utóbbi napokban azonban a kenyérdarabok egyre kisebbek és kisebbek lettek. Nagy Toll néhány napra eltávozott, hogy újabb élelmiszert hozzon, és még nem tért haza, pedig már alig maradt valami kevés liszt. Sem a gyerekeknek, sem a hódoknak nem jutott sok ennivaló, míg aztán egy napon a négy játszópajtás éppen visszajött az erdőből a házba, s otthon találták Gitcsi Migvant.

Nagyon komor volt az arca, és valami zavart kifejezés ült a szemében. De a készletek ott voltak; egy zsák liszt és egyéb holmi feküdt a padlón, mellettük pedig egy idegen férfi állott, egy fehér ember. Az idegen nagy dobozt tartott a kezében. Nagy Toll szelíden szólt a gyermekeihez, de nem mosolygott, mint máskor szokta, és a gyerekek nem értették, miért olyan komoly. A fehér ember is szótlánul állt a helyén. Valami mintha nem lett volna egészen rendjén. Még a kishódok is érezték, hogy valami baj van a levegőben, mert az állatok sokszor megsejtik az ilyesmit, s ezért ők is csöndesen álltak és figyeltek.

És Sepian, aki a missziós iskolában túrhetően megtanult angolul, hallotta, hogy apja így szól az idegenhez:

- Ott vannak; melyiket akarja elvinni?

Mi ez?I Mit jelenthettek ezek a szavak? Sepian szíve egyszerre elszorult, és hűgára pillantott; de persze a kislány szót sem értett ez egészéből.

- Várjon, hadd nézzem meg előbb jobban mind a kettőt " felelt az idegen Nagy Toll kérdésére. - Hagyjuk egy kicsit ide-oda mászkálni őket.

Vastag, vörös képű ember volt, kemény kék szemmel. Igen, olyan a szeme, mint az üveg vagy a jég - gondolta Sepian. De Nagy Toll szeme nagyon szomorú volt, amikor fiára és kislányára nézett. Megkérte az idegent, várjon, amíg beszél a gyermekeivel.

66

- Szédzsó, Scpian, kislányom, kisfiam - szólt indián nyelven. - Valamit meg kell mondanom nektek.

Most már Szédzsó is tudta, hogy valami baj fenyegeti őket. Közelebb húzódott Sepianhoz, és félénken az idegenre tekintett. Ó, miért. .. miért néz az olyan ridegen a kis-hódokra?

- Gyerekek - folytatta az apjuk -, ez itt a Nyúl Hord-út melletti prémbeváltó állomás új kereskedőügynöke; a régi, a mi jó barátunk, elment. Új kereskedőtársaság vette át az állomást, és felszólítottak, hogy fizessem ki az adósságomat. Sok az adósságom, és nem fizethetem ki a jövő téli nagy vadászat előtt. A másik társaság mindig bevárta a téli vadászatot, és méltányos volt az indiánokhoz. De az

67

új társaság embere azt mondja, hogy nem várhat. Tudjátok, hogy kifogytunk a készletekből, az új társaság pedig nem ad semmit, amíg a régi adósság nincs kifizetve. Így hát hosszú útra kell indulnom az ő szolgálatukban, a többi falubeli férfival együtt, hogy különböző árukat szállítsunk a Réti Tó mellett berendezett új állomáshelyre, amely messze van innen. Munkámmal leróhatom az adósságot, sőt még marad is valami azon felül, de nem kapok kézhez pénzt, csak visszatérésünk után. Hanem addig is élnetek kell, gyermekeim. Nem túrhetem, hogy éhezettek. Ez a kereskedő ellát bennünket élelmiszerekkel. - Itt a padlón heverő zsákokra és csomagokra mutatott. - De cserébe azt kívánja, hogy ... hogy adjuk neki az egyik hódot.

Elhallgatott. Senki sem moccant, még a hódok is mozdulatlanul álltak. Nagy Toll folytatta:

- Az eleven hódnak nagy értéke van, és akármelyiket viszik is el, nem fog bántódása esni. De a szívem mégis fáj érettetek és ... - Csilavira és C&ikanira tekintett - és a kicsi hódért, amelyiknek el kell hagynia bennünket.

Sepian nagyon csöndesen és egyenesen állt, fekete szemét keményen a kereskedőre szögezve, míg Szédzsó, aki (szinte el sem tudta hinni az egészszet, így suttogott:

- Nem, ez nem lehet... ez nem lehet igaz!

De Sepian szót sem szólt, csak átölelte húga vállát, és keményen nézett az idegenre, aki szédűlta boldogságukat. Eszébe jutott töltött puskája, amely olyan közel állt hozzá a sarokban; de engedelmessé kellett apjának, és egyetlen mozdulatot sem tett. Am olyan szilaj pillantással nézett a kereskedőre, hogy ez, noha Sepian csak tizennégy éves fiú volt, kezdte magát igen kényelmetlenül érezni; ezért kinyitotta a dobozt, lenyúlt, felkapta az egyik kishódot, betette a dobozba, és rácsukta a födelet. Odabiccintett Nagy Tollnak.

- Rendben van, pár nap múlva úgyis találkozunk lenn

68

az állomáson - mondotta, és hóna alatt cipelve a dobozi, kiment, és becsukta maga mögött az ajtót.

Neki az egész csak ennyit jelentett.

S ekkor Szédzsó hang nélkül térdre roskadt bátyja oldalán, és arcát Sfebian ruhájába rejtette.

A kereskedő Csikanit választotta.

Csilavi pedig, nem értve a történetet, megijedt, és magányosan bekullogott kis házába.

SZÉDZSÓ A BESZÉLŐ VIZEKET HALLGATJA

Másnap Nagy Toll útra kelt a prémbeváltó állomás felé, hogy ledolgozza adósságát a társaságnak. Tizenhét más indián férfi ment vele a faluból, három nagy nyírfakéreg kenuban. A Nyúl Hordút melletti állomáson majd megrakják kenuikat azzal az áruval, amelyet a Réti Tó vagy indián nyelven Maszko-gészing mellett, távolabb északon felállított állomásra kell szállítaniuk. A kenukaraván egy hónapig, talán még hosszabb ideig is távol lesz. Szédzsó, Sepian és Csilaví egyedül maradtak O-pi-pi-szóvéban.

Amidőn a kereskedő betette az ajtót, s ezzel a kislányt elválasztotta attól, amit apja és fivére után legjobban szeretett a világon, úgy tűnt fel Szédzsónak, mintha az ajtó a szívére is rázárult volna, s az volt az érzése, hogy szíve elment Csikanival abban a dobozban.

Nagy változás állt be hármuk életében. A boldog kis kört szétszakította a sors. Nem tettek többé vidám kirándulásokat a játék házba, nem hangzott több kacagás, móka a tóparton. Csilavi sem vitt végbe már bolondos csínyeket, és hangja, melyet azelőtt mindenütt mindig hallani lehetett, elnémult. Nem perdült mulatságos, jókedvű táncra, és nem játszott többé, hanem egész nap nyomorúságosan, leverten mászkált fel s alá a vízhez vezető ösvényen, Csikanit keresve. Mintha sehogy sem fért volna kis fejébe, hogy játszótársa elment. Minden reggel újra meg újra nagy reménykedéssel indult el, s bizonyosra vette, hogy valahol megtalálja testvérkéjét. A játék házban bekukkantott minden zugba, ide-oda futkosott a letaposott helyek

70

közt a füben és a nádasban, ahol annyiszor üldögéltek együtt fésülködve, vagy birkóztak, és a napfényben sütkeztek egymás oldalán. Föl és alá úszkált a part mentén, minden régi helyet végiglátogatva, ahol azelőtt játszadoztak, vagy be-bebújt a rozoga kis hódkupacba, amelynek építése annyi örömet szerzett nekik.

Így kutatót mindennap reggeltől estig, míg végül feladta a reményt, és serény, döcögő ügetése lassú, fáradt ti-pegéssé változott. Ekkor fáradt kis lábain felvászorgott az ösvényen a házba, és elfeküdt üres, csöndes kis vackán. Nem volt már többé sem hetyke kis betyár, sem csínytevő golyhó, hanem csak magányos, szomorodott szívű kicsi hód. Most már nem volt Nagyocska, csak egyszerűen Kicsi, hiszen nem volt ott többé Kicsike, amelyiknél nagyobb lehetett volna. A két gyermek mindig nyomon követte körüljain, és úgy tettek, mintha ők is keresnék Csikanit, holott tudták, hogy hiábavaló minden keresés; de nem bírták nézni, hogy a kis állat egyedül bolyongjon, mint valami boldogtalan parányi kísértet. És amikor a hód az eledelét eszegette tálcáskájából, mindketten letérdeltek melléje, és együtt tartották ölébe az edényt, és bizony nemegyszer gördült egy-két könnycsepp a tejes kenyérbe Szédzsó szeméből, amikor arra gondolt, hogy Csikaninak is ott kellene lennie most mellettük... a szegény Csikaninak, a szegény Kicsikének, amely olyan szelíd és puha volt, és olyan sokszor búslakodott elhagyatottságában ... mást pedig valahol a távoli nagyvárosban van, ahol nincs hancúrozás, nincs tejben áztatott kenyér, nincs semmi móka!

Valahogyan az volt az érzése Szédzsónak, hogy a kishód nem távozhatót el igazán. Félig-meddig folyton azt várta, hogy megpillantja zömök kis testét, amint a játék házban üldögél, vagy amint rövid lábacskaiban kibukdácsol Csilavi mellett a nyírfakéreg házikóból, hogy mindennapos reggelijét kérje; és szinte minden percben azt vélte, hogy valahol lenn a tóparton megszólalt Csikani vékony, éles han-

71

gocskája. Csöpp lábnyomai még ott voltak a vízparti sárban; a csúnya, befelé forduló, szívfacsaró kis lábnyomok-kák... Szédzsó gyakran lement oda, hogy ezeket a lábnyomokat nézegetse, és ujjával megérintve a sarat, halkán suttogott a nyomokhoz; míg aztán végül a víz elmosta valamennyit, és eltűntek. A legutolsó megmaradt nyomra Szédzsó nyírfakérget borított, és mindennap magányosan meglátogatta; de a nyom lassanként kiszikkadt, porba omlott, és nemsokára híre-hamva sem volt.

S ezzel elmúlt az utolsó is, ami még Csikaniból megmaradt.

Noha ezekben a napokban ritkán lehetett Csilavi szavát hallani, éjszaka olykor mégis fölbredt, és szörnyű elhagyatottságában nyöszörögni kezdett, miközben tapogatózva kereste azt a másik gömbölyű kis testet, amelyet sehogy sem tudott megtalálni. Szédzsó

meghallotta sírását, fölkel, és bebújt melléje a kis hódházba, a kicsiny forgácságyra, és zokogva szorította szívéhez, míg végül mindketten megint álomba merültek.

Scpian órákon át üldögélt a tó s a messzeségbe nyúló, egyre távolodó hegyek felé bámulva, szótlanul. Fájt a szíve hűgáért, aki mostanában sohasem dalolt vagy kacagott a ház körül, mint annak, előtte. Ilyenkor valami összeszorította a torkát - és vadul nézett maga körül; mert senki sem sejtette, milyen kemény küzdelmébe kerül visszafojtani könnyeit. Ó, hogy gyűlölte azokat a zsákokat és csomagokat, amelyeket a kereskedő Csikaniért adott cserébe! A kenyér majdhogy a torkán nem akadt. Bárcsak eszébe jutott volna akkor, hogy felajánlja a kereskedőnek a puskáját; az négy menyétbőrbe került, és négy menyétirha talán csak fölér egy kicsi, egészen kicsi hóddal!

Noha azelőtt közös tulajdonuknak tekintették a kis állatokat, Csilavi pedig jog szerint egyenesen az övé, Sepiané volt, a fiú most mégis egészen átengedte a hűgának. És Szédzsó olykor ölébe^vette a kishódot, és a kis patak men-

72

tén, amely a falu mögött emelkedő hegyekből vágatott alá, elsétált odáig, ahol egy alacsony vízesés zuhogott. A' vízesés mellett nagy, susogó fenyőfa állt, és Szédzsó leült a fa alá, hogy azon gondolkozzék, milyen úton-módon lehetne visszaszerezni Csikanít. Közben Csilavi magányosan úszkált, bukdácsolt, sőt játszott is egy kicsit a vízesés alatt szétterülő csöndes, mély medencében. Szédzsó úgy gondolta, hogy a káshód boldogabb lesz idefenn, mert a medence kicsiny, nem olyan nagy és pusztá víztömeg, mint a tó a maga mérföldekre nyúló, hatalmas területével, amelyhez képest olyan borzasztóan kicsinek tűnik fel egyetlen magányos hódocska,...

És mialatt kis társa körös-körül úszkált, fűzfaágakat hántogatott, vagy az ölében ülve bundáját fésülgette, a kislány a vízesésben suttogó hangokra figyelt. Tudnotok kell ugyanis, hogy ha az ember türelmesen hallgat a sellők vagy vízesések közelében, akkor egy idő múlva mintha halk, suttogó hangok kelnének, hol erősebben, hol gyengébben szólnak, olykor szinte érthetővé válva, majd ismét beolvadva a víz csobogásának neszébe. Minden indián ismeri ezeket a hangokat, és fehér emberek is, akik figyeltek rá, azt mondják, hogy hallottak a patakban halkán, lágyan suttogó éneket. Az indiánok azt állítják, hogy a Szel-Icmország lakói beszélnek a habokból azokhoz, akiket szeretnek. Itt ült hát Szédzsó sokáig, amíg csak meg nem szólaltak a *hangok*, és akkor igyekezett megérteni a beszédüket. Nem kételkedett abban, hogy egy napon majd megérti a szellemek szavát, s ebben *nem* is volt semmi hihetetlen, mert az indiánok nyelve nagyon hasonlít a vízcsobogás, a szélsusogás és a lomb.su ttogás hangjához. És Csilavi gyakran ült egészen csöndesen a kislány mellett, mintha ő is hallgatódznék, s meglehet, hogy még jobban értette a szellemek szavát, mint Szédzsó, mert a hódok hallása sokkal élesebb, mint az emberé.

Ezt a helyet nevezték az indiánok O-pi-pi-szövének, a

73

Beszélő Vizek Helyének, s innen nyerte nevét a falu s az egész környék is. Szédzsónak kicsi kora óta ez volt a legkedvesebb helye. Ide jött, valahányszor ránehezedett a magány, vagy ha gondolkozni akart, vagy valami elhatározásra kívánt jutni. Sokszor feküdt ott a nagy fenyő árnyékában az óriási ágak sötét, árnyas sűrűjébe nézve, s amikor a napsugarak áthatoltak a lombokon, és belevilágítottak a mélyzöld rejtekekbe az ágak közt, az nagyon gyönyörű volt, és úgy tetszett, mintha odafönn a sötét lombok világában valami távoli, fölfedezetlen ország bújnék meg, amelyben tündérek és más

csodálatos lények lakoznak.' Ilyenkor Szédzsó eltűnődött azon, vajon hol laknak azok a szellemek, akik a Beszélő Vizekből szólnak az emberekhez. S amint ott feküdt, a szelíden imbolygó fenyőfakoronák felé nézve és a patak mormolását hallgatva, úgy érezte, hogy édesanyja van a közelében, és a fülébe suttog -és ez nagyon boldoggá tette őt.

Egy napon, amidőn Csilavival az ölében megint ott ült, s a kis vízesés álmosító csobogását hallgatta, úgy tetszett, mintha a hangok egészen tisztán és érthetően kezdenének szólni. Szédzsó nekitámaszkodott a fenyőfának, és lehunyta szemét, hogy jobban hallja a hangokat. S egy idő múlva a víz csobogása egyre halkabbá és halkabbá vált, míg végül egészen elhalt; de Szédzsónak úgy tűnt fel, mintha most más hang szólalt volna meg, és valaki nagyon halkan, nagyon tisztán beszélne mellette. És nemsokára már a szavak is érthetőkké váltak, és indián nyelven beszéltek, amely annyira hasonlított a csobogó víz neszéhez: „Szédzsó, Szédzsó, má-zsan, má-zsan... Szédzsó, Szédzsó, de-na zsá-dan...” - ismétlődött újra meg újra, mint valami dal:

Szédzsó, Szédzsó,
má-zsan, má-zsan ...
Szédzsó, Szédzsó,
de-na zsá-dan ...

74

Szédzsó, Szédzsó, el
kell menned ...; A
városba kell
elmenned ...

A hang újra meg újra elénekelte ezeket a szavakat, **hol** hangosabban, hol halkabban, s úgy közeledett, távolodott, mint előbb a vízesés zúgása. Végül annyira érthetővé vált, hogy Szédzsó még a hangot is megismerni vélte: régen nem hallott hang volt az - édesanyjának hangja. És felsikoltott:

- Ő, édes jó anyám, itt vagyok, Szédzsó van itt! ő, édesanyám, beszélj még! Figyelmeséén hallgatom a számaidat!

Kinyújtotta karját a hang felé, s valami puhát és meleget érintve, hirtelen kinyitotta szemét, és látta, hogy keze Csilavi meleg, nedves orrocskáján nyugszik, amint a kis-hód felállva ölében, a fejkendőjét ráncigálta. Ekkor ráeszmélt, hogy pár pillanatra elaludt; s a szavak ismét belévesztek a víz csobogó dalába, csak a vízesés mormolt tovább, mint annak előtte mindig.

Szédzsó talpra ugrott, felkapta Csilavit, és így szólt hozzá:

- Csilavi, Csilavi, elmegyünk Csikaniért; el kell mennünk a városba Csikaniért. Édesanyám mondotta. Tudom.'

És karja közt a kishóddal, futva indult hazafelé, s útközben egyre mondogatta magában:

„Igen, édesanyám hangja volt. A Nagy Szellem megengedte neki, hogy a vízeséshez jöjjön, és szóljon hozzám; s ő azt mondta, hogy menjek a városba... Sepian is mindjárt megtudja.”

És ki mondhatná meg, vajon nem csakugyan a Nagy Szellem, aki a vadon és a kicsinyek fölött őröködik, vajon nem csakugyan ő irányította-e a vizeket, míg Szédzsó aludt, hogy csobogásuk emberi szónak tessenek?

75

Közben a kislány futása alaposan összerázta Csilavit, ami csöppet sem tetszett a kishódnak, úgyhogy elkezdett ka-pálódzni, le szeretett volna jutni a földre, és olyan erősen visítózott, mint ahogyan már régen nem tette. Szédzsó ellenben így gondolkodott:

„Csilavi visszanyerte hangját, most ugyanolyan, mint akkor volt, amikor Csikani még nem ment el; s ez annyit jelent, hogy az álom valóra válik. Tudom, hogy így lesz!”.

És még sebesebben futott.

Szédzsónak a szaladástól, a kishódnak az ordítózástól szinte elfulladt már a lélegzete, mire visszaérkeztek a ház elé. Sepian látta, milyen lelkesedve jönnek, az ajtóhoz sietett, és megkérdezte, mi a baj; erre aztán Szédzsó elmesélte neki az álmát, és azzal végezte, hogy feltétlenül el kell menniük a városba.

De Sepian nem volt hajlandó mindjárt engedni; még nem volt ideje gondolkodni a dolgokon, végre is ő nem látottsemmiféle álmot. Így beszélt hát:

- Ez balgaság, húgom; a város messze van, nem tudjuk az utat, nincs pénzünk, márpedig pénz nélkül ott sem ágyat, sem ételt nem kaphat, az ember, aztán meg Csilavit is magunkkal kellene vinnünk. És mit szólna hozzá apánk?

Mindez nagyon lehangoló volt, de Szédzsót nem lehetett olyan könnyen lebeszélni, ha egyszer fejébe vett valamit, így felelt:

- Apánk éppen olyan szomorú, mint mi, és örvendene, ha ismét megtalálnánk Csikanit; hiszen egyikünk sem volt boldog azóta, hogy elvitték.

Hanem arról semmit sem mondott, hogy miképpen juthatnának el a városba, vagy hogy mihez is fognának ott, ha egyszer elérték. Mert rendületlenül hitt a titokzatos szózatban, amelyet hallott, s meg volt győződve afelől, hogy valami csodálatos dolognak kell bekövetkeznie. Sepian a húgát nézte, és látta, hogyan csillog a szeme a reménykedéstől, és milyen jókedvű lett egyszerre. Megtenni, amit a

76

kislány kívání, nehéz dolog lenne, a legnehezebb dolog, amivel életében valaha megpróbálkozott - de egyszerűen csak elutasítani, s ezzel még nagyobb szívfájdalmat okozni húgának, mint amilyen addig gyötörte, az még sokkal nehezebb dolog. És apja is meghagyta neki, amikor elbúcsúzott, hogy tegyen meg mindent a kislány vigasztalására.' Így hát csak egyet lehetett tenni.

- Jól van - szólt Sepian -, elmegyünk.

Szokott módján keményen kihúzta magát, és nagyon férfiasnak, eltökéltnak látszott.

- Jól van. Elviszlek a városba. Holnap indulunk.

De ha a kis férfiú mégoly keményen és eltökélten nézett is maga elé, halvány fogalma sem volt arról, hogyan lásson hozzá a terv kiviteléhez, s azt sem sejtette, milyen kétségbeesett és veszedelmes kalandra vállalkoztak.

Még aznap késő estére megtörténtek az utazás előkészületei. Egy hét kellett hozzá, hogy elérjék a Nyúl Hordút melletti kereskedőállomást, első célpontjukat a városba vezető hosszú úton; arról aztán már sejtelmük sem volt, mi következik az állomáson túl. Így hát mindenféleből elegendőt csomagoltak össze, hogy elég legyen a hosszú utazásra. Szédzsó több nagy kenyeret sütött, aztán néhány kisebb-nagyobb zacskót megtöltött liszttel, teával és sóval, szárított őzhúst is becsomagolt, előkészített egy kis zsírosbödönt, egy jól záródó bádogdobozba pedig gyufát rakott, ne érje nedvesség. Ezalatt Sepian egy sátrat és néhány takarót hajtogatott össze kötegebe, rendbe hozta halászószer-számaint, megélesítette az övére függeszthető baltát és vadászkését; élesre faragta az evezőlapátok szárnyát, és egy kis ládába belerakosgatta azt a néhány főzőedényt, tányért és más eszközt, amelyre a tábori konyhában szükség lehet. Másnap hajnalban, még napfölkelte előtt elkészültek reggelijükkel és minden cókókjukat belerakták a kenuba. Sepian puskája is oda került, mert bármennyire ragaszkodott is a fegyveréhez, az volt a szándéka, hogy hacsak lehet, eladja, s remélte, hogy az árából eljuthatnak majd a városba. Arra gondolni sem mert, hogy mi les? aztán, ha már oda jutottak. Csilavi ugyanabban a nyírfakéreg kosárban utazott, amelyben első útját tette Csikanival együtt, amikor Nagy Toll O-pi-pi-szóvéba hozta őket. Szédzsó pedig berakta a konyhaszerek közé mindkét hód kistányérját,

78

mert ez megerősítette abban a hitében, hogy Csilavit Csí-> karúval együtt fogják hazahozni útjukról.

- Mind a kettőre szükségünk lesz - jegyezte meg fennhangon -, mert... - itt egy kicsit elakadt a hangja - mertj azt hiszem, visszaszerezzük Csikanit. - Rábólintott, össze szorította száját, és hangosabban hozzáfűzte: - Egész biztos vagyok benne, hogy visszaszerezzük! - És hogy hitét még erősebbé tegye, így folytatta: - Édesanyám mondotta. A Madvá-oské csobogásában hallottam a szavát; a víz mo rajában szólt hozzám anya.

Bizony, nagyon valóságosnak tartotta álmát, és ez végte* lenül sokat jelentett számára.

A falu kissé távolabb feküdt házuktól, és senkinek sem tettek említést tervükről, mert attól féltek, hogy az ide— sebbek megakadályozhatnák úf rakelésüket. Különösen aa Öreg Főnöktől tartottak, aki esetleg meg is tilthatná. Ezért' a kora hajnal kódében osontak el, hogy senki se lássa indulásukat. És amidőn kenujuk elsiklott a part mellől, Szédzsó meglengette a lapátját a feje fölött, ahogyan a falubeli férfiaktól látta, mikor útnak indulva kikiáltották a hely nevét, ahová készültek; így hát ő is felnyújtotta lapátját, és hangosan kiáltott:

- Csikard! Csikani!

Csikanit ugyan bajosan lehetett volna helynek nevezni, de Szédzsó úgy vélte, hogy egyre megy, mert ők oda készülnek, ahol Csikani van. Hanem Sepian egyáltalán nem rázogatta lapátját, és nem is

kiáltott, mert legkevésbé sem volt bizonyos afelől, mi lesz az utazásuk vége.

Azzal búcsút vettek a Beszélő Vizek Helyétől, és elindultak - a két gyermek és a kicsi hód - első nagy kalandjukra.

Abban a kenuban ültek, amelyben Gitcsi Migvant láttuk fölevezni a Sárga Nyír folyón. Egész nap erősen eveztek, a kenu elejére festett nagy szem fürkészsze nézett előre, míg hátul vígan lobogott a rókafark, és a csónak minden evező-

79

csapásra szinte szökellve repült* tova." Időnként megálltak, hogy Csilavit pár percre beletegyék a vízbe, hadd igyék és úszkáljon egy kicsit; ez lehűtötte, mert nagyon meleg volt az idő. Este felverték sátrukat a part menti erdőben, és ott töltötték az éjszakát. Másnap hajnalhasadáskor megint úton voltak, és kitartóan eveztek egész estig, közben csak nagy ritkán álltak meg rövid időre, hogy étkezzenek, és hogy bundás kis kedvencüknek egy kis szabad mozgást engedélyezzenek. Reggelenként már napkelte előtt útnak indultak, és minden este táborot ütöttek a vízparton, valamely védett helyen. Csilavi egész éjjel úszkált és csatangolt, de hajnalban mindig visszatért a sátorhoz, bebújt a kosarába aludni, és napközben csöndben maradt. A vízeséseket, sel-lőket megkerülő hordutakon mindkét gyermek keményen dolgozott, hogy átcipeljék a csomagokat és minden felszerelésüket. Mindegyiküknek kétszer kellett megtennie az ilyen utakat, hogy mindent áthordhassanak; a kenut Se-pian egyedül cipelte. Egyikük sem találta túl nehéznek ezt a munkát; sőt egyáltalán nem törődtek vele, mert az ilyen utazás nem volt már újság előttük.

Így haladtak nap nap után egyre messzebb és messzebb mindig előre. A két keskeny hát egyszerre, óramű egyenletességével hajladozott előre-hátra, amint az evezőlapátok ütemesen merültek a vízbe egész napon át; olyan egyformán és fegyelmezetten dolgoztak, mint ahogyan a katonák szoktak szabályosan lépést tartani menet közben. A nap eleinte egyik oldalukat sütötte forró sugaraival, aztán a fejük fölé emelkedett, míg végül a másik oldalon nagy, vörösen izzó gömbként a rengeteg sötét fala mögé hanyatlott. A hűsége kenu nap nap után előre, mindig tovább szállította őket eltökélt útkon a távollevő kis Csikani felé.

És a mérhetetlen vadonban olyanok voltak, mint valami piciny mozgó pont, amely a széles, messze ágazó tavak tükrén kúszik tova, egyes-egyedül a környező világban; de ez a kis pont két bátor kis szívet hordozott. Az egyik szív tele 80 volt reménységgel - és ott volt velük egy harmadik lény is, ennek ugyan nem annyira szíve volt tele, mint inkább a hasacska kenyérral, és ha nem is éppen boldogan, de elégedetten hortyogott kosarában.

Egy reggel arra ébredtek, hogy a levegőben gyöngye füstszag terjeng, mintha égő fák és moha szaga volna. Tudták, hogy valahol, bizonyára nagyon messze tőlük, erdőtűz támadt. Csakhogy a tűz közelebb volt, mint gondolták, mert mihelyt kijutottak a tó vizére, és körülnézhetek, meglátták az óriási füstoszlopot, amely hömpölyögve emelkedett föl a hegyek mögül. Nem kellett sokáig evezniük, hogy észrevegyék: útjuk egyre inkább a tűz irányába viszi kenujukat. A tó keskeny szűkült, és a végén folyóvá alakult át. A tűz könnyen átborulhatott a keskeny folyón, s ezért Se-pian elhatározta, hogy amilyen gyorsan csak lehet, keresztül kell jutniuk a keskeny szakaszon, ki a rajta túl elterülő nagyobb tóba, ahol semmi veszély nem fenyegetheti már őket. Sebesen haladtak hát előre, és közben a füst egyre magasabbra és szélesebbre terjedt, most már nem is volt oszlop, hanem inkább olyan, mint valami égisz érő fehér

fal, és minden irányban gomolyogva hatolt tovább, mind sűrűbb és sűrűbb tömegben, úgyhogy végül eltakarta a napot, s a levegő nehéz, fojtogató lett, és szinte mozdulatlanul nehezedett rájuk. Kelet felé az egész táj lángban látszott úszni, és jöllehet a hegyek eltakarták a lángokat, még messziről is hallani lehetett a tűzvész különös, sóhajtozó nesztét, amely percről percre közeledett, egyenesen feléjük tartva, mert irányuk éppen a tűz útjába esett. A nagy tó még elég messze volt, túl egy hordút szakaszán is, és igazán percet sem volt szabad elvesztegetni, ha át akartak jutni, mielőtt a tűz elzárna előlük az utat. Mert némely erdőtűz lassan terjed tovább, de gyakorta megesik, hogy óriási sebességgel rohan, s a lángtenger óránként ötven kilométernyi utat is bejár.

Amint a forró füst a magasban lehült, mindjárt le is

81

ereszkedett, és sötét, kékes ködként ülte meg a környéket, távolabb elrejtve, közelebb elhomályosítva a hegyek és fák formáit, úgyhogy rövidesen egyebet sem lehetett már látni, csak a parthoz legközelebbi fák sorát, és a gyerekek csak ehhez igazodva bírták megtartani az irányt, meg azzal is tájékozódtak, hogy az előttük zúgó sellők moraját figyelték. Igen hamar elértek a folyónak meredek, partok közt harsogó, vadul örvénylő részéhez. Néhány száz méternyire előttük sötét, éles sziklák között rohant a zúgó ár. Ez veszedelmes hely volt, de Sepian nem mert időt fecsérelni azzal, hogy a partra szállva, hordúton kerüljék el a fenyegető vízi utat, s elhatározta, hogy keresztülvágnak a zugokon és sellőkön. Mert a tűz most már nem volt messze tőlük, és Sepian tudta, hogy a sebes ár végén a folyó éles kanyarulata egyenesen a tűz felé fogja vinni őket. A tűz harsogó zaja ekkor már olyan erős volt, hogy szinte elnyomta a zugokon megtörő víz hangos moraját, és Sepian mihamar belátta, milyen kemény versenyfutás vár rájuk, hogy idejében elérhessék a tavat - és közben még majd át kell kelniük egy másik hordúton is, mégpedig egy hosszabb hordúton.

Most, amikor a sellőkhöz közeledtek, olyan sűrűn kavargott a füst, hogy alig láttak tizenöt méternyire, és Sepian-nak ugyancsak össze kellett szednie minden ügyességét, hogy megtalálja a kellő pontot, ahol a vadul vágató árba irányíthatja a kenut. Fölállt, hogy jobban lásson, végre fölfedezte a megfelelő helyet a behatolásra; s egy-két pillanat múlva már a fehéren tajtékozó, szilajul vágató áradaton bukdácsoltak veszett sebességgel. Noha alig láthatott keresztül a füstön, Sepian ügyesen irányította a kenut a sziklák közt összevissza kanyargó csatornán keresztül. Nagy, bodros fejű, sziszegő hullámok csapkodtak a törékeny jármű felé, az egyik fehéren tajtékozó hullámhegy tetejéről a másokra dobva a kenut; a habok közt visszazúduló víz sötét, olajosan sima özöne pedig, mint valami gonosz vízi szörny,

82

alulról ragadta meg lehúzóerejével a csónakot, s igyekezett betódulni a belsejébe, hogy elmerítse. Kavargó örvények kaptak rosszindulatú erővel a lapátok után, és a kis jármű megvadult ló módjára szökellt előre a fekete, ijesztő formájú sziklák közt, amelyek nagy hajlandóságot mutattak arra, hogy a könnyű csónakot szertesztét szaggassák.

S a vágató vizek mennydörgő moraját kísérve, egyre közelebb hangzott a közeledő tűzvész tompább, mélyebb és iszonyatosabb, fenyegető zúgása. A füst vastag, gomolygó fellegekben ömlött a víz fölé, s a bukdácsoló kenu ezen a füstön száguldott keresztül három utasával. A kosárban alvó kis utas fölriadt, és megrémülve a zajtól, érezve, hogy valami rendkívüli történik, kivette a maga részét a zenebonából, és vékony hangját is belevegyítette az általános

dübörgésbe és zúgásba. Közben olyan hevesen dobálta, rázta fakéregből készült házáat, hogy Scpiannak a nehéz küzdelem közepette is időt kellett találnia ahhoz, hogy valami súlyosabb csomagot a kasárra tegyen, nehogy feldőljön, vagy kiforduljon a csónakból.

Sepian minden fiatal erejével feszítve lapátját, keményen küzdött a vágató áradat hatalmas ereje ellen, ügycsen erre-arra fordítva a kenu orrát, jobbra-balra lendítve, faroltatva vagy siklatva a járművet a víz egyik csöndesebb helyéről a másikig, miközben föl-fölállt a csónakban, hogy jobban lásson előre, mielőtt ismét a fehéren tajtékozó árba kormányozna. Közben Szédzsó is minden erejével feszítette, nyomta és emelte lapátját, amint Sepian az iszonyú harsogást túlordítva oda-odakiáltott neki: „Gajuk-anik!” (Jobb kéz felé!) vagy: „Mesk-anik!” (Bal kéz felé!) vagy: „Vibecs!” (Gyorsan!) vagy: „Paikecs!” (Lassan!) A fölvert hab a kenu két oldalán magasra csapott, és valóságos zuhanyként hullott vissza, úgyhogy Szédzsó, aki a csónak elején ült, mihamar teljesen átázott. Eltekintve attól, hogy a füst miatt nehezen találták a járható csatornát a sziklák közt, a zúgok maguk nem jelentettek komoly veszélyt,

83

mert Sepian - mint minden indián, akár fiatal, akár öreg - mesteri ügyességgel kezelte a kenut, és korának ellenére is igen sokat tudott a vizek természetéről, hiszen már sokszor evezett át a zugokon és sellőkön apjával. Szédzsó tökéletesen megbízott bátyjában, és kacagott, fel-felkiáltott izgalomban, mert látványos szórakozást talált az egészben; rövid és halk, vijjogó kiáltásokat hallatott, mint ahogyan apjától és más felnőtt indiánoktól tanulta, akik szintén így kiáltoztak, bár erősebb hangon, amikor veszedelmes helyeken keltek át kenuikkal - bár ilyenkor Szédzsót mindig a parton hagyták, s ő csak onnan nézhette az egészet. De Sepian száját, aki nagyon is jól tudta, milyen komoly a helyzet, egyetlen kiáltás sem hagyta el, kivéve azokat a vezényszavakat, amelyeket mint a kis vízi jármű kapitánya, hűgához intézett. S ha egy pillanatra elfordította tekintetét a vadul harsogó habokról, aggódva nézegetett a part felé, ahonnan a tűz közeledett.

És a tűz valóban közeledett is, szinte vonat sebességével, s mint valami rőt színű tenger, ömlött lefelé a hegyoldalra, míg az ég erdő fölött óriási vörös lángzászlók lobogtak. Sepian, amidőn így egyszer hátránézett, látta, hogy a tűz, átcsapott a tó keskeny részén a hátuk mögött; most aztán igazán csak egyetlen út állt nyitva előttük: előre. De szól, sem szólt erről Szédzsónak. A levegő eddig is tele volt a füst nehéz, sűrű fellegeivel. Most minden egyre jobban elsötétedett, a világosság fokozatosan elhomályosult; olyan volt, mintha esti szürkület venné körül őket, noha valójában még fényes nappal volt odakünn. Jóformán semmit sem láttak maguk körül, minden olyan valószínűtlennek kezdett látszani, és úgy haladtak tova, mintha álmukban suhannának előre a vízen.

Sepian kétségbeesett erőfeszítéssel hajtotta előre a csónakot, mert tudta, - hogy ha a tűz itt éri és körülzárja őket, akkor vagy elevenen elégnék, vagy megfulladnak. Most

84

már nem volt messze a hordút. Túl rajta a nyílt tó terület, amelyet el kell érniük - mégpedig minél gyorsabban!

A zúgok alján kisiklottak a tajtékozó vízből, és mély, csöndes, szétterülő medence vizén jártak. Körülöttük különös, elshuhanó árnyak mozogtak, csak nehezen lehetett felismerni őket a füstön keresztül. Mindenféle állat rohant, menekült'végig a partok mentén,

úszott a vízben, vagy futott a partszéli sekélyesben gázolva, egyenként vagy párosával, külön-külön vagy kis csapatokban. Mind a nagy tó felé igyekeztek, amerre a mi utasaink is haladtak, hogy biztonságos helyre meneküljenek a fenyegető vész elől. Olyan állatok, amelyek máskülönben még a lábukat sem szeretik benedvesíteni, most javában úsztak a vízben -mókusok, nyulak, sőt még sündisznók is. Őzek ugrottak át az alacsony cserjésen, szemük tágra nyílt a rémülettől. Egy medve rohant el mellettük a parton gyors, esetlen vágta-tással; odább két farkas száguldott kecses, könnyed mozdulatokkal egy őz - természetadta prédájuk - mellett, de még csak rá sem pillantottak. Mert mást megszűnt minden ellenségeskedés az állatok közt; egyikük sem érzett éhséget, egyikükben sem dült vad indulat, egyikük sem félt a másiktól. Az erdő minden népe, két lábon vagy négy lábon járó, szárnyon repülők vagy úszók, köztük a vadonnak olyan teremtményei, melyek soha máskor nem merészkedtek volna egymás útjába kerülni, most egymás oldalán menekültek legkegyetlenebb ellenségük elől, amely mindnyájukat halálos fenyegetéssel rémítgette - a vadon szörnyű Vörös Ellensége, az erdőtűz elől.

Közvetlenül a kenu előtt, a vízben, óriási jávorszarvasbika, a vadon legnagyobb állata állt. Szőre le volt perzselve a hátán, félig kinőtt agancsainak egyikét valahol letörte s elvesztette*, két oldala zihálva emelkedett és suly-

* Nyáridőben, úgy július tóján, amikor a leírt esemény történik, a jávorszarvas agancsa még nincs egészen kifejlődve

85

lyedt, amint mély lélegzettel itta a levegőt; nyilván kis híján áldozatul esett a tűznek, vagy meglehet, hogy mérföldeken át kellett menekülnie, nyomában az üldöző lángokkal, s egyedül óriási erejének és gyorsaságának köszönhette szabadulását. Sepian, ha kedve tartja, megérinthette volna evezőjével, de a hatalmas állat ügyet sem vetett reájuk, hanem miután ismét lélegzethez jutott, kiugrott a partra, és továbbszáguldott a többi állattal együtt, amelyek - kicsinyek és nagyok összekeveredve - most a nagy veszély idejére mind testvérekké váltak, és egymás mellett rohantak a tó biztonságot ígérő vizekre felé.

És ebben a vad és eszeveszett élő áradatban igyekezett ugyanazon cél felé a mi két kis indiánunk és az ő apró kedvencük is.

Szédzsó csak most kezdte megérteni, mit jelent a tűzvész, és elfogta az ijedelem, de Sepian, bár maga is már-már kétségbeesett, tudta, hogy életük az ő lélekjelenlététől függ, bátorító szavakat intézett hűgához, és tőle telhetően megnyugtatta, úgyszólván a kislány összeszedte magát, és vitézül evezett tovább. Hanem az erdő, amely mindig az otthonuk volt, és mindig olyan barátságosnak tetszett, most egyszerre csak nagyon rémítő és borzalmas helyé változott, így találta volna bármely felnőtt férfi is, de a két gyermek, akik közül az egyik, ne felejtsük el, tizenegy, a másik tizennégy éves volt, mégsem veszítette el a fejét, hanem bátor harcosok módjára küzdöttek a maguk és Csi-lavi életéért. Az utóbb említett Csilavi pedig, sejtethetjük, nem jelentett valami sok segítséget nekik, sőt ellenkezőleg, minden elkövetett, hogy bajt és késlekedést okozzon. Mint minden állat, megérezte a veszélyt, és szinte esztét veszve a rémülettől, amikor megérezte a közelben menekülő többi állat szagát, és meghallotta zajukat, tüdejének egész erejéből bögni és visítani kezdett, közben pedig bökölte, tépte, kaparta a kosara fedelét, hogy kiszabaduljon börtönéből. És ha nem találnak ki gyorsan valamit, hogy megnyugtass-

sák a kis állatot, akkor bizonyára rövidesen kitör a kosarából, és ha egyszer a vízbe ugrik, akkor ebben az örült összevisszaságban és rémült hajszában sohasem találják meg többé ...

Még néhány rövid pillanat - és végre elérték a hordút tisztását. Az ösvényt csaknem eltakarta a vakító füstfelleg, és a közeli hegyoldalon lefelé egyre közeledett a tűz ropogó, harsogó üvöltése. A sötétségbe, mely az erdőt beborította, amikor a füst ráterült, most iszonyú vörös izzás világított bele, és a hőséget is már határozottan érezni lehetett. A gyermekek gyorsan mindent a partra dobáltak. Csilavi már olyan állapotban volt, hogy nem lehetett másképpen szállítani, csak úgy, ha kosarában külön viszik, minden más csomag nélkül. Minthogy a partraszállóhely egyelőre még biztonságosnak látszott, de nem tudhatták, mi van a hordút túlsó végén, azonnal elhatározták, hogy a kis hódot otthagyják, és valóban csak egy szempillantásig tartott, hogy a kenut fenekével fölfelé a kosárra borítsák, és leszorítsák vele a kosár tetejét. Csilavi ugyanis, mint minden fajtájabeli állat, ijedségében elfelejtette a fogát használni. Azzal mindkét gyermek jókora terhet fogott, és lassú, egyenletes futással megindultak az ösvényen. Útközben mindenfelől vastag fekete és sárga füstfelhők és füst-oszlopok gomolyogtak és hömpölyögtek körülöttük, furcsa és ijesztő formákat öltöttek, mintha halvány kezekkel integettek volna nekik, hogy forduljanak vissza, míg az ösvény mellett álló fák úgy sötéttettek keresztül az örvénylő füstfelhőkön, mint megannyi magas, komor és néma kísértet, hellyel-közzel pedig izzóvörös tűszemek néztek feléjük a homályban.

De ők csak folytatták útjukat, kitartó, egyenletes futással. A hordút másik végén a tó felől fújó szél széleszlatta a füstöt, és tiszta volt a levegő. A két kis indián mélyen beszívta a friss levegőt, otthagyták csomagjaikat a víz mellett, és rohantak visszafelé, hogy elhozzák Csilavit és a csó-

87

nakot. „Rohantak” - mondtam, de ez a rohanás bizony sok helyütt valóságos csetlés-botlásná, majdnem lassú mászássá vált, amint levegő után kapkodva, félig vakultan tántorogtak előre az ösvényen, egyre-másra eltakarva szemüket a tenyerükkel, hogy az égő fájdalmat enyhítsék, és távol tartsák szemüktől a csípős, perzselő füstöt. Így botorkáltak, és szívüket olyan rettegés fogta el, aminőt sohasem éreztek addig. Mire visszaértek a kenuhoz, már mindenfelé szikrák és égő üszkők hullottak, és a mérges tűzfény any-nyira fokozódott, hogy mindent - fákat, füstöt és vizet -vörösre festett. És most már közvetlen közelből hallották azt a borzalmas, halkán sziszegő, sustorgó neszt.

A tűz már csaknem melléjük ért!

Eközben Csilavi eltökélte, hogy mindenáron megmenti a maga csöpp életét; eszébe jutottak a fogai, és egész erejéből nekilátott, hogy kirágja a kosara oldalát. Minden pillanatban kibújhatott belőle. Ó, bár még legalább öt percig kitartana a kosár!

Sepian szempillantás alatt letépte Szédzsó fejéről a kendőt, és gyorsan megmártva azt a vízben, húga feje és arca köré csavarta, úgyhogy csak a szeme és orra hegye látszott ki belőle. Aztán vizet szórt a kislány ruhájára, és szólt:

- Ne várj rám! Azonnal jövök utánad. Eredj!

Szédzsó felkapta és két karral magához szorította Csilavi kosarát, azzal eltűnt az ösvény iszonyatos, vörösén izzó alagútjában.

Mikor húga eltűnt szeme elől, Sepian még vagy egy percig kénytelen volt késlekedni, mialatt a maga ruháját is megnedvesítette, és a lapátokat beledugta azokba a bőrhurkokba, melyek a lefordított kenuban helyükön tartják a lapátokat. Mennyire vágyódott most apja után, ó, bár az ő erős keze segítené őket! Tudta, hogy megtesz mindent, ami ei-ejétől és csekély tapasztalatából telik, hogy mindhármuk életét megmentse - mert a kishódot is magukhoz tartozónak tekintette, mintha ember, sőt testvérük volna. Élt benne a reménység, hogy mindent jól csinált. De Szédzsó most egyedül jár előtte a veszedelemben: sietnie kell!

Fölemelte a lefelé fordított kenut, fejét a két lapát közé tette, amelyek most hordozótalpak gyanánt a vállán nyugodtak, és sietve útnalc indult. De az alatt a rövid perc alatt a tűz elébe került, és amint tizennégy éves izmainak minden erejével futott előre az ösvényen, látta, hogy nem messze az egyik oldalon tömör, recsegő-ropogó lángfal emelkedik a magasba. Fák dőltek ki recsegve a tűzben, más fák pedig olyan éles roppanással repedtek meg, mintha puska szólt volna. Rohant előre, végig az ösvényen, amely most olyan volt, mint valami füstölgő vörös barlang, fulladozott, szeme égett, s a feje vadul lüktetett a hőségben. De összeszorította fogát, és ment, csak ment előre, míg közvetlen közelében ropogott, mennydörgött és üvöltött az égő erdő. Egész fakoronák borultak lángba sutorogva, egyetlen szempillantás alatt, s a borzalmasan sístergő zaj

89

a vörös lobogókhoz- fogható lángokkal együtt mindinkább közeledett az ösvényhez.

A kenu belsejében maradt valami tiszta levegő, s ez elősegítette küszködését, de a forróság szinte kibíratatlanná vált. Egyszer egy égő lucfenyő olyan közel dőlt ki, hogy tűzben lobogó koronája sziporkázva és lángnyelveket lövellve az ösvényre zuhant, és Sepiannak becses pillanatokat kellett elvesztegetnie azzal, hogy kivárja az égő ágak első fellobbanását; akkor aztán, vállán a kenuval, nekifutott, és átugrott a még izzó törzsön. A kiáradó forróság meglegyintette a fiút, és csaknem mcgfullasztotta, úgyhogy ugrása végén térdre esett. Felállt, és még idejében megigazította vállán a kenut, mielőtt a tűz árthatott volna kérgének, hanem a vitózúl lengedező róka fark tüzet fogóit, és egy pillanat alatt felperzselődött. De Sepian csak ment tovább.

A kenu felfelé fordított fenekére nagy, égő fakéregdara-bok és vörösen izzó hamupclyhek hullottak, úgyhogy ha valaki hátulról látja, azt hihette volna, hogy máris lángot fogott az egész, s az igazat megvallva, nem sok hiányzóit már ehhez. Sepian arra gondolt, hogy most már utol kellene érnie hűgát, mert az esetlen kosárral nem lehet könny-nyen szaladni, míg a kenu, ha jóval nehezebb is, jól kiegyensúlyozott teher, amelyet még egy fiatal fiú is könny-nyen elcipelhet. S egyszerre csak rémulten gondolt arra, hátha Csilavi kirágtta magát kosarából, és megszökött útközben, Szédzsó pedig megállt, hogy megkeresse, ő pedig észrevétlen elment mellettük.

Ekkora füst ritkulni kezdett előtte, és arcát megcsapta a tó felől fúvó friss szellő. Se-piant elfogta a szédülés, és szinte megvakulva a szemeiből patakzó könnytől, megint megbotlott, de ezúttal egész súlyával elesett, kenustól, mindenestül - s érezte, hogy valami puhára esik. Ott, az ösvény közepén, arca borulva -ott hevert Szédzsó! És görcsösen összeszorító Lt kezében ott

90

volt a kosár - üresen. Csilavi végre is kirágta kosarát, és elment, odalett!

Bódultan, azt sem tudva, mit cselekszik, Sepian kibújt a kenu alól, térdére emelte Szédzsót, valahogyan talpra állt, és fulladozó, szinte zokogó lélegzettel, meg-megbicsakló térdekkel és zúgó füllel a tópartig támolygott, karjában kis hűgával.

Itt lefektette Szédzsót, vizet hintett az arcába, és kezeit dörzsölgetve biztatta:

- Szédzsó, Szédzsó, beszélj, szólj már!

A kislány lassan felnyitotta szemét, és suttogva megszólalt:

- Csilavi ...

91

És Sepian nem merte megmondani neki, hogy Csilavi nincs többé, csak az üres kosár maradt meg . . .

Ekkor a füst kiáradt a partra, és az egész hordút lángokban állt. Sepian gyorsan húga arcára vetette vízbe mártott fejkendőjét, és visszasietett a kenuhoz. Szerencsére nem volt messze, mert a fiúnak nem maradt már ereje fölemelni, hanem csak megragadta egyik végén, és a víz széléig húzta, vonszolta, farral a vízbe tolva, hogy orra a parton nyugodjék, s így könnyebben lehessen berakodni. Sebtében beledobált mindent, aztán beemelte Szédzsót is, aki xnég mindig magához szorította a kosarat, és elgyengült hangon zokogott...

- Csilavi. .. Csilavi... Csilavi... - Felnyögött, aztán folytatta siránkozását: - Csilavi. . .

Mindez rövid időbe telt, és Sepian a csomagok közt könnyű lépésekkel a kenu farába sietve, hozzálátott, hogy a járművét minél gyorsabban kitolja a nyílt vízre. S ekkor zokogó hang tört ki a torkából, mert arra gondolt, hogy az ő kis bundás barátjuk ott maradt valahol a parton, és nincsen többé számára segítség. De mégis - gondolta magában -, a kis állatban megvan az ösztön, hogy könnyen odataláljon a vízhez, hátha elérte a tavat, és ha el is vesztette, azért mégiscsak életben van . . . Ebben a pillanatban háta mögül, a tó felől erélyes csapás vert visszhangot a vízben, ezt nagy csobbanás követte, és - ott volt Csilavi, az elveszett Csilavi, igen, köszönöm az érdeklődést, elevenen és kitűnő egészségben, s a farkával legyintve éppen kifejezte a maga saját külön véleményét a Vörös Ellenségről, amelynek kevés híján áldozatul esett. És Sepian hangosan felkiáltott:

- Szédzsó! Szédzsó! Csilavi megvan! Nincs semmi baja! Csilavi odakünn van a tavon . . . Nézd csak!

Erre Szédzsó, aki a kenu orrában hevert, könnyekben tört ki, és úgy zokogott, mintha meg akarna szakadni a szíve. Az előbb, amikor azt hitte, hogy kicsi barátja meg-

92

halt, visszafojtotta könnyeit, de most, hogy tudta: él, most aztán szabadjára engedte érzését, és sírt, hosszan és hangosan, szíve szerint - örömeiben!

Csilavi jó messze künn volt a tavon, és nem fenyegette semmi veszély, de a kenu lassan indul, ha hátrafelé faroltatják, amellet még sekély vízben jártak, és túl közel voltak a parthoz, semhogy

biztonságban legyenek. S az erdő szélén, a víz fölé hajolva, hatalmas, odvas fenyőfa égett vadul lobogó lángokkal. Sepian még mindig küszködött, hogy eléggé eltolja a kenut a parttól ahhoz, hogy megfordulhasson vele - ez nem tartott félannyi ideig sem, mint ez a leírás -, amidőn a fenyőfa kérge, melyet a szörnyű hőség kiszárított, véges-végig megrepedt, és a siető lángnyelvek, mint valami kéményben, pillanat alatt felszaladtak az így keletkezett csatorna hosszában, egészen a fa tetejéig. A toronymagas fa széles, legyező alakú koronája, mely évszázadokon át büszkén tekintett végig a rengetegen, szempillantás alatt egyetlen lángtengerbe borult, s a láng olyan magasra csapott fölötte a levegőben, mint amilyen magas volt maga a fa. Ekkor a már kiégett törzs töve megroppant, a hatalmas fa ingadozva kezdett hajolni a tó felé, egy kissé oldalt dőlt, aztán elindult tűzcsóvás útján, és - egyenesen a kenu felé zuhant. Eleinte lassan, majd egyre gyorsabban hajolt előre a faóriás, és a szörnyű, lángoló f akorona suhogva közeledett a vízhez.

Ezúttal igazi rémület fogta el Sepiant, és kétségbeesett erőfeszítéssel megállította a kenut, visszalendítette a part felé. Nagyt zökkenve csúszott partra a kenu orra, s ugyanekkor Sepian háta mögött az égő fa siketítő roppanással belezuhant a tóba. A zuhanást olyan sisterség és sziszegés kísérte, amikor a tűz és a víz találkozott, hogy mérföldnyire is el lehetett volna hallani. Füst és goz csapott fel, mindent elborítva, mialatt a lángok kialudtak, úgyhogy Sepian sem láthatott semmit, és a hatalmas loccsanás felverte hullámok erősen megremegtették a kenut. Szédzsó,

93

magánkívül rémületében, felugrott a veszedelmesen ingadozó kenuban, és sikoltozni kezdett. Sepian kiugrott a csónakból, a vízben odarohant hűgához, karjába emelte, és igyekezett megnyugtatni, hogy most már semmi veszély nem fenyegeti őket többé.

És odakünn a tavon Csilavi fiatalúr kihívóan és hetykén csapott le farkával a vízre; vagy meglehet, ezzel a farkcsapással a lezuhanó fát akarta utánozni; de ha így állt a dolog, akkor meg kell vallanom, hogy az utánzat fölöttébb gyengén sikerült.

Néhány pillanat múlva a kenu kisiklott a tóra, ezúttal már minden baj nélkül, s a kis hód szemmel láthatóan nagyon örült annak, hogy megtalálták. Amikor szemtelen kis farkánál fogva beemelték a csónakba, nagyon vidám kedvvel kezdett mászkálni a rakománykötegeken, odament, és megszimatozgatta a gyerekeket, ide-oda futkosott, s általában mindenképpen látni lehetett rajta, hogy roppantul boldog és izgatott a viszontlátás örömétől. Egyetlen szőrszála sem perzselődött meg, kétségkívül azért, mert olyan pici volt, és olyan közel járt rövid lábacskaín a talajhoz, hogy nem érte a lángok heve. Most már boldogan ünnepelte szabadulását, a két gyermek is részt vett ebben az ünneplésben, és mindhárman örültek a viszontlátásnak ott künn a tó színén.

Még nem jutottak nagyon messzire, mikor Szédzsó már kezdte jobban érezni magát, és nemsokára annyira visszatért az ereje, hogy felülhetett. Sepian nem engedte evezni a kislányt, hanem leültette szemközt magával. Szédzsó most elmondta, mi történt vele. A forró, perzselő füst el-fullasztotta és elvakította, semmit sem látott, és nem bírta elcsípni Csilavit, amikor az kipottyant a kosárból. Ez any-nyira izgalomba hozta, hogy egészen fejét vesztette, megbotlott és elesett, maga sem tudta, hol, de nem bírt többé talpra állni. Nem is tudott többet magáról, egészen addig, amíg Sepian vizet nem locsolt az arcába, s ő erre magához

94

tért. Nem emlékezett, vajon hívta-e Csilavit, noha látta elszaladni s eltűnni a füstben, homályosan, mintha álmot látott volna. Szédzsó

befejezte történetét, aztán figyelmesen nézett bátyja arcába; egy ideig erősen nézte, s végül harsány kacagásban tört ki. Újra meg újra bátyjára nézett, és egyre hangosabban kacagott. Sepian szinte megdöbbsent, s eszébe ötlött, vajon az átélt veszedelmek nem ártották-e meg húgocskájának. De Szédzsó felkiáltott:

- Sepian!... Az arcod ... jaj, ha láthatnád ... haha .. 2 nincs szemöldököd!

Ekkor hirtelen félbeszakadt a kacagása, odanyúlt a maga szemöldökéhez, és aggódó hangon kérdezte:

- Hát az enyémmel mi van? Nem égett le a szemöldököm?

És kihajolva a kenu szélén, a víz tükrében próbálta meglátni az arcát. De a csónak gyorsan haladt, felborzolta a vizet, és Szédzsó természetesen nem láthatott semmit. Egészen felindulva kiáltott rá bátyjára:

- Ó, állítsad meg a kenut, hogy a vízben megnézhessem magam!... Mondd, kérlek, mondd már, megvan a szemöldököm?

Csoda nagy dolgot csinált a szemöldökéből, de most Sepian visszaadta a kölcsönt, torkaszakadtából kacagott rajta, és nem volt hajlandó megmondani neki, megvan-e a szemöldöke vagy sem. Végül mégis megmondta, hogy nincs semmi baj, megvan, mindkét szemöldöke, s úgy is volt, hiszen arcát csaknem mindvégig megvédte a rácsavart kendő. De igazán lányhoz illő dolog - gondolta magában Sepian -, hogy olyan jelentéktelen semmiségeken aggódják, mint a szemöldöke, amikor mindnyájan közel jártak ahhoz, hogy az életüket veszítsék. Mert bizony nem sok kellett volna hozzá, hogy a mi történetünk szomorú véget érjen.

A kenu szenvedett a legtöbbet, helyenként eresztett is, de máskülönben még megtette a szolgálatot. De a tűz keresztülsöpört az átkelőösvényen, és folytatta útját, mint

95

valami hódító hadsereg, fekete, füstölgő romokat hagyva maga mögött. Ők hárman most már biztonságban voltak, és leszámítva kettejük fej- és szemfájását, a lehető legjobb kedv töltötte el őket. Sepian önérzetét nagyon erősen megdagasztotta a gondolat, hogy legyőzte a tüzet, mert - ahogyan Szédzsó mondotta - nem is találkozhattak volna borzasztóbb veszedelemmel, mint ez az ertőtűz volt, s ők a kellős közepén áttörtek rajta (legalábbis így képzelte a kislány), s ezek után a világon semmi, de semmi nem akadályozhatja meg őket abban, hogy visszazerezzék Csikanit. Ami Csilavit illeti, ő úszta meg az egész esetet a legkevesebb bajjal hármuk közt, nyilván már nem is gondolt a történetekre, hanem kinyújtózva a kenu fenekén, fejét kényelmesen Szédzsó térdén nyugtatva, haladéktalanul lefeküdt aludni.

Aznap már kora délután tábort ütöttek egy biztonságos, kellemes helyen, egy kis szigeten, messze künn a tavon, s itt átvizsgálták minden holmijukat, hogy számba vegyék a kárt. Sepian aligha segíthetett volna már a szemöldökén, ez idővel különben is magától kinő újra, de annál több tennivalót adott neki a kenu. A büszke, vidáman lengedező rókafark helyén csak egy összezsugorodott, megfeketedett bőrdarab fityegett; az egykor olyan éles és bátor pillantású szem is csaknem eltűnt, mert a festék felhólyagzott, megrepedezett és lepattogzott a hőségben. Amikor a lezuhanó fa elől menekülve a kenu orra erősen belevágódott a partba, az ütközés jókora kéregdarabot leszakított róla; a varratokat tömítő fenyőgyanta megolvadt, a kenu fenekére hullott égő pernyék elég ideig parázslottak ahhoz, hogy némely helyen vékonyra égessék a nyírfakérget. A sátrukon és takaróikon is volt jó néhány lyuk,

amelyeket a szálló pernye és a szikrák égettek ki. De az egész veszteség nem volt jelentékeny, és sokkal rosszabbul is járhattak volna. Csilavi kosarának oldalában tenyérszerű lyuk tátongott, teteje is elveszett - ezek jelképezték Csilavi részét a nagy

06

küzdelemben! De körös-körül nyírfák állottak, és Seplan jókora kéreglemezeket vágott törzsükről, foltot varrt a lyukra, és új fedőt készített, amely majdnem olyan pontosan illett a kosárra, mint a régi; úgyszintén kifoltozta a kenut is, és a varratok helyét friss fenyőgyantával kente be. A szemre és farkra majd csak később kerülhet sor. Eközben Szédzsó szorgalmasan dolgozott a túvel és cérnával, amelyek nélkül indián lány vagy asszony nem indul útra soha, s hamarosan rendbe hozta a sátrat meg a takarókat, s mire besötétedett, minden rendben várt a másnap reggeli továbbutazásra.

S aznap este, amidőn kettesben egymás mellett ültek, é3 átnéztek a part felé, arra gondoltak, milyen kevés hiányzott ahhoz, hogy sohase lássák viszont többé édesapjukat. Nagyon vágyódtak utána. Még ilyen messziről is hallhatták a tűz halk sustorgását és zúgását, az eget pedig mérföldekre piros fénnel vonta be a vadon legnagyobb s legveszedelmesebb réme, amellyel szemben minden élőlény tehetetlen, s amelyet oly könnyű felidézni, hogy gyakorta állatok ezrei, sőt emberlakta falvait is áldozatul esnek egyetlen gyufaszálnak, valamely gondatlan ember hanyagul, eldobott gyufájának.

Később, amikor Sepian már elnyújtózott lombokból rakott fekhelyén, és a sátor falán a lassan halványuló vörös fényt nézte, amint a tűz a messzeségben végre kialudt az útját álló mocsarakban és puszta sziklákon, azt a kellemes gondolatot forgatta fejében, hogy ha talán még nem is egészen felnőtt férfi, de ha így mennek a dolgok továbbra is, akkor mihamar valódi férfinak számíthat.

.Szédzsóra tekintett, aki mélyen aludt, karjában a szintén alvó Csilavival. Mélyen felsóhajtott, és lehunyva szemét, nemsokára ő is az álmok országában járt.

Még két napig utaztak, mire elérték a Nyúl Hordút melletti állomást. Teljes neve Vapusz-ka-nimics volt, azaz: a Táncoló Nyulak Helye. Azért nevezték így, mert némely esztendőben rengeteg üregi nyúl tanyázott a környéken; ezeknek az állatoknak pedig van egy furcsa szokásuk: hátsó lábukkal sebes ütemben csapkodják a földet, és a holdfényben, ha nagy csapatban összeverődve művelik ezt, egészen olyanak látszik és úgy hallatszik a dolog, mintha táncot járnának. De mi csak Nyúl Hordútnak fogjuk nevezni, mint a fehér emberek.

A gyerekek felverték sátrukat, nem messze az állomástól, egy kis öböl partján, ahol Csilavi biztonságban úszkálhatott, mert az indiánok megszokott táborhelye, noha ez idő szerint éppen üres volt, többnyire nyüzög a sok éhes szánhúzó kutyától, amelyeknek így nyáridőben maguknak kell gondoskodniuk az élelmükről, és ezért

minden állatot elpusztítanak, ha elég kicsi, s felfalnak mindent, ami nem vasból vagy fából készült. Még apró gyermekekre is vigyázni kell, nehogy a kutyák közé kerüljenek.

Miután felállították a sátrat, és jó vastag, rugalmas lombréteggel takarták be a földet, tűzifát is kellő mennyiségben gyűjtöttek, és mindent szépen a helyére raktak, Se-pian ismét beszállt a kenuba, és a prémbeváltó állomásra ment.

Itt megtalálta a kereskedőügynököt, ugyanazt, ki náluk járt azon a végzetes napon, a nyár elején. Az ügynök nemrég érkezett erre a vad vidékre, még igen gyöngén beszélte

98

az indiánok nyelvét, Sepian angoltudománya pedig szintén nem állt valami erős lábbon. Az ügynök bevezette a fiút az irodájába, mely a raktárhelyiségből nyílt; itt senki sem zavarhatta őket, és némi nehézséggel megértethették magukat egymással. Sepian egyenesen állt az ügynök előtt, és tőle telhetően próbálta megmagyarázni, mi járatban van. Elmondta, mennyire más lett minden, mennyire kikökönt az életük addigi boldog rendjéből, amióta Csikanit elvitték tőlük; hogy a kis húga azóta egyre búsul; hogy Csilavi is szomorú a magányban, és mindnyájan nagyon boldogtalanok. A kereskedő, aki asztalánál ült, és inkább bíróhoz, mint kereskedőügynökhöz illő arcot vágott, figyelmesen hallgatta Sepian szavait. S amikor ez elhallgatott, megszólalt a fehér ember:

- Szóval Csila . . . Csila-micsoda?
- Csilavi - javította ki Sepian.

- Igen - folytatta az ügynök igen szigorú arckifejezéssel. - Szóval Csilavi nagyon magányosan érzi magát, nemde? És a húgod is. És vissza szeretnétek kapni Csi... ejnye, hogy is hívják? ... Csinavit, mi?

- Űgy van - felelt türelmesen Sepian -, visszakapni Csikanit.

A kereskedő élesen köhintett és felhorkant. „Micsoda ostobaság - gondolta magában - ennyit nyavalyogni egy olyan kis vacak állat miatt, amely alig akkora, mint holmi kutyakölyök!” De Sepian tovább beszélt, lassan és gondosan keresgélve a szavait az idegen nyelven, amelyet olyan hiányosan tudott.

- Engemet, ón akar dolgozni. Én fog csinálni fa (úgy ér tette, hogy fát vág) nekednek télnék. Én dolgoz egész nyárt nekednek; és akkor eladni puskát is enyémet nekednek. Én most akar csere csinálni, fa és enyém puska ad Csikani érette. Ez van enyém, szavaim, engemet.

De ezek a szavak egy kissé remegtek már, mert a puska nagyon drága volt Sepian szívének.

99

- Nem kell a puskád - vetette oda szárazon a kereskedő. - A puskát ez az állomás adta el neked, és eszünk ágában sincs visszavásárolni. Ez nem zálogház! - És kemény kék szeme most igazán jéghidegen meredt a fiúra. Szegény Sepian, aki azt sem tudta, mi fán terem az a „zálogház”, a mokasszinját nézegette, hogy elrejtse ajka remegését, de aztán büszkén fölszegte fejét, és halk hangon szólt:

- Akkor én hát dolgoz egész télen is nekednek; egy évet egészet dolgoz, én. Egy évet Csikaniért, neki.

„Nevetséges! - gondolta a kereskedő. - Bolond ez a fiú!” Nyilvánvaló, hogy nagyon kevésbé ismerte az indiánokat. Hirtelen megszólalt:

- Láttad a tüzet?

- Igen - felelt Sepian. - Engemet, Szédzsó, Csilavi, mink átmenni tűzön; egy hordút egészen elégni. Majdnem meghalni, mink hármat.

A fehér ember élesen rámeresztette szemét. Átmenni a tűzön! „Ez már mégiscsak sok!” - akart ráförmedni a fiúra, és még durvábban szándékozott folytatni a beszédet; de meggondolta magát, és csak megint morogva köszörülte torkát. Akarva, nem akarva, még ő is kénytelen volt belátni, milyen komolyan veszi a dolgot ez a fiú, és mikor ezt belátta, igazán sajnálni kezdte, mert tudta, hogy nem tehet semmit. Csikanit eladták, mégpedig valami városi embereknek, akiknek állatkertjük volt, s ott ketrecekben vadállatokat tartottak (Csikani... mint vadállat!); az eleven hód pedig ritka, és ezért nagy értéke van. Mindezt elmagyarázta Sepiannak, még mindig kemény hangon beszélve - „fölényesen”, ahogyan ő nevezte ezt a beszédmodot -, mert még új ember volt az indiánokkal való kereskedésben, és azt hitte, hogy így kell beszélni a „vademberekkel”. Pedig vörös, haragos képének és kemény, hideg szemével-ellenére valójában nem volt olyan emberevő, amilyenellmutatni szerette magát, s mire szavainak végére jutott.

100

kissé kényelmetlen érzés fogta el. És megpróbált olyan barátságosan beszélni, amennyire csak tudott, amikor tudtára adta Sepiannak, hogy Csikanit (ezúttal Csikarónak mondotta) már vagy egy hónappal azelőtt eladták ötven dollárért.

ötven dollár! A fiú szíve összeszorult, ötven dollár! Soha életében nem látott még ennyi pénzt. Az ügynökök ritkán fizetnek pénzzel, csak árukat adnak cserébe a prémekért, hiszen az indiánok megint csak visszahoznák a pénzt, hogy a szükséges árukat megvásárolják az állomás raktárában, így hát nem volt értelme bajlódni a pénzzel, ötven dollár! És visszautasították ajánlatát a munkára. Meg a puskát is. Pedig egyebet nem ajánlhatott fel.

De Sepian nem olyan fiú volt, aki hamar feladja a küzdelmet. Visszatért a sátrukhoz, és közölte Szédzsóval, hogy megtudta, hol van Csikani. Szédzsó ennek a hírnek is nagyon megörült, mert Sepian egy szót sem említett arról, hogy milyen keményszívű volt a kereskedő, sem arról, hogy egy olyan nagy összegről van szó, amelyet soha meg nem szerezhetnek. Így hát Szédzsó azt hitte, hogy csak addig kell várniuk, amíg Sepian felvág egy-két öl fát, s ezzel megszerzi az útiköltséget a városba és vissza; az nem kerülhet nagyon sokba, hiszen látták, hogy emberek gyakran jönnek-mennek a város és az állomás közt. Sőt bizonyára marad még egy kevés pénz arra is, hogy visszavásárolják Csikanit. Szédzsónak némiképpen igaza volt, mert csakugyan nem tehettek mást. De a kislány nem tudta, milyen reménytelen a helyzetük.

Így hát Sepian egymaga hordozta a gond terhét, és egyre azon törte fiatal fejét, hogy miképpen kereshetne ötven dollárt. Ami a vasúti költséget illeti, meg sem merte kérdezni, hogy az mennyibe kerül. Olykor az is eszébe jutott, vajon mit szólna az egészhez az édesapjuk, bár bizonyos volt afelől, hogy készségesen megbocsátana mindent, belátva, hogy Sepian csak azért tette, amit tett, hogy Szédzsót ismét boldoggá tegye - bár apja bizonyára nem ilyesmire gondolt, amikor rábízta, hogy vigasztalja meg kis hűgát. Egész éjjel hánykolódott takarója alatt, és közben tervet tervre szövögetett. Ha csak legalább eljuthatnának valahogy a városba! Hallotta, hogy némely fehér ember jószívű, különösen a városbeliek közt akadnak jó emberek; nem mind olyan, mint fez a kereskedő. Ha csak eljuthatna a városba, és elmondhatná Csikani mostani tulajdonosainak, hogy milyen nagy keserűség és bánat nehezedik mindnyájukra, akkor talán hazaengednék Csikanit Szédzsóval, míg ő ott maradna, és ledolgozná nekik a kis fogoly váltságdíját. Mert máskülönben, vélte, száz dollárba is belekerülne a dolog. Szegény Sepian! Száz dollárnál nagyobb ösz-szeget még elképzelni sem tudott. Hallotta, hogy egy indiánt, aki egyszer száz dollár készpénzt

keresett, gazdagnak neveztek; ez az ember beállt vezetőnek egy amerikai társasághoz, amely vadászkirándulásokat tett az északi rengetegben. Azok a Gitcsi Mokománok - „Nagy Kések”, így nevezték az indiánok az Egyesült Államokból való amerikaiakat - nem rossz emberek, igen könnyű a'kedvükre dolgozni, a vezetőt barátának tekintik, nem szolgának, mondták a falubeli indiánok, s amellett igen jó bért fizetnek, sőt gyakran a sátraikat, takaróikat, puskájukat vagy az egész tábori felszerelést is odaajándékozzák a vezetőjüknek a kirándulás végén. Ez új gondolatot adott Sepiannak.

Két-három naponként nagy, nehézkes formájú, régimódi f alüzeléses gőzhajó jött fel a folyón a Nyúl Hordút melletti állomásig. A hajónak kettős fedélzete volt egymás fölött, és nagy kerek forogtak a két oldalán. Ez az ócska hajó bonyolította le a forgalmat az állomás és a vasút legközelebbi pontja közt. De senkit sem bocsátottak rá pénz nélkül. Mindig csak pénz! - gondolta Sepian, és szerette volna tudni, mennyit kér a kapitány az utazásért; kétségkívül

102

többet, mint amennyivel rendelkezik. Sepiannak ugyanis egyáltalán nem volt pénze. De időnként elég szép számmal érkeztek amerikaiak a hajóval. Lehet, hogy egyikük-másikuk vezetőt óhajt fogadni, és Sepian úgy vélte, hogy ő nagyon jól megfelelne vezetőnek.* Egészen fejébe szállt ez a terv, és mihelyt megreggelizett, egyenesen az állomásra sietett. Egyedül az ügynök volt ott, de délfelé megjelent a folyón az ócska hajó. Nagy pőfögéssel és zakatolással szántolta a vizet fölfelé, végül pedig nagy félkört írva le, a kikötőhelyhez kanyarodott, rengeteg hangos vezényszó, nagy kerékpaskolás és csilingelés kíséretében, mindazzal a mutatós körülményességgel, amit el lehetett várni az egész környék egyetlen, valóságos gőzhajójától. Csakugyan, jókora csapat turista szállt partra, és mindegyiküknek any-nyi tábori felszerelése, mindenféle cókmozka volt, hogy Sepian nézete szerint negyven embernek is elegendő lett volna. Kíváncsian nézettek az indián fiúra, gyönggyel kivarrott mokasszinjára és varkocsokba font, hosszú fekete hajára; legtöbbjük most látott életében először indiánt, összesúgtak-búgtak, megjegyzéseket tettek Sepianra, egyikük-másikuk fekete skatulyát tartott feléje, és kattantott vele. Sepian szégyellte magát, és félénkség fogta el annyi idegen ember előtt, akik mind olyan lármások voltak, és olyan furcsa ruhákat viseltek, s akiknek az arca vagy piros volt, vagy nagyon halvány. És egyszerre csak nagyon kicsinek és nagyon magányosnak érezte magát a sok fehér ember közt, és tudta, hogy sohasem merne vállalkozni arra, hogy akármelyiküknek is a vezetője legyen. Elfordult hát tőlük, és amilyen gyorsan csak a lábai vitték, eloldal-

* Észak-Kanada tájainak szépsége, a vadászati és halászati alkalmak sok sportembert és kirándulót vonzanak a könnyebben megközelíthető vidékekre; főleg az Egyesült Államokból jönnek e/ek a látogatók, akik aztán indián vezetőket fogadnak fel. Némely indián falu lakossága kizárólag abból él, hogy a férfiak vezelőkül szegődnek el az amerikaiakhoz.

103

gott onnan, de azért nem futott. Ekkor egy hang szólalt meg a háta mögött indián nyelven:

- Várj, fiacskám, várj; szeretnék beszélni veled!

Sepian nem látott indiánt a sok ember közt, de megállott, és hátratekintve megpillantotta azt, aki megszólította, s aki éppen olyan jól beszélt indián nyelven, mint ő maga, noha nem volt indián. Fehér ember volt, magas termetű és izmos, csillogó sárga haja és kék szeme volt - de nem olyan kemény kék, mint a kereskedőé, hanem

mosolygós, szelíd tekintetű kék szem. Fehér inge nyitva állt a nyakán, inguj-jait könyökéig felgyűrve viselte; s amennyit a bőréből látni lehetett, az napbarnított volt, csaknem olyan színű, mint az indiánoké. És mokasszint viselt a lábán, noha Sepian, minden zavarának ellenére is, észrevette, hogy az idegen kissé óvatosan lépdel a mokasszinban, mintha még nem szokta volna meg egészen benne a járását. Az idegen odalépett hozzá, és kezét a fiú vállára tette. Sepian, hogy, hogy nem, most egyszerre elfeledkezett zavaráról és féltékenységéről, ügyet sem vetett a hangos szavú turistákra, akik feléje bámészkodtak, hanem csak a mosolygó barna arcot látta, és csak a világos hajú férfi szavait hallotta, aki jól beszélt az indiánok nyelvét, s ugyanazon a lány hangon szólt, mint amelyhez Sepian füle annyira hozzászokott.

- Ne félj - mondotta a sárga hajú ember. (Sepian magában máris Sárga Hajnalt nevezte el.) - Ezek mind jó emberek, Gitcsi Mokománok: amerikaiak. Szeretik az indiánokat, és csak képet szeretnének készíteni rólad. - Elvitte magával a fiút a többiek közeléből, és így folytatta: - De menjünk a táborodba, és beszéljünk. Szeretném hallani a kalandjaitokat. Hogyan törtetek át az erdőtűzön? Már régóta óhajtottam megismerkedni Gitcsi Mígván gyermekeivel.

Elmondta, hogy jól ismeri Nagy Tollat, akit röviden csak Tollnak nevezett, mint a fehér emberek általában.

És Sepian azonnal úgy érezte, hogy ez az ember jóbarát.

104

Szíve fölmelegedett iránta, és bár csak rövid ideje ismerte, az volt az érzése, hogy végre olyasvalakit talált, akiben megbízhat. Így hát átvezette új barátját az erdőn a táborhelyükig, gyalogszerrel; nem a kenujában vitte, mert mindig úgy hallgta, hogy a fehér emberek rendszeren felfordítják a kenut, ha beleülnek - noha később rájöhett, hogy ez a barna képű fiatal férfi nagyon jól ért a kenuhoz és az evezéshez.

Szédzsó éppen ebédet készített, de amikor meglátta őket, elszaladt, és elbújt a sátorban, mert a kereskedőn kívül, akit gyűlölt, sohasem látott még fehér embert ilyen közletről. Sepiának nem volt könnyű dolga, míg előcsalogatta kis hűgát. De amikor Szédzsó a látogató kitűnő indián beszédét és vidám nevetését hallotta, kileskelődött, és azon vette észre magát, hogy egyenesen a legbarátságosabb és legvidámabb szempárba néz, aminőt apjáján kívül valaha látott. Megadta magát, előjött, és leült a tűz mellé, de egyre tett-vett a főzőedények és tányérok körül, mintha rettentő sok dolga volna. Persze azért nagyon szerette volna látni ezt a kedves idegent; jól az arcába húzta hát fejkendőjét, és alóla leskelődve nézett vendégükre. És valahányszor az idegen rajtakapta, Szédzsó elpirult, gyorsan lecsüggesztette fejét, hogy a kendő eltakarja arcát, és megint nagy igyekezettel kezdett tenni-venni a tűz körül, úgyhogy közben tényleg el is készült némi étel. Végül aztán együtt ebédeltek hárman. Sepian tisztelete még jobban megnövekedett vendégük iránt, amikor látta, hogy ez a fehér ember ugyanolyan kényelmesen el tud helyezkedni a földön, mint akármelyik indián, holott azelőtt még soha-eem látott olyan fehér embert, aki értett volna ehhez, kivéve persze a vadfogókat, akik azonban sok szokásukban hasonlítanak az indiánokhoz.

És a sárga hajú férfi megdicsérte az ételt, azt mondta, régóta nem volt része ilyen pompás ebédben; ami pedig nem volt valószínű, mert az ebéd csupán kenyérből állt,

105

vaj helyett zsírral, kevés szárított vadhússal és teával, cukor nélkül.

De az idegen úgy viselkedett, hogy azt hihette volna bárki: igazi lakomában vesz részt.

Ebéd után a vendég cigarettára gyújtott, és elégedetten füstölt. Szédzsó nagyon furcsának találta a dohányzásnak ezt a módját. Az indiánok, köztük öregasszonyok is, rendszerint pipát szívtak, a kislány sohasem látott még cigarettát, s azt hitte, hogy ez valami sajátos szokása lehet az idegennek, aki olyan jól beszél indiánul, és minden tekintetben olyan furcsa - de mindenesetre nagyon kedves és megnyerő, ebben megegyezett Sepiannal, amikor időnként összesúgtak-búgtak, megjegyzéseket téve vendégükre.

Mialatt cigarettázott, az idegen mindent elmondott magáról. Hittérítő volt, de gyorsan hozzátette, hogy nem abból az okvetetlenkedő fajtából, akik az indiánok egyszerű hitét és minden szokását meg akarják változtatni, holott ezek közt sok olyan van, amelyek szépek és helyesek, ő soha nem törekedett arra, hogy a maga felfogását ráerőszakolja az indiánokra, hanem inkább testvéri érzéssel közeledik hozzájuk. Könyvből tanulta meg az indiánok nyelvét, és telepről telepre vándorolt a kri, a szótó, az algonkin és a/ odzsibve indiánok közt, akik mind ugyanazt a nyelvet beszélik; dolgozott, tanított, betegeket ápolt mindenütt, és az volt a [ő törekvése, hogy ahol csak teheti, boldogságot hozzon az egyszerű emberek életébe. És mindezt azért tette, mert úgy érezte, hogy a világ minden népe egyetlen nagy családba tartozik, és hitte, hogy a Nagy Szellem egyforma szeretettel gondját viseli a vörös embereknek és fehér embereknek, s ő a Nagy Szellemet óhajtotta szolgálni munkájával. És elmesélte a gyerekeknek, hogy a városokban jó emberek élnek, 'akik minden költségéről gondoskodnak, s ezzel lehetővé teszik neki, hogy minden idejét a munkájának szentelje, anélkül hogy az indiánoktól bármit is kérnie kellene.

S az indián fiú meg az indián kislány csodálkozva hall-

106

gatla ezeket a dolgokat, mert mindig azt gondolták, hogy az indiánokról mindenki elfeledkezett, és senki sem törődik azzal, mi lesz velük, miután elvették a földjeiket. *De* akarva, nem akarva el kellett hinniük az idegen minden szavát, mert barátjuknak érezték, noha bőre mindenütt, ahol nem érte a napfény, nagyon fehérnek látszott, és a szeme som volt fekete, mint az övék, hanem kék, mint délben az égbolt.

Ekkor Csilavi (legutóbbi fürdője után a sátorban szárít-kozott és fésülködött), a beszélgetést hallva és bizonyára megsejtve, hogy odakünn valami étkezésféle megy végbe, elődöcögött a sátorból, hogy körülnézzen. Azonnal észrevette az idegent, és elhatározta, hogy alapos vizsgálatnak

107

kell alávetnie. Odament az ebédlőasztalhoz - amely ugyan csak a fűre terített fehér kendőből állt, rajta az egyszerű ebéd kellékeivel -, szép nyugodtan átsétált az abroszon a tányérok közt, míg az idegen elé nem ért, ott aztán felegyenesedve leült a hátsó lábaira, és alaposan megnézte magának a fehér embert. Talán azt gondolta, hogy az ilyen nagy darab idegentől, ha kellőképpen bánik vele, egészen rendkívüli nagy kenyérdarabokat lehet kapni, de akármit is gondolt, a jövevény nyilván megnyerte tetszését, mert nyomban elkezdte előre-hátra rázogatni a fejét, jobbrabra ingadozva járta régi, szokásos táncát, míg aztán egyszerre csak hanyatt esett a tányérok közé, és ott folytatta rángatózó mutatványát.

Mindez persze csodálatos nagy csörömpöléssel, tányérok és csészék feldőlésével, különböző dolgok kiömlésével járt, úgyhogy Szédzsó nem tudott másképpen rendet teremteni, csak azzal, hogy

gyorsan jókora kenyeret adott a kishód-nak, abban a reményben, hogy zsákmányával visszamegy majd a sátorba. De ezúttal nem lehetett olyan könnyen megvesztegetni, hogy elhagyja a társaságot. Leült az asztalkendőn, két kézbe fogta kenyérdarabját, és kezdte magát roppantul jól érezni - közben pedig feketén csillogó szemecskéjét le nem vette az idegenről.

Most először járta el megint tréfás kis táncát, amióta Csikanit elvitték; Szédzsó ezt kedvező jelnek tekintette, és még erősebben hitt abban, hogy minden a legjobban fog sikerülni. Ami Sárga Hajat illeti, nézete szerint ennél mulatságosabb látványban még soha nem volt része, és olyan jókedvűen, egész szívéből nevetett, hogy Szédzsó is elfeledkezett félénkségéről, és vele kacagott; mert meg kell adni az igazat, a kishód viselkedése hallatlanul mulatságos volt, és még Sepian is, noha nehéz volt a szíve, nevetett rajta egy kicsit. Ezután Sárga Haj megkérdezte, hogyan került hozzájuk

103

a hód, amely a legfélénkebb állatok egyike. Hallott már ugyan felőle a kereskedőtől, de nagyon érdekelte minden, és kérdést kérdés után intézett a gyerekekhez. Ezek eleinte nem szívesen beszéltek a hódokról, de aztán lassanként az egész történetet elmondták. A fiatalember nagyon értett a kérdezősködés-hez, és így megtudta, hogyan mentette meg Nagy Toll a két kishódot, amikor már szinte végüket járták, hogyan hozta haza őket születésnap ajándékkul Szédzsónak, és hogyan kapták a Csilavi és Csikani - Nagyocska és Kicsike - nevet. És megtudta azt is, milyen szomorúság nehezedett mindnyájukra, amióta Kicsikét elvették tőlük, s milyen elhagyatottá és magányossá vált a szegény Csilavi élete is. Az idegen nagyon jól tudott hallgatni is, és nagy figyelemmel kísérte, mikor elmondták neki, hogyan indultak el hazulról kis barátjuk felkutatására, és hogyan keltek át az égő erdőn, ahol kis híján életükkel fizettek elhatározásukért. És Sepian a végén hozzátette, hogy most munkát kell találnia, mert meg akarja szerezni a pénzt, hogy elmehessenek a városba, és hazahozzák Csikanit.

S a fiatalember, miután végighallgatta az egészet, nagyon elkomolyodott és elcsöndesedett. A mosoly eltűnt arcáról, mert tudta, hogy Sepian részére nem akad munka, bár ezt nem árulta el. Elgondolkozva nyújtotta kezét, és megsimogatva a kishód selymes, puha bundácskáját, félig magában beszélve így szólt angolul:

- Tehát ez itt Nagyocska; Kicsike pedig ott van a városban, magányosan és elhagyatva. És ezek a gyerekek.. J Nem, ez nem maradhat így!

Lopva Szédzsóra pillantott, mert észrevette, hogy a kislány megint az arca elé vonta fejkendőjét, amely imént a vállára csúszott. És látta a kendő alatt, hogy két nagy könnycsepp gördül le az arcán, pedig a kislány erősen igyekezett visszafojtani a sírást.

Fölkelt hát, és eltávozott. De előbb így szólt a két kis Indiánhoz:

109

- Barátotok és apátok barátja vagyok. Holnap visszajövök, és megint együtt fogunk ebédelni. Talán el tudom oszlatni azt a felhőt, amely oly sötéten nehezedik ösvényetekre. Nem tudom, de mindent megkísérlek. Hiszen ez az én munkám: segíték elűzni a ködöt a nap arca elől, hogy fénye tisztán süssön mindnyájunkra.

Búcsút intett és elment.

M

A „NAGY KÉSEK”¹

Mihelyt visszaérkezett az állomásra, a hittérítő hosszú beszélgetést folytatott a kereskedővel az irodában. Nemsokára kilépett, kezében valami papirossal, amelyen a „Közlemény” szó volt olvasható, s a papíroslapot felszögezte a raktárház ajtajára. A turisták még arrafelé ödöngtek, és némelyikük meglátta a hirdetőt, mire többen odamentek, hogy elolvassák, mi áll benne. Meghívó volt, mindenkit felszólítva, hogy jelenjenek meg az indián iskola épületében négy óráig tartandó összejövetelen, mert nagyon fontos dologról lesz szó. Az iskola egy kis domb tetején állt az állomásépület mögött. Az ilyen kis helyen gyorsan jár a hír, és miután úgysem volt senkinek okosabb dolga, és mindenkit érdekelt, vajon mi mondanivalója van ennek a jó megjelenésű embernek, azért hát aki csak tehetett, elment a gyűlésre.

A szoba kicsiny volt, emiatt többen künn rekedtek, és az ajtóban vagy az ablaknál foglaltak helyet. A szőke fiatalember fölment a tanító dobogójára, s amikor a hallgatóság elcsöndesedett, beszélni kezdett. Eleinte még lehetett némi suttogást, köhécselést és csoszogást hallani, de a neszt hamarosan elült, és rövidesen mindenki figyelmesen hallgatta az előadó szavait. Egy történetet mondott el hallgatóságának, de egészen másféle történetet, mint amilyet Vártak volna, mi több, olyat, amelyhez foghatót soha nem hallottak még életükben. Az indiánoknak ez a fehér barátja éppen olyan jól értett a meséléshez, mint a hallgatóság;

11.1

hoz vagy kérdezősködéshez. S a hallgatóság nagyon csöndesen ült; egyedül csak a fiatalember szavát lehetett hallani.

A történet, amelyet elbeszélte, Szédzsóról és Sepianról, Nagyocskáról és Kicsikéről szólt.

És a végén így beszélt:

- ... mert mi bizony őrizői vagyunk a testvérünknek. És ne felejtjük el, hogy ez a két fiatal gyermek, akik szembeszálltak a vadon veszedelmeivel, mégpedig olyan bátran, mint közülünk talán egyikünk tette volna, akiknek a színe talán különbözik a miénktől, nyelvük a mi nyelvünktől, s szokásaik is sokban eltérnek a mieinktől, ez a két fiatal gyermek fel kell hogy keltse bennünk a felelősségérzetet, az önkéntét éppúgy, mint az enyémet. Ne lássunk bennük egyszerűen csak két kis indiánt, hanem két nagyon boldogtalan kisgyermeket. És ki tudja, vajon nincs-e igazuk, és annak a két kis állatnak, amelyeket barátságukba fogadtak, végtére is éppen olyan érzéseik vannak, vagy nagyon hasonlóak, mint nekünk magunknak.

És engedjék meg, hogy felhívjam a figyelmüket, hogy amint kimennek innen, az ajtó mellett jobbra egy üres teásdobozt fognak látni... van hely benne bőven. Ne feledkezzenek meg róla, kedves testvéreim!

Amidőn elhallgatott, a közönség soraiban halk és izgatott moraj kelt, mintha mindenki egyszerre akart volna mondani valamit. És a hölgyek ilyeneket mondtak: „Ő, hallott ön valaha ilyet? ...” vagy:

„Képzeld csak, egymagukban akkora utat...” és: „... szegény kicsikéle, azon a borzasztó tűzön keresztül...” Az urak felállva a zsebükbe nyúltak^ és hangosan beszélgetve egymással, ilyen megjegyzéseket tettek: „Sokért nem adom, hogy tanúja lehettem ennek ...” vagy: „Hol vannak a gyerekek? Igazán kell valamit tenni értük...” S az egyikük megkérdezte: „Mit mondott, hol áll az a doboz?”

S amint az emberek kivonultak az ajtón, a teásdoboz felől szívderítő nesz hallatszott, ércpénzek csörrentek, új

112

bankjegyek ropogtak, öreg bankjegyek suhogtak, mégpedig nemcsak egydollárosok, hanem - higgyétek el, ha mondom - két- és ötdollárosok, sőt olykor-olykor tízes is került. És volt ott fiatalság is; ezek mindenáron segíteni akartak, és beleraktak a dobozba annyit, amennyit csak zsebpénzükből nélkülözhettek.

És a legvégén a kereskedő Ls kilépett az iskolahelyiségből. Amikor az ajtóhoz ért, óvatosan körülnézett, nehogy meglássa valaki, kacsintott egyet a szemével, amelyik nem a teásdoboz felé nézett, aztán gyors mozdulattal, mintha félne, hogy rajtakapják, kis tekerics bankót ejtett a dobozba, és így morgott magában:

„Nos, Csikavi, Csilaki, Csikali, vagy hogy a csudába hívnak, jó szerencsét!”

De a barna képű fiatalember, aki még mindig a dobogón állt, nemcsak a kérdéseknek, válaszoknak meg a történetek elmondásának volt mestere, hanem látni is pompásan látott ám. És most is meglátott mindent.

Később Sárga Haj átment a gyerekek táborhelyére, és amikor Sepian meglátta azt a rakás pénzt, sehogy sem tudta elhinni, hogy ez mind az övék. Még kissé meg is ijedt, és kérdezte:

- Mit kell ezért csinálnom? Milyen munkát kell elvégeznem érte?

- Semmit - válaszolta Sárga Haj. - Nincs most idő munkára.

Azonnal útnak kell indulnotok, mert különben nem látjátok viszont kis barátotokat. Az ilyen kicsi állatok néha belepusztulnak a magányosságba. A Gitcsi Mokománok -az amerikaiak - azt üzenik nektek általam, fiogy ez a pénz az ő ajándékuk. Valamikor régen az ő nemzetük kegyetlenül bánt az indiánokkal, ők tudják ezt, nagyon sajnálják is; azért most segíteni szeretnének. Nagy és nemes szívű nép az. Csak azt kérik, hogy ha valaha is olyanokkal találkoztok, akik bajba kerültek, segítsetek rajtuk tőletek telhetően.

113

- Ó! Segíték is, mindig segíték! - mondotta komolyan Sepian. - Mondd meg nekik, hogy mindig segíteni fogok, ahol csak tehetem. - És könnyek csillogtak szemében, holott eladdig semmiféle szenvedés vagy megpróbáltatás nem bírta könnyekre fakasztani.

A pénzt gondosan egy borítékba tették. Szédzsó örömeiben és izgalmában kerekre nyílt szemmel nézte, és legalább fél tucat egyéb érzés is kergette egymást a szívében, bár nem tudta volna kifejezni azokat. Nem sok fogalma volt a pénz értékéről, de most - gondolta -, most semmi sem állhat többé közéje és Csikani közé, semmi a világon. Boldog volt, de egyáltalán nem találta meglepőnek a dolgot, hiszen ő tudta, hogy mindennek jól kell alakulnia, meg hogy a fehér emberek távolról sem olyan rosszak, amilyeneknek mutatják magukat, s az egész csak azt igazolja, mennyire igazat mondott az álma.

A borítékba Sárga Haj beletett pár soros írást is a vasúti állomás főnökének, azzal a kéréssel, hogy legyen szíves két menettérti jegyet kiadni a gyerekeknek. És jóllehet Sepian szemében az a kis rakás pénz majdnem a világ minden vagyonát jelentette, bizony nem sok maradt belőle, mire kifizették a vasúti jegyek árát, mert a turisták

ugyan bőkezűen adakoztak, de nem voltak nagyon sokan. A hittérítő úgy gondolta magában, hogy Sepian talán ott maradhat ■egy időre a városban, és ledolgozhatja Csikani szabadságának az árát, ha az állatkert tulajdonosai megkívánják ezt. Mindegy, a fő dolog az, hogy mindent megkísérelhessenek. Sárga Haj még egy levelet adott Sepiannak, a levelet annak a csoportnak a vezetőjéhez intézte, amelyiknek tagjai közé ő maga is tartozott, s megkérte, hogy találjon szállást a gyerekek részére. Meghagyta Sepiannak, hogy mihamlabb megérkezzen a városba, kérdezősködjön rendőr után; és mutassa meg a rendőrnek a levélborítékra írt címet. A hittérítő részletesen leírta, hogyan fest egy rendőr, milyen a ruhája, s többször elismételtette a „rendőr” szót, bár amikor

114

legjobban sikerült a kiejtés, a fiú akkor is „rendér”-t mondott; de ez elég volt ahhoz, hogy megértsék. Azt is elmondta nekik, hogy Csikant egy városbeli mulatókert tulajdonosának adták el, és hogy bármelyik rendőr elvezetheti őket oda.

Most aztán - gondolta Sepian -, ha még egy kicsit kedvez nekik a szerencse, még idejében visszatérhetnek, hogy hazaérkező apjukat fogadják, mert a kenekaravánnak nemsokára meg kellett jönnie. És - gondolta még magában a fiú -, sokkal könnyebb magyarázni valamit, ami nem egészen rendjén való dolog, ha ez végül is jó eredménnyel járt.

Barátjuk segített nekik, hogy jókora köteg nyárfaháncsot gyűjtsenek elemőzsiául Csilavinak, de Szédzsó néhány nagy kenyeret is sütött. Sárga Haj megígérte nekik, hogy gondját viseli a kenekaravánnak és tábori felszerelésüknek, amíg visszatérnek. S amikor másnap a gőzhajó indulásra készen állt, mindenki eljött a kikötőhelyre búcsút venni a gyerekektől. Némelyik amerikai hölgy mindjárt beleszeretett a kis Szédzsóba, Barnaszemnek, Kis Mokasszinnak nevezgették, sőt az egyikük elnevezte Pillangókisasszonynak is. A férfiak pedig sorra keztek szorítottak Sepiannal, derék fickónak neveztek, és azt mondták, büszkéek rá, hogy megismerhették. Csilavi is megkapta a maga részét az általános érdeklődésből, bár azt hiszem, nem nagyon tetszett neki a dolog, mert nagyon modortalanul viselkedett: egyenesen hátat fordított az embereknek, és elvégezte a maga kis dolgát. A kereskedő is ott volt, és nagyon szigorú képet vágott, mintha erősen rosszálná az egész ügyet; ugyanis eltökélte, hogy senkinek sem szabad megtudnia, hogy ő is pénzzel járult hozzá ennek a nevetséges vállalkozásnak a sikeréhez.

A hittérítő ezalatt a többiektől kissé távolabb állt, és a kereskedőt nézegetve, valami okból csöndesen mosolygott magában. Amikor aztán elérkezett az indulás ideje, és

115

Szédzsó meg Sepian éppen a hajópallóra lépett, a szőke fiatalember odament hozzájuk, megfogta a kezüket, megveregette a kishód orrát, és így szólt:

- Kísérjen a jó szerencse, Gitcsi Migvan gyermekei! Majd mindent elmondok az édesapátoknak. Járjatok sikerrel, és térjete vissza mielőbb! Várunk benneteket!

Ugyanezen a napon három kenu közeledett ahhoz a leégett átkelőhöz, ahol Sepian, Szédzsó és Csilavi élték át kétségbeesett kalandjukat. A kenuk rettentő sebességgel siklottak előre a vízben. Indiánok eveztek bennük, derékig meztelenre vetkőzve, hosszú hajukat kontyba kötve fejük tetején, hogy ne lógjon az arcukba. Szótlan, komor tekintetű férfiak voltak, és meztelen vállukon fénylett a veríték, amellyel kemény munkájuk verte ki testüket. A barna hátak ütemesen hajladoztak előre-hátra, a lapátok meg-

megcsillantak a napfényben, és a kenek gyorsan közeledtek a hordút tisztása felé. Az első kenu alig érintette a partot, amikor az egyik ember máris kiugrott belőle. Nagy Toll volt.

A kenukaraván hazaért, s Nagy Toll üresen találta házáat!

Térdre vetette magát a parton, és elkaparva a már kihült, fekete üszökréteget, megtalálta a víz szélén a V alakú éles bevágódást, amelyet a kenu orra hagyott a talajban. És egy félig elmosódott kis mokasszinyomot is fölfedezett. Talpra ugorva felkiáltott:

- Erre mentek! Gyorsan! Elő a baltákkal, tisztítsátok ki az ösvényt, míg én a nyomokat keresem ...

Elhallgatott, mert egy fehér hajú, bölcs kifejezésű, ráncos képű öregember szólalt meg:

- Maradj itt, fiam. Az én öreg szemeim sok mindent látak már. Maradj, és pihend ki magad. Én megyek végig el sőnek az ösvényen, talán olvasni tudok a nyomokban ...

Gitcsi Migvan meghajtotta fejét Főnöke előtt, és türelmesen várakozott. Az ösvényt összevissza csavarodott, elfeketedett, szénné égett fák roncsai borították, minden

116

irányban keresztül-kasul dőlve egymáson. A férfiak vadul csapkodtak baltáikkal, hogy utat nyissanak a kenuhordozóknak, mialatt Gitcsi Migvan, aki nem bírt nyugton maradni, hozzálátott, hogy valami eledelt főzzön a többieknek, hiszen a munka meglehetősen hosszú időt fog igénybe venni.

Az öregember végigment az ösvényen, és minden, talpalatnyi helyet gondosan szemügyre vett a tűz pusztításának maradványai közt, hogy a gyermekek lábnyomait vagy ott-jártuknak egyéb jeleit fölfedezze. Tudjuk, hogy nem találhatott holttesteket, de minden elszenesedett fadarabot, amelyet csak föl bírt emelni, elmozdított, s lehajolva, alaposan megnézte alattuk a talajt, nincs-e ott valami nyom. Mert az erdőtüz néha olyan gyorsan vágat, hogy helyenként félmunkát végez. Ezért aztán a Főnök az egyik ledőlt fa alatt, szétlapítva ugyan, de csak részben elperzselve, megtalálta Csilavi kosarának a födelét. A hordút túlsó végén megtalálta azt a mély bevágást is a víz szélén, amely arra vallott, hogy egy kenu orra heves lendülettel ütközött neki a partnak. „Miért? - tette föl magának a kérdést. - Hiszen a kenunak az ellenkező irányban kellett volna haladnia!" S ekkor tapasztalt szeme megpillantotta a félig elégett hatalmas fatörzset, amely alig két kenuhossznyira a parttól a vízben hevert. Gondolatban azonnal maga előtt látta és megértette a történeteket. Mert nagyon bölcs ember volt, a régi időkben sokat járt harci ösvényen is, és úgy tudott olvasni a vadon jeleiben, mint mi a nyitott könyvben. Népe ezért nevezte el Ni-Ganik-Abónak, aminek jelentése: „Aki Legelőn Áll”, vagyis: „Első Mind Között”.

Így hát visszatért az ösvényen, és közölte a boldogtalan apával, hogy nincs ok az aggodalomra. Ott állt lobogó fehér hajával és sötét színű, kemény metszésű arcával a többi indián közt, akik köréje sereglettek, elmondta nekik, mit talált, és kijelentette, hogy a gyermekek egész bizonyosan megmenekültek a Vörös Ellenség elől. És Gitcsi Migvan,

117

kezében a megperzselt, megfeketedett kosárfödéllel, szívből kívánta, hogy bárcsak már tudná, mi történt valóban a gyermekeivel.

Este, miután táborot ütöttek, és beállt a sötétség, Nagy Toll felkészült egy nagy, kopár, sziklás hegy tetejére, amely magasan az egész vadon fölé emelkedett. Az elpusztult, elégett erdő fekete romjai minden irányban ott heverték messze alant. És Gitcsi Migvan, arcán a bánat szántotta mély redőkkel, az ég felé nyújtotta a két karját, és hango.s szóval így fohászkozott a vadon Nagy

Szelleméhez:

- Ó-véj! ó-véj! Manitu, ó, Szellem, ki az Erdő Népén őrkdől, óvjad meg az én kicsikéimet minden bajtól! Óvjad meg az én gyermekeimet!

Amióta eltávoztak, napjaim holtan hevernek lábam előtt, mint ennek az elpusztult erdőnek a hamvai.

A nap nem süt többé, és fülem nem hallja a dalos madarak szavát. Csak Szédz»só kacagó hangját hallom; csak Se-pian arcát, bátor tekintetét látom, amint szembenéz a lángoló erdővel.

Manitu, hibát követtem el. Én vagyok a hibás, én, aki szomorúságot hoztam Szédzsó szívébe, és árnyat vetettem Szédzsó mosolygó arcára.

Ó, Gítsi Manitu, hozzad vissza őket épségben O-pi-pi-szówéba, a Beszélő Vizek Helyére. Népünk Nagy Szelleme, óvjad meg az én gyermekeimet!

Ó-véj-szam! Ó-véj!

És míg hangja visszhangot verve szállott el az üres, néma, elpusztult erdő fölött, a háta mögött a holdfényben ott ült az öreg, fehér hajú, ráncos képű, bölcs tekintetű Fönök, és halkán, lágyan vert egy tarkára festett kis dobot.

S ugyanekkor Szédzsó és Sepian, anélkül, hogy apjuk sejtette volna, egyre messzebb és messzebb távolodott a Beszélő Vizek Helyétől, s a sötétségben oly sebesen közeledtek a távoli város felé, amilyen gyorsan csak a száguldó vonat kerekei vihették őket.

118

A KIS FOGOLY

Mi történt közben Csikanival?

Vissza kell mennünk addig a napig, amidón a kereskedő eltávozott Gifccsi Migvan táborából, kiragadva a kishódot barátai életéből, mégpedig, legalábbis úgy látszott, mindörökre.

Az alatt a négy-öt nap alatt, amelyre a kereskedőnek szüksége volt, hogy odzszibve indián evezőseivel visszajusson a Nyúl Hordút melletti állomásra, Csikaninak nem is ment olyan rosszul a sora, mert az egyik indián jól gondját viselte, ellátta élelemmel és vízzel. Csak azt nem bírta megértem a kis állat, miért nincs vele Csilavi, és hogy hová lehetett Szédzsó és Sepian.

Egyre inkább érezni kezdte hiányukat, és sokszor nyafogva hívta Szédzsót, hogy jöjjön hozzá, mint azelőtt mindig, amikor a kishódot siránkozni hallotta. De nem jött senki, csak egy idegen indián, s ez is csak azért, hogy enni adjon neki, vagy felfrissítse a vizét. Ez az indián a kereskedő parancsára a gőzhajón is elkísérte* Csikanit, hogy épségben elvigye a vasútállomásig. Itt átvették, és kifizették az árát az indiánnak; azzal már senki sem törődött többé, hogy mi lesz a kis állattal azután.

A hód érezte, hogy a kosara nem mozog, s abban a hi-szemben, hogy megint otthon van, hangosan elkezdett nyivákolni, hogy eresszék szabadon, és alig várta már a játszótársait, hogy jöjjenek, és vegyék ki levegőtlen, kényelmetlen dobozából. De nem jött senki. Elkezdte hát rágni a doboz falát, mire idegen hangok kiáltottak rá haragosan.

119

Aztán megpróbált fölkapaszkodni" börtöne falán, de ez túl magas volt, és az idegenek is durván kiabáltak rá, meg-döngetve a doboz tetejét, hogy maradjon békén, mire csakugyan megijedt, és nyöszörögve, végtelenül elhagyatottan megbújt az egyik sarokban. Hol van, ó, hol van hát Széd-zsó, aki minden apró bajában olyan szépen megvigasztalta, és akinek a karjában annyiszor talált boldog nyugodalmat? Hol van Csilavi, akitől soha, még egy órára sem vált meg életében?

Nemsokára vonatra tették, s a vonat hosszú órákon át dübörgött és zakatolt vele. Amikor a vonat elindult, a kis-hód, elfelejtve becsukni a fülét*, a zajtól csaknem esztét veszítette félelmében, és rémületében bűvölyeknek vélve az ivóedényt, fejfelé ugrott bele, hogy kiszabaduljon. Ezzel kiöntötte a vizet, és rövid idő múlva egyéb gyötrelmeinek tetejébe még a szomjúság is kínozni kezdte. Oly váratlanul és gyorsan vitték el hazulról, hogy Szédzónak nem volt ideje több napra elegendő kenyeret tenni a dobozba, s most senki sem törődött azzal, hogy enni adjon neki. Betegen, éhesen, elhagyatottan és félig magánkívül a félelemtől, kétségbeesett elszántsággal látott hozzá, hogy kirágja magát börtönéből, s ez sikerült is volna neki, ha nem harap véletlenül egy szögre, s nem töri ki egyik metszőfogát, ami aztán nagyon fájdalmassá tette a ragcsalást. Ami kevés még megmaradt a fekhelyéből, az már összekeveredett a szennyel, a vonat rázkódása pedig ismételtelen odaverte a testét a doboz kemény falaihoz, úgyhogy tele volt fájdalmas zúzódásokkal. Mindent megpróbált, hogy a doboz közepén maradjon, jó távol börtönének falaitól, de ez sohasem sikerült. Az egyik vasutas jó akai^vt lenni hozzá, és a maga elemőziájából egy darab kenyeret bedobott neki a

* A hódok ki tudják -nyitni és be tudják csukni a fülüket, mint valami kis erszényt, hogy a víz és a bántó zajok ne hatolhassanak be

120

dobozba, de amikor a kishód reménykedve és segítséget várva kapaszkodott a keze után, ezt vad rosszindulattal magyarázta - hiszen ezek az emberek vadállatnak tartották a hódot. Azontúl mind féltek tőle - ilyen szegény, csöpp állattól -, és senki sem adott neki sem fekhelynek valót, sem eleséget, s ugyanennél az oknál fogva vizesedénye is üresen maradt.

És a kicsi hód hangosan sivalkodott nyomorúságában, s egyre csak az ő kis barátait hívta, akik nem hallhatták többé. Kisgyermekéhez hasonló siránkozó hangján hívta, hívta barátait, hogy mentsék meg ebből a nagy bajból, amely reá szakadt. De senki sem törődött vele, még ha hallották is egyre gyöngülő sírását a vonat dübörgésében.

Végre, sok megállás és újabb elindulás után, amelyek mindegyike börtönének kemény falaihoz dobta a szegény kis állatot, újabb rázkódtató utazás következett a kézbesítőkocsiban, de azú' in egyszerre csak nyugalom lett. A doboz tetejét levették (a szögek szörnyen csikorogtak, amint kihúzták a fából), aztán egy kéz erősen megragadta a farkánál fogva, és kiemelte: nagy és erős kéz volt, de azért valahogy gyöngédséget is lehetett érezni a fogásában. Ekkor a másik kéz is megjelent, a melle alá nyúlt, amint lefelé lógott a levegőben, s fölemelte egyenes helyzetbe.. Egy ujj szelíden kezdte dörzsölgetni fájó, forró mellső lábát, s egy mély hang vigasztaló szavakat mormolt hozzá. A kis állat egyszerűen jobban érezte magát.

Ez az ember az állatkert, őre és az állatkert ápolója volt abban a parkban, ahová Csikanit szánták, és jól értette a dolgát. S amidőn megvizsgálta a kis foglyot, és látta, milyen nyomorúságos állapotban

van, hogy össze van törődve, és csak úgy ragad a szennytől - ő, Csikani, holott mindig olyan büszke volt a tiszta bundájára, s mindig gondosan fésülgette! -, az ő mérgesen szólt oda a kézbesítőnek, aki pedig igazán nem volt hibás:

- Se víz, sem ennivaló, kiszáradt lábak, száraz fark,

121

száraz orr, kitört fogak; hát ez már igazán gyalázat! Szép kis eljárás, így szállítani egy hódot! De se baj, kisöreg, majd hamarosan rendbe hozunk!

Az ő már várta kis vendégét, mert levélben előre értesítették érkezéséről, és minden készen állt a fogadtatására. Csakhogy Csikani nemsokára valami körülzárt helyen találta magát, amely mintha kőből lett volna, de mégsem volt olyan barátságos, mint a kő, s a kőkerítés tetején vasrácszat futott körbe.

S ebben a betonból és vasból készült tömlőben kellett Csikaninak, aki pedig nem követett el semmi bűnt, egész életét eltöltenie!

Csikani, a szelíd, szeretetre méltó kis Csikani - most ilt vad és kétségkívül veszedelmes állatként szerepelt.

A ketrec nem volt valami tágas hely, nagyon is szűknek tetszett a nagy tóhoz képest, amely mellett rövidke élelének legnagyobb részét töltötte addig, de mit bánta mindezt egyelőre a kishód - hiszen vizet szimatolt! És közvetlenül maga előtt mély, tiszta vizű medencét látott; nem volt nagy, az igaz, de végtére mégiscsak víz volt. Nyomban belevetette magát, és szomjasan ivott beleöle, mialatt kiszikkadt, fölrepesztett farka s lábai szépen fölázta és megpuhultak a hód számára életet jelentő folyadékban; s amint fel-alá úszkált, a rászáradt szennykéreg is darabokban levált a testéről. A három napnál tovább tartó zaj, éhezés, szenny, szörnyű nyomorúság után ez a hely valósággal olyannak tűnt fel előtte, mint a Hé>dok Paradicsoma. A forró, lázas kis test lehűlt, a zúzódások és sérülések megszűntek sajogni, amint a hús víz hatása egyre jobban érezhetővé vált.

Most a kishód azt gondolta, hogy a medence bizonyosan nem más, mint a búvólyuk. Ott lenn, a mélyben valahol nyílik a kijárat, s ő most mindjárt keresztülbújik rajta, és akkor, semmi kétség, az otthoni tóban fog felbukkanni, s ott találja a parton játszótársait; Csilavi rohan majd feléje,

122

hogy örömeiben bundás hátán hemperegve üdvözlje, aztán odaszalad Szédzsó, fölveszi és magához szorítja őt, dédelgeti és a fülébe suttog, megcsiklandozza az álla alatt, és akkor egyszerre elfelejti a sok-sok bajt és szenvedést. . .

Nagy lendülettel fejest ugrott a medencébe, és olyan erősen beleütötte fejét a kemény betonfenékbe, hogy csaknem elbódult. Még egyszer megpróbálkozott, ugyanazzal az eredménnyel. Kaparni és rágni kezdte a betont, hogy utat törjön az alagúthoz, amely bizonyára valahol a fenék alatt rejlik, és kivezet a szabadba. De csak bercesztette és felhasogatta karmait, szilánkokra törte, ;imi kitöredezett fogaiból még megmaradt. Akkor kimászott a medencéből, odament a rácshoz, és megpróbált keresztülfurakodni a vasrudak közt. Csakhogy a rács túl sűrű volt. Rágni kezdte a vasrudakat, de töredezett fogai még csak karcolást sem ejtettek rajtuk. Így hát elkezdett körbe-körbe futkosni a kerítésen belül, hellyel-közzel megállva, hogy ázni próbáljon, de hasztalan. Jó ideig küszködött így, hol a medencéhez rohant, hol megint vissza a rácshoz, megpróbált mindent, rágcsált, ásott; de mindez hiábavaló maradt. S akkor végre megérlelte, hogy sehol nincsen kivezető nyílás, nincs búvólyuk, nincs szabadulás. Fáradtan, nyomorúságosan

és reménytelenül elnyúlt a börtön kemény, forró padlóján és nyögött, nyögött, mint ahogyan nyögdecselni szokott, amikor Szédzsó álomba ringatta, hogy elfeledtesse vele az elhagyatottságát - csakhogy akkor boldogságában nyögött, míg most gyötrelmes kínjában. És sajgó kis lábai epedve vágyódtak Csilavi lány, selymes bundájának érintésére. De hát itt nem volt sem Szédzsó, sem Csilavi, csak a bebörtönzött, boldogtalan Kicsike egyes-egyedül, magányosan.

Az ápoló jó ideig állt a ketrec előtt, és a hód küszködését nézve, megcsóválta a fejét.

- Bizony szomorú dolog ez, szegény kis fickó, bizony szomorú ...
- mormogta.

123

Az volt a foglalkozása, hogy az ilyen vadonbeli állatokat megszelídítse, de szerette az állatokat, s ezért gyakran gyűlölte a mesterségét. Az ő szemében ezek a lények nem is vad állatok voltak. Reményüket vesztett, szerencsétlen kis emberkéket látott bennük, akik nem tudnak beszélni, pedig nagyon sokszor keservesen vágyódnak szeretetre, de nem tudnak kérni. Mindig az volt az érzése, hogy az embernek, aki annyival nagyobb és erősebb, és annyival többet tud, mint az állatok, kötelessége jónak lenni az állatok iránt, és segíteni rajtuk, amikor csak teheti. Sajnálta a kis-hódot, amely olyan reménytelenül küszködött a szabadulásáért, hiszen már több hód volt a keze alatt, és jól tudta, milyen jóindulatú állatok. Bement hát a ketrecbe, óvatosan és ügyesen fölvette Csikanit, úgyhoz ez nem rémült meg tőle, hanem szinte egészen megnyugodott a tenyerében - mennyivel barátságosabb is az emberi kéz, mint & beton!

Az ápoló magával vitte Csikanit a lakóházába, mely nem messze onnan, a kertben állt. Három kisgyermek volt, s amikor ezek meglátták apjuk kezében a kishódot, mind odaszaladtak, és kiabálva tapsoltak örömeikben, úgyhogy Csikani megint megijedt, és megpróbálta beásni magát az ör kabátjába; mert hozzá már bizalmat érzett. Az ápoló le-csendesítette gyermekeit, aztán a csöpp állatot letette a padlóra, s a hódcska most, hogy megint házba került, mindjárt valamivel otthonosabban érezte magát, mint a ketrecben. Az egész család ott állt körülötte, és nézegette, mit fog művelni a kishód, s az ör felesége így szólt:

- Milyen édes pici jószág! Nézd csak, Joe - szólt az egyik gyermekhez -, milyen soványka szegény .. Hozz csak hamar egy almát; azok a hódok, amelyek régebben nálunk voltak, mind nagyon szerették az almát.

A kis Joe fiú nyomban hozott egyet, és letette a padlóra Csikani elé. Ez sohasem látott még almát, de megszagolgatta, és ó, milyen pompás illat áradt abból! Így hát bele-

124

harapott, amennyire szegény, kitöredezett fogacskáitól telt, és lám, felséges íze volt!

A legfinomabb íz a világon! A kishód erre két kézzel megragadta a csodálatos csemegét, és mihamar majdnem a felét megette. Az ör nagyon örült, mert némely, ketrecbe zárt vadonbeli állat nem nyúl az ételhez, és elpusztul; de most már nyugodt volt afelől, hogy ez a kishód/ meggyógyul, és rendbe jön, holott az előbb még némileg kételkedett ebben. „A gyermekek pedig elragadtatva kacagtak a hód láttára, mikor ez szépen fölült, akárcsak valami csöpp emberke, hogy az almából falatozzék. Az ápoló felesége is fölkiáltott:

- No, látjátok, ugye, megmondtam?! Most aztán hamarosan egészséges lesz!

Az ör behozta a szobába azokat a gyöngye hajtásokat és leveleket, amelyeket ketrecbe készített, de a kishód ott nem nyúlt hozzájuk.

Most azonban már hozzálátott, és a gyermekek csodálkozva nézték, amint két kézzel kis levélsomókat rakosgat a szájába. Csikani ezek után már sokkal jobban érezte magát, evés közben elégedetten motyogott, s ezen a gyerekek még jobban csodálkoztak. Egyikük, egy aranyhajú, rózsás arcú kislány megszólalt:

- Halljátok csak, hogyan beszélget? Egészen úgy, mint valami apró kicsi baba! Ó, apuskám, engedd, hogy a konyhában tartsuk!

És az anyja is így beszélt:

- Ügy van, Elek, tartsuk itt egy ideig; most úgyszólván lélek sem a kertben. Igazán olyan, ha bezárjuk a ketrecbe, mintha kisgyermeket csukna börtönbe az ember!

- Lehet, hogy igazad van - felelt az őr. - Ma éjszakára itt csinálunk helyet neki.

Helyet készítettek hát Csikaninak a konyhában, és Elek, az ápoló, alacsony, széles serpenyőben vizet is tett a földre, egy kisebbfajta ládát pedig oldalára fektetett, és benne bőséges, tiszta szalmából fekhelyet csinált a kishód számára.

125

S a mi hódcskánk ott töltötte az éjszakát, és ha nem is volt éppen boldog, de nagyon kényelmesnek találta a tanyát.

Másnap reggel Elek visszavitte Csikanit a ketrecbe, hogy ha látogatók jönnének a parkba, láthassák; de estére, amikor a kert kiürült, ismét visszavitte házába. Azontúl mindennap így tett, és Csikani a „munkaszünet” óráit az őr házában töltötte; a konyhában kényelmes otthon és nagy tál víz várt reá, s ott fogyasztotta el a faágakat és leveleket is. És mindennap kapott egy szép, nedvdús almát, amely sok szomorúságáért kárpótolta, ha nem is adott vigaszt mindenre. Azért mindig nagyon elhagyatottnak érezte magát, s e tekintetben nem is lehetett remélni változást, mert a hódnak minden állatnál jobb az emlékezete, és ha Csika-ninak ott kell maradnia a fogságban, mindig magányos lesz, amíg csak él. Minden reggel meglehetősen sok szemetet kellett feltakarítani utána, lehántott ágak, összerágott fadarabok, megmaradt falevelek hintették tele a padlót, köztük a kiloccsantott víz nagy tócsáival, de a gyerekek szívesen vállalták s el is végezték a tisztogatást, amikor reggelenként a kishódot visszavitték a ketrecbe „dolgozni”, ami abban állt, hogy a nézőkkel bámultassa magát. Senki sem bánta azt a kis alkalmatlanságot, amelyet a hód okozott. Csikani nagyon jól összefért velük, és nemsokára szinte családtagnak kezdték tekinteni.

Amint múlt az idő, a kishód egyre jobban megismerkedett a családtagokkal, és esetenül hancúrozva eljátszogatott a gyerekekkel, akik olyasféle csetlő-botló, jóindulatú kis játékszett láttak benne, mint azok a vattával kitömött állatok, amelyeket karácsonyra szoktak kapni. De Csika-ninak ezek a játszadozások sohasem jelentettek annyit, mint odahaza, O-pi-pi-szóvéban. Gyakran nem volt kedve a játékhoz, hanem csöndesen feküdt ládájában, és kicsi szívét színültig töltötte a reménytelen vágyakozás az ő régi játszótársai után.

126

Nemsokára megint kinőttek a fogai, és sok időt töltött azzal, hogy fogait élesítse; egész nap hallani lehetett fogainak gyors ütemű kocogtatását és csikorgatását. Bundáját is, amelyet egy ideig annyira elhanyagolt, hogy egészen összecsapzódott, ismét mindennap gondosan ápolta és fésülgette. Kicsi teste, amely nemrégig még olyanak látszott, mint valami csontokkal telt, zörgő zacskó, rövidesen kigömbölyödött, és már-már majdnem olyan volt, mint a régi Csikani. Bizonyos mértékben boldog is, de sohasem egészen.

A ketrecben mindig nagyon keservesen érezte magát, s az őr, aki tudta ezt, szomorkodva zárta be reggelenként börtönébe, és

távozóban visszapillantott a sajnálatra méltó kis teremtésre, amely bánatosan nézett utána, magányosan ülve a puszta oementpadlón, a rács mögött, amely egy medve fogva tartására is elegendő lett volna. Az ápoló arra gondolt, hogy a hód húsz-egynéhány évig is élél. Húsz évet abban a vas- és betonbörtönben tölteni! Húsz év alatt az ő gyermekei is felnőnek, családja ki tudja, hová költözik közben, ő maga talán meg is hal addigra. A városból ez alatt az idő alatt nagyváros lesz - egyelőre még csak amolyan közepes város volt -, emberek jönnek-mennek majd, mindig új emberek, s mind szabadon ... közben ez a boldogtalan kis állat, amely senkinek nem ártott, és egyébre sem vágyik, csak egy kis szeretetre, húsz hosszú, magányos esztendőn át a nyomorult ketrec rácsain keresztül fog kibámulni a világba, mint valami veszedelmes gonosztevő. Folyton-folyvást várja a szabadulás pillanatát, míg végtére meghal, utolsó percéig reménykedve a szabadulásban. És mire való az egész? - gondolta az őr. - Csak arra, hogy egypár ódöngő ember, akik édeskeveset törődnek azzal, hogy láthatnak-e hódot vagy sem, megálljon, és egy-két pillanatig rábámuljon a vigasztalan kis rabra, aztán továbbmenjen, és elfelejtse, hogy valaha is látta. Valahogyan igazságtalan dolognak érezte mindezt a jószívű-ápoló, s

127

amikor elnézegette a gyermekeivel játszadozó, ínulateágo-san döcögő kis állatot, szíve mélyén azt kívánta, bár tehetne valamit a szegény hód érdekében, és eltöKélte, hogy tőle telhetőleg mindent elkövet, hogy kis foglyát boldo/rrá tegye, és amikor csak lehetséges, a házában élvezett szabadságban részesíti.

Csikani nem adta fel egészen a küzdelmet; élt benne egy reménység, amelyet sokáig megőrzött. Titkon arra várt, hogy valamilyen rejtelmes módon Csilavi is csatlakozni fog hozzá előbb-utóbb; hiszen a régi jó időkben akárhol tartózkodott is, nemsokára megjelent Csilavi, mert rPár hiányzott neki. S ezért Csikani gyakran elindult Csilavi keresésére, igen nagy gonddal kutatott át minden zugot a ketrecben álló kis deszkaólban, türelmesen végig-végigjárta az őr házának földszinti helyiségeit, olykor pedig kiszaladt az udvarra, és alaposan átkutatta a fáskamrát, köbben pedig meg volt győződve afelől, hogy egy szép napon rneg fogja találni testvérkéjét. De miután egy hónapon keresztül mindennap csalódnia kellett, elvesztette bátorságát, és végül abbahagyta a keresgélést, amely mindig eredménytelen maradt. És száz meg száz kilométerrel távolabb Csilavi ugyanúgy kereste Csikant, s ugyanolyan eredménytelenül.

Csikani éppen kezdett belenyugodni a megváltoztathatatlanba, amidőn olyasmi történt, ami mindennél nagyobb szenvedést okozott neki - bár nagyon emlékeztette valamire, ami mindennél drágább volt kis szívének. Egy napon egy indián asszony ment el ketrece előtt, fején tarka kendővel. Csikani megpillantotta, s azon nyomban nekirohant a rácsnak, kinyújtotta kezecskéit a vasrudak kö^t, és sikoltáshoz fogható kiáltást hallatott félelmében, hogy az indián nő el talál menni anélkül, hogy őt észrevenné. írre az indián asszony megállt, néhány szót szólt hozzá, és a beszéd hanghordozása egészen olyan volt, mint-az, amclvet olvan sokszor hallott odahaza az indiánok országában. De a hang maga másféle volt mégis. S amikor a kishód wieglátta az

128

asszony arcát, és meg is szimatolta, elfordult, lassan visszadöcögött a kis deszkaólba, s most még szomorúbb, még magányosabb volt, mint annak előtte.

Azt hitte, hogy Szédzsót látja.

Hanem ez az élmény fölrázta, és új reménységet ébresztett benne:

fejébe vette, hogy egy napon majd Szédzsó is eljön. S ettől kezdve állandóan leste.

Délutánonként egész tömeg ember kereste fel a parkot, és legtöbbször megállt a ketrec előtt, hogy lássa, milyen is egy hód. De látogatói sohasem időztek sokáig nála, mihamar továbbmentek. Legtöbbször úgysem látott egyebet a kis állatban, mint valami lapos farkú, kutyakölyökre emlékeztető jószágot. Némelyek felületesen vetettek pillantást rá, mások kíváncsian néztek, egyesek botokkal böködtek feléje, és bántó hangon kiabáltak; csak nagyon kevesen sajnálták, ezek közül is alig egy-két ember volt barátságos hozzá, ezek mogyorót és cukrot adtak neki - de hát egyikük sem volt Szédzsó. Ám Csikani továbbra is reménykedett, és azzal töltötte idejét, hogy minden arcot alaposan szemügyre vett, és megszimogította minden kezét, amelyhez közel férközhetett. De sohasem pillantotta meg azt a vágyva vágyott arcot, és sohasem érezte annak a hön szeretett kis kéznek az illatát. Mégis bizonyosra vette, hogy majd egy szép napon megszólal egy feledhetetlen hang, és odakiált neki: Csikani! - s az a barna kis kéz, amelynek lágy érintésére annyiszor remegett meg boldogan kis teste, megint fölemeli őt... ó, milyen gyönyörű lenne, ha az orrocskáját ismét odaszoríthatná ahhoz a puha, meleg nyakhoz, hogy ott szuszogjon egy kicsit, s aztán elaludjék, és minden baját elfelejtse!

Órákon át figyelt, várt és reménykedett így, minden áldott nap. Később aztán, amint kis fekhelyén pihent a konyhában, a maga ködös, zavaros módján visszagondolt azokra a boldog napokra, amelyek olyan távoliaknak tündek föl, s eszébe jutott a kis tanya ott Sepian ágya alatt, ahol Csila-

129

vival együtt annyira otthonosan érezte magát. Felmerült emlékezetében a bolondos, apró hódház meg a többi építmény, amelyekben olyan vitézül dolgoztak kettesben. És végül egyre inkább félrevonult, és nem törődött semmivel, még akkor sem, amikor a házbeliek azt hitték, hogy nagyon boldogan él a konyhában; s a gyermekekkel sem játszott többé. Elhanyagolta a bundáját, s az megint csapzott és rendetlen lett. Nemsokára már az ételtől is elfordult, bele sem harapott az almába, csak ült lecsüggedő fejjel, félig lehunyva szemmel, szaporán lihegő nehéz lélegzettel.

S az ápolója szomorúan nézte a kis állatot, mert tudta, hogy nemsokára már nem kell féltenie foglyát a húszévi börtöntől, sőt még egyesztendei rabságtól sem.

Csikani a végét járta.

És kicsi agya forrón, lázasan lüktetett a vágyakozástól, olykor szinte maga előtt vélte látni régi játszótársait, s amidőn elaludt, rólu álmodott. Mert az állatok bizony álmodni is szoktak, és gyakran rémülten riadnak fel, mert valami szörnyűséges dolgot álmodtak, ugyanúgy, mint mi, emberek; máskor meg boldogan nyögdecselenek alvás közben, s bizonyosra vehetjük, hogy ilyenkor nagyon kellemes álmokat látnak.

Egy este éppen felébredt egyik ilyen álmából, amely olyan valóságosnak tetszett, mintha csakugyan megint otthon lett volna kedves pajtásai között. Föltápáskodott, és nyöszörögve futkározott ide-oda a konyhában, keresve őket, de amikor egyiküket sem találta meg, hangos sírással, zokogáshoz fogható kiáltásokkal panaszkolta magányosságát és nyomorúságát.

Egészen olyan volt a hangja, mintha elhagyott kisgyermek sírna.

Hiszen nem tudta, hogyan is tudhatta volna, hogy alig negyedóránnyira tőle egy másik, de egészen hasonló szobában hozzá hasonló kicsi hód pihen, és ugyanott - túl iz-

gatottan ahhoz, hogy akár csak gondolni is tudnának az alvásra -, két kis indián várja a reggelt; egy büszke tartású fiú meg egy kislány, akinek a fejét tarka kendő takarja.

S a szoba egyik sarkában ismerős formájú, ütött-kopott nyírfakéreg kosár álldogál.

Ügy van, kitaláltatok! Szédzsó és Sepian végre csakugyan megérkeztek.

Amikor a vonat, amelyen Szédzsó és Sepian és kis útitársuk, Csilavi utaztak, sok más állomás után végre megállott a város pályaudvarán, a gyerekek szinte féltek leszállni. A kalauz, aki egész úton vigyázott rájuk, lesegítette őket, néhány biztató szót intézett hozzájuk, és továbbment, hogy a dolga után lásson.

Roppant zajos világ kellős közepén álltak. Az emberek siető sokasága, a kipufogó gőz sustorgása, a csengők csilin-gelése, az induló -és megálló mozdonyok éles sípolása és mennydörgő zakatolása csaknem megsiketítette és egészen' megrémítette a két gyermeket. Egymás kezét fogva álldo-gálltak, nem tudták, merre induljanak, és nem mertek megmoccanni. Előttük, mögöttük, mindenfelé szörnyű zűrzavar és szüntelen lárma uralkodott. Poggýással magasan megrakott kézikocsik dübörögtek el mellettük;

az egyik egyenesen feléjük tartott, és Sepian éppen idejében rántotta el hűgát, hogy a kocsi el ne gázolja. Az állomásépület olyannak tűnt előttük, mint valami nagy, visszhangot verő barlang, tele iszonyú látomásokkal és hangokkal. Soha életükben nem érezték még magukat ilyen kicsinyeknek és védteleneknek. A rengeteg ember közt sokkal inkább érezték az elhagyatottságot, mint valaha is az erdőben, ahol csönd és nyugalom honol a békés fák közt. Az emberek kíváncsian pillantottak rájuk, amint elsiettek mellettük, de mindenkinek nyilván túl sürgős volt a dolga ahhoz, hogy különösebb figyelmet szenteljen a kis indiánoknak.

Így állt ott abban a fülsiketítő dörömbölésben és zajban

132

a csöndes erdők két kisgyermeké. Éppen annyira meg voltak ijedve, és csaknem olyan tehetetlenek voltak, mint a két kicsi hód, amikor Gitcsi Migvan rájuk akadt a Sárga Nyír folyó habjain vergődve. És mégis, Szédzsó minden félelme ellenére, folyton csak arra gondolt, hogy Csikani la végigszenvedte mindezeket - mégpedig egyesegyedül, társtalanul! Sepian már szinte visszavágyott az égő erdő lángjai közé, a barátsága? vadállatokhoz; Csilavi pedig jó szorosan becsukta füleit, mint két picike fekete erszényt, és kosarának egyik sarkába rejtőzve, mozdulatlanul meglapult.

Noha valójában csak néhány percig álltak ott, nekik úgy tűnt fel, mintha legalább egy óra telt volna el érkezésük

133

óta. Sepian már éppen arra gondolt, hogy mégiscsak meg kellene indulniuk, talán a nagy ajtó felé, amelyen át embertömegek áradtak kifelé, mint valami megdagadt, sebes folyó, amikor egyszer csak egy fiatal fiú állt meg előttük. Olyan idős lehetett, mint Sepian, csinos vörös egyenruha volt rajta, sok fényes gombbal a rövid, testhez álló kabátkájának elején, feje egyik oldalán pedig olyan kis süvegféle ült, amely mindennél inkább egy kis kerek dobozra hasonlított.

- Hello, gyerekek! - szólt vidám hangon. - Eltévedte tek? Kit kerestek?

Szegény Sepian, amint ott állt ez előtt a biztos fellépésű, csodálatosan öltözött személyiség előtt, akit roppant előkelőnek vélt, mert még sohasem látott egyenruhás küldöncfiút, liftesgyereket vagy más effélét, tökéletesen elfelejtette azt a keveset is, amit angolul tudott. Csak egyetlenegy szó jutott eszébe, hát kimondta:

- Rendér - hebegte idegesen.

- Rendőrt kerestek, mi? - szólt az egyenruhás fiú, aki talpraesett legényke volt, és mindjárt megértette, mit akar mondani a kis indián. - Oké! Rendben van! Gyertek velem!

Intett nekik, és gyors léptekkel elindult; fényesre tisztított cipősarkai élesen kopogtak a kövezeten. A kis indiánok, nesztelenül járva puha mokasszinjaikban, utánaeredtek, noha csaknem szaladniuk kellett, hogy lépést tarthassanak vele. Sepian Csilavi kosarát cipelte egyik kezében, a másikkal szorosan húga kezét fogta. Különös kis menet lehetett. Vezetőjük keresztültört velük a tömegben, áthaladt a kijáraton, aztán nagy csarnokba jutottak, ahol mér; több ember nyüzsgött (Sepian azt hitte, a világ minden embere együtt van ott), és odavitte őket egy nagy, vastag emberhez, aki a csarnok túlsó végén egy ajtó mellett állt. Ennek is egy sereg fényes gomb csillogott a kabátján.

- Hello, Pat! - szólt oda neki az egyenruhás fiú. - Ez a

134

két gyerek rendőr után kérdezősködött. - Előretolta a két gyermeket, és meglehetősen tiszteletlen hangon folytatta: -Magát ugyan könnyű

megtalálni, elég nagy és kövér ahhoz. Gondolom, indiánok lehetnek, jó lesz, ha vigyáz a fejbőrére! - Bizalmaskodón vigyorgott a rendőrre, odakacsintott a gyermekeknek, azzal eltűnt a tömegben.

- Ohó! - szólt a rendőr jó hangosan, a háta mögé téve kezeit, lenézett a két kis emberre. - Ohó, hát fejbőrökre vadásztok, mi? - És nagyon szigorúan meredt rájuk, mint ha azonnal le akarná tartóztatni őket, de a szeme sarkában kedélyes szarkalábak redőztek, és a tekintetében is volt valami jókedvű csillogás. - Szóval no, fiatal indiánok voltak, mi? Ől ég kicsi férgek vagytok, annyi szent! No, hát az én fejbőrömmel nem mentek sokra, mondhatom, mert imár vagy húsz éve ollan sima a koponyám, akár a tojás! Az a kis kófic persze tuggya, azért hozott titeket ide hoz zám.

A rendőr nagy, testes, jól megtermett ember volt, és meglehetősen hasonlított Mikulás apóra. Bár szigorúan beszélt, az arca kerek és kedélyes volt, a sisakját is egy kicsit félrecsapva viselte, amúgy fickósan, mintha rendőrnek lenni a legmulatságosabb foglalkozás volna a világon. De látva, hogy a „kis férgek” meg vannak ijedve, lejjebb eresztette a hangját, és halkabban szólt, noha ez a „halk” hang is beillett volna trombitaszónak:

- Hát mit tehetek értetek?

- Maga ... rendér? - tudakolta félénken Scpian.

- A' hát, ecsém - felelte a rendőr, még jobban féloldalt taszítva sisakját. - Rendőr vónék, mégpedig a javábul... az O'Reilly család fiai mindétig legjava emberek vótak... Hohó! Mi van abban a kosárban, hé?

Ugyanis Csilavi nyafogni kezdett odabenn.

- Amik - felelt Scpian, leemelve a kosár födelét, hogy megmutassa a hódot, s megismételte nevét indián nyelven:
- Amik.

135

Nagy meglepetésére a rendőr hangosan hahotázni kezdett.

- Hahaha! A Mick ... Mick, azt mondja, Mick! Hát nem kitanáta mivótomat, adta kis pogánya! Persze hogy Mick vagyok, kis ecsém! - Amerikában tréfásan „Mick”-nek ne vezik az írországi származásúakat.

A rendőr roppantul büszke volt az ő írországi származására, s azt hitte, hogy a kis indián felismerte benne az írt. Pedig Sepian csak zavarában mondotta indiánul: „amik”, vagyis „hód”. A rendőr viszont nagyon éles eszűnek tartotta a kisfiút, amiért rájött, hogy ő kicsoda. S annyiszor ismételte „A Mick” szót, hogy Sepian végül is azt gondolta, hogy a rendőr bizonyosan a fehér embereknek valamelyik különös törzséhez tartozik, amelynek tagjai hódoknak nevezik magukat - s ez igazán tiszteletre méltó név i.s! Így mindketten annyi rokonszenves vonást fedeztek föl egymásban, s mindegyikük olyan eszes fickónak ítélte a másikat, hogy azon nyomban igen barátságos lett a hangulat.

.- És hová akartok most menni ? - kérdezte a rendőr.

Sepian az angol tudományával egyetemben elfeledkezett a levélről is, amelyet Sárga Haj adott át neki, de most. eszébe jutott. Előszedte, s odanyújtotta a rendőrnek, e/. meg elolvasta a címet, és így szólt:

- Értem mán. Szógalatban vagyok, nem mehetek el in nét, de üljetek csak le, és várjatok, majd odavezetlek beneteket! És Patrick O'Reillynek gongya lesz rá, hogy a ha jatok szála se görbűjjon meg! - Barátságosan megvereget te Szédzsó feje búbját. Sepian összeszedte angol tudomá nyát, és megmagyarázta neki, hogy miféle lény Csilavi. A rendőr megnézte a kishódot, és kijelentette, hogy „fent;

ügyes kis állat, már amennyi van belüle", ezzel azt akarta mondani, hogy elég kicsi jószág. Nem is látott sokat belőle, mert a mi vitéz Csilavink nagyon kis legény lett, é.° jól összehúzta magát. Abból ítélve, amit az utóbbi napokban

136

átélt, bizonyára azt hitte, hogy elérkezett a világ vége; behúzta hát fejét, lábát, farkát, és olyan kicsire zsugorodott, hogy véleménye szerint már majdnem láthatatlanná vált. Így aztán tényleg nem sok látnivaló volt rajta, legalábbis egyelőre.

A mi két kis vándorunk most már sokkal biztonságosabb érzéssel telepedett le egy hosszú padosor szélére, és türelmesen várakoztak. A nagy szál rendőr pedig, aki állandóan, bár minden látható ok nélkül, roppant jókedvűnek látszott, egész sereg kérdést intézett hozzájuk, mire Sepian, aki lassanként visszanyerte angol tudományát, elmondta neki a történetüket. S a kedélyes ír ember egészen elérzékenyült a szomorú történet hallatára, úgyhogy kijelentette: ő maga - gondoljátok csak meg, Patrick O'Reilly személyesen! - vezeti majd el őket az állatkert tulajdonosához.

- És majd én magam, személyesen fogom megmondani nekik az igazságot, úgy, ahogy van, a tulajdon két kezemmel, Istenuccse! - mondotta jó hangosan, és amint elgondolkozott a hallottakon, kissé összezavarodott a nyelve. -Még egy kőből faragott szívnek a szemébe is könnyet csálhatna ez a histórija! - jelentette ki. - Még a gyertyák jfl leóvadnának tüle a karácsonyi árúi, teremtuccse l

Nemsokára leváltotta egy másik rendőr, aki kedélyesen tréfálkozott vele, hogy mekkora „családra" tett szert. A gyerekek meg a barátjuk ezután kiléptek az utcára. Itt már kevesebb ember jött-ment, és a zaj sem volt olyan nagy. Új barátjuk szakadatlanul beszélt, mert mindent elkövetett, hogy a kis indiánok otthonosan érezzék magukat, és most már Sepian is gyakrabban szólt a maga furcsa an-golságával. Szédzsó hallgatta beszédjüket, csupa szem és fül volt, bár szót sem értett az egészből. De érezte, hogy jó kezekbe kerültek, megbízott a nagy, testes, kék kabátos emberben, aki mellettük lépdelt. Most már eloszlott a félelme, és szeretett volna sírni boldogságában, hiszen Csika-

137

ni ott van ugyanabban a városban, ahol ők, talán éppen ugyanebben az utcában! És kezdett jobbra-balra nézegetni, szemügyre véve a mindenfelé látható sok csodálatos dolgot

- a lovakat, amelyekről annyit hallott, de sohasem látott még egyet sem közülük, a villamoskocsikat, amelyek olyan sebesen szaladtak, pedig még ló *sem* volt elébük fogva, a szép hölgyeket azokban a gyönyörű ruhákban, s mindennél inkább a cifra kirakatokat. Elmentek egy vendéglő előtt, és az ételek kiáradó illatára s a kirakatba tett ingerlő pástétó mok meg torták láttára a két kis fáradt fej olyan ösztönösen és hirtelen fordult a kívánatos ennivalók felé, hogy a rendőr észrevette; s amikor a kis indiánok a maguk nyelvén suttogva beszélgetni kezdtek, mindjárt kitalálta, hogy bizonyára éhesek.

- Ejnye no - fakadt ki -, ti éhesek vagytok, oszt én meg csak járatom a számat, mint valami vénasszony, míg ti már majd elvágódtok az éhségtüi! Mánpedig az O'Reillyknck nem szokásuk, hogy a barátyaikat éhen hagyják honi a küszöbön, vagy mi a csuda! Gyerünk csak befelé, oszt harapjunk valamit!

- Igenis, uram - mondotta Sepian. - Enyém nővér van régen éhes - tette hozzá, bár nehezen lehetett volna eldönteni, melyikük éhesebb. Patrick hát betेरelte őket maga előtt a vendéglőbe, és miután leültek egy asztal mellé, megkérdezte tőlük, mikor ettek utoljára. Sepian így

felelt:

- Prémbeváltó állomáson. Nekemnek nincs félsz, de enyém nővér nagyon félje mindig utazásban. Azért mi csak ül he-

- lyen végig, és nem eszi semmit mostig. Én vigyázza nagyon nővérré enyémet, nem hagyni sohasem ötet egyedül magának. Azért senki sem enni utazásban, csak Csilavi enni kicsit, kenyerét övé. És a rendőr így szólt:

- Derék legény vagy. Tudod, az O'Reillyk ...'

De bele kell nyugodnunk, hogy sohase tudjuk meg, mit műveltek volna az O'Reillyk hasonló esetben, mert ekkor

138

megjelent a pincér, és hozta a megrendelt ételeket. A gyerekek kidagadó kerek szemmel bámulták a vidáman gőzölgő tálakat s a rajtuk felhalmozott ennivalókat. Az ételek olyan étvágygerjesztőek voltak, és olyan pompás illatuk volt, hogy amikor a tálakat elébük tették, a gyerekek alig bírtak már uralkodni magukon, sőt Szédzsó szinte szédült izgalmában. Rövidesen túllontúl el voltak foglalva ahhoz, hogy beszéljenek, vagy bármi másra figyeljenek, mert egyéb sem érdekelte őket, csak az evés. Ettek és ettek, és hihetetlen gyors munkát végeztek igen rövid idő alatt. De miközben az ételt élvezték, Szédzsónak eszébe jutott, hogy Csilavi is bizonyára éhes; fogta hát a maradékokat, tányérről kenyeret, vaját, süteményt, tortát, mindenfélét adott Csilavinak, s a kishód nemsokára éppen olyan szorgalmasan falatozott a kosarában, mint ők, nagy igyekezettel pótolva az előző napok mulasztásait.

A vendéglő egyik kis különtermében ültek, rajtuk kívül nem volt ott senki más, és amikor mindnyájan jóllaktak, sőt Csilavi sem tudott volna lenyelni még egy falatot, jóleső érzéssel hátradőltek a székekben, és nagyon jól érezték magukat. O'Reilly úr szivarra gyújtott, s amennyiben lehetséges, még jobb hangulatban volt, min (/egyébként. Sugárzó képpel nézett végig vendégein, és látszott rajta, hogy roppantul meg van elégedve magával. Sisakja nem volt a fején, és Sepian most, hogy már nem volt egyéb dologgal elfoglalva, ráért nézelődni, s megállapította, hogy a rendőr feje távolról sem olyan kopasz, mint ahogyan mondta -„sima, akár egy tojás!" -, mert széles hajsáv húzódott a feje hátulján egyik fülétől a másikig. Egészen tekintélyes h#jmennyiség, ha az ember meggondolja, mindenesetre jóval több, mint amennyi akár a legfinomabb tojáson szokott nőni.

Szédzsó, a jó kis gazdasszony, a tányérokat szépen egymásra rakta, és^v félretette az asztal szélére; nagy élvezet volt neki a finom, drága kinézésű holmival babrálni, pedig

139

azok valójában csak közönséges porcelán tányérod voltak; de ő szegényke, sohasem látott még olyan gyönyörű edényt. Mondotta is még aznap este Sepiannak.

A kis szobában meleg volt, és Szédzsó hátrahajolt tarka fejkendőjét. Hosszú, fekete hajfonatai és szelíd tekintetű barna szeme láthatóvá vált; ragyogott a boldogságtól és a rendőr, aki csak most látta először az arcát, kijelentette, hogy Szédzsó a legcsinosabb kislány, akit csak látott, „amióta elgyűtt Írországbúí, ahun az egész világ legjobb képű fejrénépét láthassa az ember!" Sepian elmondta hűgának, mit mondott a rendőr, mire Szédzsó elpirult, lehorgasztotta fejét, és megint arcába húzta fejkendőjét. De senki sem maradhatott sokáig tartózkodó ezzel a kedélyes, jóindulatú emberrel szemben, s Szédzsó is hamar leküzdötte zavarát; föltekintett új barátjukra, kendője megint hátracsúszott a nyakára, de most már úgy hagyta, és ő maga is nagyokat kacagott a rendőr beszédén, noha egy árva szót sem értett belőle. Sepian örült hűga jókedvének, és csaknem annyit nevetett, mint Szédzsó. O'Reilly biztos úr pedig, örömeiben, hogy ilyen jól

sikerült a kis lakoma, olyan vígan hahotázott, hogy ki kellett gombolnia kabátját, s kopasz feje búbját időnként egy nagy piros zsebkendővel tapogatta végig, amelyet a kabátujjából húzott elő. Egyszóval az egész társaság szokatlanul magas jókedvnek örvendett. Még Csi-lavi is megszólalt, mire Szédzsó csöndes kis magánbeszélgetést folytatott vele. O'Reilly úr ezalatt megpróbált indiánul tanulni Sepiantól. Azt hiszem, nem tett valami nagy előhaladást, de van egy szó, amelyet az indiánok igen gyakran használnak: „keiget”, ennek jelentése: „bizonyosan”, „igazán” vagy „határozottan”; ha pedig az indián aŕÉ akarja kifejezni, hogy nagyon bizonyos valami felől, akkor így hangsúlyozza a szót: „kei-get”. Ezt nem volt nehéz megjegyezni, és Pat hamarosan meg is tanulta, aztán addig gyakorolta, míg egészen jól tudta kimondani. Ettől kezdve mindenre azt mondta, hogy „kei-get ez meg ez” vagy „kei-

140

get az meg az”, és nagyon büszke volt az új szóra. És elmagyarázta másnapi tennivalójukat, mégpedig úgy, hogy Sepian tört angolságát igyekezett utánozni, nyilván abban ahiszemben, hogy így jobban megértik:

- Az a kert, az van zárva. - Hogy még érthetőbbé tegye előadását, most becsukta a kis étterem ajtaját. - Holnap kert kinyitni, odaadni pénzt, hód gyere ki! - Azzal kinyitotta az ajtót, és karját kinyújtva azt a jelet adta, amely-lyel a forgalmi rendőr szabad utat enged a járműveknek; ugyanakkor félreállt az ajtó elöl, mintha egész hadsereg hód készült volna kivonulni onnan. Ezek után elővette a levelet, ráütögetett, és így szólt: - És holnap jönni ez a hely. Holnap. Ti csak várni. - Újra megismételte karjának nagy lendületével az előbbi „szabad” jelzést - Kei-get!

Sepian, akinek angol tudománya mégis valamivel jobb volt, mint ez az utánzat, alig bírta megállni nevetés nélkül a rendőr előadását. Megértett mindent, és a jó O'Reilly úr nagyon meg volt elégedve első indián nyelvleckéjével, sőt határozottan az volt az érzése, hogy kezdi érteni az indián beszédet.

Elkísérte „családját” a levélen megadott címre, átadta őket és a levelet az intézmény Igazgatójának, aztán megismételte, hogy reggel értük jön, és lelkükre kötötte, hogy semmi esetre se mozduljanak ki addig a házból. Az igazgató, úgy látszik, már várta a kis indiánokat; valójában, már előbb távirati értesítést kapott, és mihelyt elhelyezte vendégeit, azonnal ő is sürgönyválaszt küldött. Eközben Pat, a rendőr, odahaza a maga szerény otthonában szintén hosszú telefonbeszélgetést folytatott a kis jövevényekről, s ugyanakkor messze távol, a Nyúl Hordút állomáson is sok szó esett felőlük. Általában a két kis vándor több helyütt alaposan felbolygatta a kedélyeket, bár ők maguk mit sem tudtak erről.

Fenn a szobájukban a két gyermek izgatottan beszélgetett egymással, de azért suttogva szóltak, mert az a nagy,

141

fehér falú szoba olyan érzést keltett bennük, mintha nagyon aprók volnának, és nem nekik való helyre kerültek volna: akárcsak két kis egér, amelyek egyszerre hatalmas templomban találják magukat.

De annyi bizonyos, hogy ezen a helyen már nem érheti több baj őket, s így a biztonságos szobában Sepian elővette kis tekerics pénztét a nyakában lógó özbőr zacskóból. Kirakosgatta a pénzt, minden egyes bankjegyet gondosan szétnyitott s elsimított az asztalon, míg Szédzsó bámulva nézte a műveletet, és rábólintott fényes fekete fejével, mintha azt mondaná:

„Lám, itt a pénz, és itt vagyunk mi is, s mindez az álmom műve!”

Megpróbálták összeszámolni, hogy mennyi lehet az a pénz. Szédzsó félreszegte fejét, és egyik ujját a szája elé téve, nagyon

bölcs képet vágott, míg Sepian összeráncolt homlokkal törte fejét, jó közélről szemügyre vett minden bankót, de nem ismerte a jelzéseket, és végül fel kellett adniuk a küzdelmet. De hát végtére is éppen elég pénzüik van, ebben megegyeztek, több pénz van az asztalon, mint amennyit valaha láttak életükben. Sepian megint szépen összehajtogatta a bankjegyeket, és visszatéve a zacskóba, az egészet inge alá rejtette.

Mert ez a pénz Csikani szabadulásának ára, és soha egyetlen pillanatra sem szabad megválniuk tőle.

Eközben Csilavi lenn a padlón pompásan mulatott egy bádoggal mosdótálban, s ezt az élvezetet egybekötötte egy újabb lakomával. Jókora cipót kapott a jószívű igazgatótól, és amit nem bírt már megenni belőle, azt lassanként ragadós, tapadós, csirizszerű masszává dolgozta át - és elhíhetitek nekem, ha mondom, hogy a szőnyegnek, amelyen mindez végbement, legkevésbé sem használt a művelet.

Egyikük sem bírt aludni. A kishód azért nem, mert túl sok érdekes dolgot lehetett találni az ágy alatt, a ruhásszekrényben s a szögletekben; a gyerekek pedig azért nem.'

142

mert tudták, hogy másnap elérkezik a nagy, a csodálatos nap, az az igazán Nagy Nap, amelyért olyan kemény küzdelmet kellett megvívniuk, olyan sok veszélyen kellett átmenniük, s amelyre olyan hosszú ideig kellett várakozniuk.

Holnap visszakapják, igazán visszakapják Csikanit! És egyiküknek sem jutott eszébe az eshetőség, hogy talán az állatkert tulajdonosai nem lesznek hajlandók visszaadni a kishódot, hanem ragaszkodni fognak hozzá, ha már megszerezték.

Hiszen ha Sepiannak néha támadtak is kételyei, Szédzsó bizonyos volt afelől, hogy álma valóra válik, egy pillanatra sem kételkedett a sikerben, és csak annyit mondott:

- Holnap visszakapjuk Csikanit. Én tudom.

Másnap korán reggel Patrick O'Reilly eljött a védenecsiért, ahogyan megígérte. De nem mentek azonnal az állatkertbe, amint a gyermekek remélték, hanem egy nagy épületbe, ahol a park tulajdonosainak irodája volt.

Attól való félelmében, hogy az utolsó pillanatban még valami baj érne pénzét, Sepian megtapogatta az inge alatt domborodó zacskót; nemsokára szükségük lesz rá, és a fiú némi idegességet érzett. Másik kezében Csilavit cipelte kosarában, és mellette, lépésnyire sem távolodva tőle, Szé-dzsó halad apró, kislányos lépteivel, kendőjét szoroson arcára és vállára húzva.

Ezután gyors utazás következett egy felvonó fülkéjében, bár a gyerekek *erz*A egyáltalán nem találták élvezetesnek, majd kiszáradtak egy íróasztal előtt álltak, oldalukon ír pártfogójukkal.

Az íróasztalnál egy ember ült, s ennek az embernek kezében nyugodott a mi kis elveszett barátunk sorsa.

Szédzsó, aki mindaddig rendületlenül hitt álmában, egyszerre félni s aggódni kezdett, és úgy reszketett, mint a nyárfalevél. Fogalma sem volt róla, mihez kezdjenek, ha ajánlatukat visszautasítják; s most, hogy a döntő pillanat elérkezett, legszívesebben elszaladt volna. De vitézül állta a sarat, és eltökélte, hogy történjék bármi, mindvégig kitart

Az asztalnál ülő alak fiatalos kinézésű ember volt, sápadt, keskeny arccal és erőtlen állal. Szája szögletében már majdnem csutkáig égett a cigaretta, s füstölgött, egyik szeli 44

mét kellemetlen kifejezéssel forgatta félre, hogy a füst ne menjen belé, míg a másik szemével a látogatókra nézett, úgyhogy kancsalítani látszott. Beszéd közben nem vette ki szájából a cigarettát, s élesen meredt rájuk használható fél szemével, ez a szem pedig színtelen és barátságtalan tekintetű volt.

- Nos, mit akarnak?— kérdezte kurtán.

Egy pillanattal nehéz, mély csend uralkodott. Azt hiszem, Szédzsónak és Sepiannak még a lélegzete is elállt.

- Uram! - kezdte Pat, a rendőr -, tegnap este telefoní-rozttam H. úrnak ezekről a fiatal barátaimról itt, s hát úgy volt, hogy ma fölkeressük, és megbeszélünk egy kis üzleti ügyet, azért...

- Velem is megbeszélhetik azt az ügyet - vágott közbe a fiatalember ridegen. - H. úr ez idő szerint el van foglalva. - És fél szemmel a másik szobába vezető ajtóra pislantott, amely kissé nyitva állt.

- Hát tuggya, kérem, úgy áll a dolog... - kezdett bele megint Pat, de a fiatalember ránézett karórájára, és ismét félbeszakította:

- Csak röviden, biztos úr; rengeteg dolgom van.

Pat képe kissé kivörösödött, és újra belefogott mondókájába, ezúttal sikeresen. Beszédét előző este többször elpróbálta, és most nagy érzéssel adta elő azt a történetet, amely - mint a pályaudvaron Ő maga mondotta - „*még* egy kőből faragott szívnek a szemébe is könnyet csaltatna". A fiatalember szívét nyilván nem faragták kőből, mert az elbeszélés nem csalt könnyet a szemébe; sőt, mialatt a rendőr beszélt, a türelmetlen ifiúr több ízben órájára pillantott, és új cigarettára gyújtott a régi csutkájáról. Nem, igazán nem látszott rajta, hogy kőszíve volna, inkább mintha egyáltalán nem lett volna szíve. És a derék rendőr a vége felé már kissé el is bátortalanodva, meglehetősen akadozva fejezte be történetét:

- . •. egyszóval *no*, ezek a gyerekek vissza akarják vá-

sáróni azt a kis férget maguktól; és én amondó vónék, hogy Istennek teccő cselekedet vóna, ha visszaadnák nekik!

Megtette, ami tőle tellett, és idegesen törölgette arcát nagy vörös zsebkendőjével. A fiatalember holmi írásokat rendezgetett asztalán,

aztán hátratámaszkodott a székre.

- Befejezte? - kérdezte fagyosan.

- Be - felelt Pat, és nem érezte nagyon jól magát, mert úgy sejtette - és nem ok nélkül -, hogy máris elvesztette a csatát.

- Köszönöm - mondotta a tisztviselő. - Nos, csak azt felelhetem - szavai úgy hangzottak, mintha jégdarabok csörrennének egy üvegtáblán -, hogy azt a hódot annak rendje-módja szerint, kifogástalan üzleti eljárás során vásároltuk, s nem is ezektől a kölyköktől, hanem egy jónevű kereskedőtől, ötven dollárt fizettünk érte, ami jóval több, mint amennyit az a kis dög megér, s egyáltalán nem áll szándékunkban újra eladni ... hacsak, természetesen, ez az üzlet nem járna kellő haszonnal reánk nézve; de - s itt végigmérte a két kis indiánt - alig hinném, hogy a maga vörösbőrű barátai, ahogyan nevezi őket, tele volnának pénzzel, legalábbis a kinézésük után ítélve.

Pat képe egyre jobban nekivörösödött, de nagy ravaszul úgy vélekedve, hogy erre a konok fickóra csak a pénz tehet hatást, előretolta Sepiant.

- Pénzét - súgta oda neki rekedten -, áztat pénzét adni gyorsan nekije!

Sepian sápadtan a félelemtől, hiszen megértette az előző beszélgetést, élőlépett, kis ideig motozott a zacskójában, és az asztalra ejtette a kis köteg pénzt.

A tisztviselő átvette, megolvasta, aztán elfintorította az orrát.

- Ez csak tizennégy dollár! - Visszaadta. - Nem tehetünk semmit - jelentette ki, és hogy mindenki jól megértse, hozzátette: - Kész, nincs üzlet, be van fejezve, punktum! Megértettek?

146

Azok megértették, mind a hárman.

Senki sem szólt, senki sem moccant, de Sepian úgy érezte, hogy elkövetkezett a világ vége ... Nem, hát lehetséges ez? Igaz, amit hallott? S ekkor a csönd egyszerre ránehezedett és elfullasztotta. Az asztal mögött ülő ember halvány képe növekedni kezdett, egyre nagyobb lett, és mintha sebesen közeledett volna feléje... Érezte, hogy a padló kicsúszik lábai alól... hiszen mindjárt elvágódik, mint valami nő, elájul, akár egy kislány! Lehunyta szemét, hogy ne lássa azt a sápadt, hitvány arcot, amely fél szemével gúnyosan meredt rá; összeszorította fogát, és régi, büszke módján egyenesre kihúzta fiatal alakját; erre a szédülés elmúlt, hidegség áramlott végig testén, és remegve állt helyén. Eközben a rendőr is tanácstalanul állt megdöbbenésében, kopasz fejét tapogatta zsebkendőjével, és így düny-nyögött:

- Szégyen, gyalázat! Miilen egy szégyen! És én vótam az, aki bajba vittem őket, pedig hogy bíztak bennem: míg élek, fájni fog ez az én öreg szívemnek!

És Szódszó? Feszült, izgatott figyelemmel kísért minden mozdulatot, és pillantása úgy röppent egyik arcra a másikra, mint a megriadt kis madár a kalickában. Szemén keresztül is megértett mindent, nem volt szükség arra, hogy megmondják neki.

Kudarcot vallottak. Két percig sem tartott az egész, és máris kudarcot vallottak.

Halk léptekkel odament Sepian mellé.

- Értem, bátyám - szólt nagyon nyugodtan, olyan külonös, csöndes hangon, hogy Sepian hirtelen ránézett, és átölelte a vállát, amint a kislány ott állt mellette, és föl nézett az arcába. - Értem. Nem adják vissza nekünk Csikanit. Tévedtem, csalódtam az álmomban. Idejöttünk a városba, csak azért, hogy mégse kapjuk vissza Csikanit. Gon

dolom ... talán .. . azért kellett így történnie ... hogy Csilavit elhozzuk Csikanihoz. Bizonyosan így értette édes-

147

anyám is; hogy együtt legyenek mind a ketten ... hogy ne éljenek többé elhagyatott magányban ... így kell- lennie. Azért hát. ..

És gyöngé hangja suttogásra halkult, barna kis feje mellére csüggedt.

- Mondd meg ennek az embernek ... hogy én ... neki adom ... Csilavit is.

Azzal odatette Csilavi kosarát az asztalra, hátralépett, és papirosfehérre vált arccal, elhalványult ajakkal, nagyra tágult, száraz szemmel meredt a kosárra.

O'Reilly hirtelen abbahagyta önkínzó kesergését, és szájátva nézte: ejnye már, mi történik itten?

- Mi ez? - förmedt mérgesen a kislányra a tisztviselő.

És Sepian megfelelt neki:

- Még egy hód lenni, Csilavi. övé testvér, Csikani, nagyon lenni magányosnak. Maga megtart Csilavit is neki; akkor Csikani nem magányosnak lesz. Ezek vannak szavai enyém nővérek. Engemet... - Torkán akadt a hang, és nem bírta több szót kinyögni.

- Lám, lám - szólt a tisztviselő, ezúttal először húzva mosolyra száját, bár ez a mosoly sem használt sokat az ábrázatának. - Ez már így egészen más dolog! Mindjárt elintézzük az egészet! - és a tolláért nyúlt.

- Nem! - üvöltött váratlanul rettentő hangon a rendőr, akkorát csapva öklével az asztalra, hogy mindenki összerezzen; a tintatartó, a levélnehezékek, a tollak és ceruzák L? nagyot ugrottak, sőt még a fiatalember is ugrott egyet, képe még sápadtabbra vált, és a cigaretta kipottyant szájából. - Nem, nem fogja elintézni ezt! - bődült rá Pat vérfagyasztó hangon. - Egy O'Reilly nem fog itt állni és szó nélkül túrni, hogy két kis elhagyatott gyerkőcöt kijáccs-nak... méghozzá ollan fickó, mint maga! Maga feketeszí-vű bitang! - ordított. - De én föleskütt rendőr vagyok, a keservit neki, s ezönnel letartóztatom, merthogy ez összeesküvés, és sikkasztás, és hűtlen kezelés, és útonállás, és

148

súlyos testi sértés, és... - Itt kifogyott . a hangzatosabb büntények neveiből, és vadul forgatva szemét, megkerülve az asztalt, elindult az immár alaposan begyulladt fiatalember felé, aki tőle telhető gyorsasággal hátrált a másik szoba irányába. Szédzsó és Sepian kerekre nyílt szemmel bámulta a jelenetet. Sajnos, sohasem fogjuk megtudni, mit akart művelni az O'Reillyknek ez a felbőszült leszármozottja, mert ebben a pillanatban kinyílt a másik ajtó, s a menekülő fiatalember, látva, hogy a visszavonulás útja el van zárva előle, remegő lábbal állt meg. Új szereplő jelent meg a szobában, és egy csöndes, nagyon nyugodt hang így szólt:

- Engedelmet kérek.

Vékony termetű, szürke hajú, idős úriember állt az ajtó előtt, és szemüvege fölött végighordozta tekintetét a meglepett társaságon.

Halkan köhintett egyet, és újra megszólalt:

- Engedelmet kérek, ha netán zavarnám önöket. - Az tán udvariasan hozzátette: - Nem foglalnának helyet?

Pat még mindig dúlt-fúlt mérgében, és dühös szemeket meresztett kiszemelt áldozatára, aki egyáltalán nem volt bizonyos afelől, vajon nem követett-e el tényleg valami bűnt, s a keze ugyancsak reszketett, amint új cigarettára próbált gyújtani.

- Kérem, uraim, üljenek le - szólította fel őket ismét az ősz hajú úr.

Leültek. Valahogyan mindegyikük érezte, hogy engedelmeskedni

kell a szelíd modorú öregúrnak. Ez pedig nem volt senki más, mint H. úr, az állatkert tulajdonosa.

- Beszéljük meg a dolgokat - indítványozta, a rendőrről a tisztviselőre, erről a gyermekekre, majd végül ismét a rendőrré pillantva. - Biztos úr, tegnap este telefonon megígértem önnek, hogy meghallgatom a gyermekek történetét, és meggondolás tárgyává teszem a továbbiakat. Hallottam is mindent... a másik szobából, s így sokkal

149

jobban hallhattam az egészet, mint hogyha itt lettem volna; mert így bizonyos dolgok következtek be, melyek *más* különben nem estek volna meg. Azt már öntől megtudtam, hogy milyen messziről jöttek ezek a gyermekek, és mennyi viszontagsággal, szenvedéssel kellett szembenézniük, hogy megkísértsék visszaszerezni kis kedvencüket. De óvatosnak kellett lennem; meg kellett előbb bizonyosodnom afelől, vajon nincs-e csalafintaság a dologban, s minthogy nem értem a nyelvüket, látni akartam, hogyan viselkednek, mielőtt egyáltalán figyelmet szentelnék az ügynek. Most már ismerem az egész történetet, és látom, hogy a dolgok kezdenek igen kedvezőtlenül alakulni - reám nézve.

A tisztviselő erre önelégült képpel nézett végig a társaságon, mintha azt akarná mondani: „No ugye, hát nem megmondtam?” H. úr is körülhordozta tekintetét, szemüvegét megtörölgetve térdén.

- Mindenki figyel, ugyebár? - folytatta. - Igen? - Nyilván megszokta, hogy mindenki figyeljen a szavára. Szemüvegét - olyan csíptetőfajta volt - hüvelyk- és mutatóujjával az orra nyergéhez tartotta, és az üvegen keresztül sorra mindenkinek az arcába nézett.

A gyerekek úgy találták, hogy tekintete, ellentétben hangjával, igen átható. Szédzsó ugyan nem értette a beszédét, de őt is egészen lenyűgözte az öregúr viselkedése és nyugodt, kimért hangja.

- Helyes - mondotta az öregúr, látva, hogy mindenki figyelmesen várja a további szavait. - Nagyon jól van. Hallottam, amint ezek az indián gyermekek följánlották másik kis kedvencüket is, hogy a két kis állat együtt le hessen. Ez őszinteségüket bizonyítja. De hát az én szem pontomból is meg kell vizsgálnunk a kérdést. Mint azt György mondotta az imént, annak rendje-módja szerinti üzleti egyezségről van szó, és a vétel tisztességes összegű pénzembe került. Nem tudok azonnal határozni. Azonfelül

150

nem tesz jót az embereknek, még kevésbé gyermekeknek, ha mindent megkapnak, amit csak akarnak, anélkül hogy megdolgoznának érte. - És némi szigorúsággal nézett rájuk, ismét szeméhez emelve üvegét.

- Mit szándékozik hát csinálni, uram? - érdeklődött aggódva O'Reilly, és magában azt kívánta, hogy bárcsak ne játszanék annyit a szemüvegével, hanem inkább térne már a dolog velejére.

De H. úr most a tisztviselőhöz fordult.

- Maga jó üzletember, György; sőt sokszor az a benyomásom, hogy túlságosan jó üzletember.

- Én csak a kötelességemet teljesíttem, uram! - felelt György, és alapjában véve igaza volt.

- Ó, a kötelesség; igen - mormogta elgondolkozva H. úr. - Nos, nem tesz semmit.

- De hát mit óhajt ön tenni ebben a dologban, uram? - kérdezte ismét Pat, aki már majdhogy szét nem robbant türelmetlenségében.

- Hogy mit? - tudakolta kétségbeejtő nyugalommal az öregúr. -

Hogy mit? Ó, igen, azt hiszem, már elhatároztam, hogy mit teszek. Íme! - Kezébe fogta Csilavi kosarát, és magához intette a két gyermeket. - Tessék, fogjátok -mondotta szelíden -, itt a ti kis barátotok. Most pedig ... - egyszerre nagyon merev, üzletszerű magatartást öltött, néhány szót írt egy névjegyre, és ezt odanyújtotta Patnak -, most pedig menjetek O'Reilly úrral a parkba, és vigyétek el a másik hódot is. A tiétek; határozottan megszolgáltátok.

Sepiannak leesett az álla, és kimeredt szemmel bámult az öregúrra ... Jól hallott? Vagy talán megint Szédzsó egy újabb álma ejtette foglyul? Vagy ő maga álmodik? De Szédzsó nagyon is ébren volt, és kikapta Csilavi kosarát fivére kezéből.

- Mondd, mondd el, mi történt, mi az! - sürgette izgatottan. H. úr látva, hogy nem egészen értették meg szavait,

151

éppen újra meg akart szólalni, amikor Pat felugrott, mert első akart lenni, hogy a jó hírt közölje védeenceivel.

- Bocsásson mán meg, uram, én tudok a nyelvükön! - Azzal Sepianhoz fordult, és így beszélt: - ötét... - itt jó erősen megveregette H. úr vállát, úgyhogy ez a váratlan és nem éppen gyöngéd érintéstől majdnem előreesett, kiejtve kezéből szemüvegét, ami mindnyájuk megkönnyebbülésére szolgált - ötét van jó fickó! ötét... - itt csattanósat legyintett a meglepett H. úr mellére, hogy ez most meg majdnem hanyatt esett - ötét van Nagy Főnök, lenni jó ember, óké!... Nem könnyű nyelv ez, uram! Mostan tiveltek menni, megkapni hód, kettőt hód, hopp, hopp! Meg érteni? - És szónoklatát indián nyelvtudásának legtokéletesebb kifejezésével fejezte be: - Keiget! Kei-gettt! - Megint H. úrhoz fordult és diadalmasan mondotta: - Az O'Reillyknek mindig bámulatos érzékük vót az idegön nyelvekhő, uram!

- Látom - felelt H. úr -, nem is kételkedem benne.

Mosolyogva kísérte ki a boldog kis társaságot, és amikor betette mögöttük az ajtót, a szelíd mosoly még mindig ott ült arcán. Milyen szép és örvendetes játék volt ez, ha a végén őadta is meg az árát! És nagyon elégedetten dörzsölte a kezait, mintha csak valami nagyon előnyös üzletet kötött volna.

Nem hinném, hogy akár Szédzsó, akár Sepian emlékezetében megmaradt volna valami abból az útból, amelyet az állatkertig megtettek, egészen addig a pillanatig, amikor Pat rámutatott a park bejáratára. Már nem voltak messze tőle. Szédzsó ekkor futásnak eredt. Arca most már nem volt halvány, és nemrég még száraz, üveges szeme megint ragyogó tűzben égett. Kendője hátracsúszott, de nem törődött vele, hajfonatai lobogva verdesték vállát, mokasszinba bújtatott kis lábai szaporán topogtak a kövezeten. Sepian valamivel hátrább igyekezett utána, nem bírta lépést tartani vele, mert a kosarát is cipelnie kellett, amelyben Csilavi,

152

megunva hosszú fogságát, éktelenül dörömbölt és lármázott. Leghátul a testes O'Roilly igyekezett utánuk, erősen kivörösödött képpel, levett sisakkal, míg nagy, vörös zsebkendőjével szorgalmasan tapogatta fejét, amely „húsz év óta olyan kopasz volt, akár egy tojás”, közben pedig úgy szuszogott és fűjtatott, mint egy kivénhedt vontatóhajó. Egy ízben ki is fakadt:

- Hé, mi ez, lúverseny, vagy mi?!

De a gyerekek csak rohantak tovább, és valószínűleg nem is hallották. Erre így dünnyögött a derék rendőr:

- Adta kis pogányai, még meg tanálok honi miattuk: mingyár megszakadok, teremtuccse! - De azért vitézül

szedte lábait.

Több járókelő megállott, és bámulva nézte a vadonbeli

153

ruhájukba öltözött két kis indiánt meg a lihegő rendőrt, aki szemmel láthatóan üldözte őket. Hallották az éles, fülhasogató rikoltásokat és nyivákolást is a kosárból, amint Csilavi erélyesen tiltakozott a kosár rázkódása ellen: egyesek a csoporthoz csatlakoztak, és futva követték a sebesen szaladó, fekete hajú lánykát.

És mindnyájuk mögött, jóval messzebb, még valaki követte őket. Magas termetű, barna bőrű férfi volt, és lágy léptekkel, de mégis gyorsan haladt végig az utcán. S olyan sötét és szigorú volt a tekintete, hogy az emberek önkéntelenül félrehúzódtak előle, és utat engedtek neki, majd utána néztek, és így szóltak egymáshoz: „Ki ez? Miféle ember lehet ez?” De ő még egyetlen pillantásra sem méltatott senkit.

A bejáratnál várakozni kellett, mert korán volt, és a parkot még nem nyitották ki, de hamarosan odaért O'Reilly is, megmutatta a névjegyet, mire bebocsátották őket. Jókora csoport ember verődött már össze, és amikor a kapu kinyílt, ők is benyomultak. Az ő, aki nem volt más, mint barátunk, Elek, már tudta, mit kell tennie, mert H. úr az utolsó percben elhatározta, hogy ő is elmegy a parkba, és most maga is ott állt a kíváncsiak sorában. H. úr odaintett az őrnék, mire ez gyorsan a hódketrec felé vezette Szédzsót. Es Szédzsó most egyszerre csak megint olyan hal-ványra vált, mint valami kísértet. Az volt az érzése, hogy nagy, üres térségben fut, s a térség végén, messze-távol előtte, sötét, csúf vasrács emelkedik . . . Most, most mindjárt . . . Szédzsó keresztülláthatott már a rács vasrúdjai közt, és ott ... igen, ott ült egy kicsi barna bundás állatka a rács mögött... és - ó, igaz ez? - igen, igen, az a kicsi állat - Csikani volt!

És Szédzsó elfeledkezett minden féltékenységéről, a báméskodó emberekről, a lármás városról, mindenről a világon - csak azt a kis bundás testet látta, mely oly közel

154

volt már hozzá. S amidőn odaért a vasrácshoz, térdre esett a kavicsos földön, benyújtotta mindkét karját a vasrudak közt, és felsikoltott:

- Csikani! Csikani! Csikani!

A kicsi hód nem akart hinni szemének, és mozdulatlanul ülve nézett feléje.

- Én vagyok, én, Szédzsó! Ó, Csikani! - A kislány sikoltása szinte zokogásnak hangzott. Ó, hát elfelejtette volna akishód?

A parányi teremtés még egy pillanatig mozdulatlanul ült a helyén, borzas kis fejét féloldalt szegve hallgatta Szédzsó szavát, amint a kislány Lsmét felsikoltott:

- Csi-ka-ni-i-i!

És ekkor a hód megismerte. Valami furcsa kis hang szakadt ki a torkán, és futásnak eredve, amilyen gyorsan csak rövid lábcskái vihették, a rácshoz rohant.

A tömeget egyszerre meghatottság ejtette hatalmába, és halk éljenzés üdvözölte a jelenetet. Elek pedig, az ő, odalépett, és kinyitva egy kis vasajtót, így szólt Szédzsóhoz:

- Erre tessék, kisasszony ... szenyorita ... madmozell... - mert nem volt tisztában azzal, hogyan illenék szólítani a kis indián lányt, s amellett ő maga is nagyon izgott volt.

Szédzsó berohant, térdre vetette magát, ölébe kapta, az oly soká nem látott, elveszettnél; hitt Csikanit, és fölébe hajtotta fejét. Mindketten nagyon csendesek voltak egy ideig. És a tarka kendő elrejtett mindent, úgyhogy sem ti, sem én, sem senki más nem fogja soha megtudni, mi ment végbe kettejük közt ama feledhetetlen, dicsőséges, diadalmas reggelen. A szürke hajú H. úr elővette a zsebkendőjét, és meglehetősen hangosan fújta az orrát; Eleket pedig, az őrt, mintha hirtelen köhögésroham vette volna elő: „Hm, hm, hrm, hrm ...”

- Én is amondó vónék... - helyeselt neki részvevő

155

hangon Pat, a rendőr, pedig hát az őr valójában semmit sem szólt.

És most elérkezett a legmegindítóbb pillanat. Csilavi és Csikani mindjárt viszont fogják látni egymást. Alig három lépés választotta el őket, és még csak nem is sejtették! Micsoda viszontlátás lesz ez!

Szédzsó és Sepian vadul dobogó szívvel vitték oda a kosarat; egymagában egyikük sem bírta volna most el, s any-nyira fel voltak indulva, hogy a kosár födelét is csak ketten együtt tudták levenni. Kiemelték Csilavit, és kis távolságra letették szemközt Csikanival. Aztán félreálltak, és lélegzet-visszafojtva figyeltek. Egy vagy két másodpercig a két kishód egyike sem moccant, csak csillogó szemmel bámultak egymásra. De ekkor a tény lassanként átderengett homályos kis eszükön - elkezdtek egymás felé mászni, szemük szinte kidagadt, fülük tárva-nyitva meredt föl, hall-gatództak, szimatolgattak, és lassan kúsztak egymás felé, míg a mászás tipegéssé, ez pedig döcögő ügetéssé gyorsult, hogy végül, amikor már bizonyosak voltak afelel, hogy rátaláltak egymásra, hirtelen vágatásba lendüljenek, és nagy nekifutással, előreszegett fejfel összecsapnak. S az összeütközés olyan heves volt, hogy mindkettő megtorpant, fölegyenesedett ... hangos rikoltásokkal szorosan átkarolták egymást, és ott, a sok ember szeme láttára - elkezdtek birkózni!

A szakadatlan, reménytelen keresés, a mindennapos csalódások, mindaz a sok nyomorúság és epedő vágyakozás, a magányos, elhagyatott, rideg éjszakák - mindez véget ért!

Nagyocska és Kicsike megint együtt voltak.

Kis idő múlva már ott hemperegtek keresztül-kasul a ketrechen, és ez, noha addig komor és rút börtön volt, most egyszeribe boldog játszótérre változott. Bizony, soha ilven szép célra nem használták még ezt a ketrecet! A gyerekek tapsoltak, kiabáltak, kacagtak, és izgatottan biztatgatták a

156

csöpp állatokat, mialatt a kis birkózók vagy táncosok - nevezzük őket úgy, ahogyan tetszik - nagy lelkesedéssel keringtek, s határtalanul élvezték a viszontlátás örömét, ezt a percet, amely egész életüknek legnagyobb eseménye volt, és talán az is marad mindig. Sohasem mutattak be ilyen remek mérkőzést, úgyhogy a nézők ujjongva kiabáltak és nevettek, az ősz hajú H. úr pedig szinte nekivadultan rázta zsebkendőjét, és nem vagyok bizonyos benne, hogy nem kiabált-e kissé ő maga is.

O'Reilly úr már majd belepusztult a vágyakozásba, hogy ő is kivegye részét ebből a boldog ünnepségből, amelynek létrejöttét olyan hathatósan elősegítette. Roppant büszke volt, ha arra gondolt, hogy a jelenlevő sokaságban ő az egyetlen ember, akit az egész

történetet ismeri. Kinevezte hát magát szertartásmesternek, s mint az egy rendőrhöz illik, kissé hátrább szorította a nézők tömegét, de közben a rádióbemondó szerepét is vállalta, és elmagyarázta az embereknek, hogy voltaképpen miről is van szó. Mindezt tréfás megjegyzésekkel kísérte, sugárzó szemmel, szeretetreméltóan nézett mindenkire,, és általában határtalanul élvezte a helyzetet. És gondolom, ti is igazat adtok nekem abban, hogy a derék rendőr meg is érdemelte a dicsőséget, ámbár kissé tódított, és úgy tett, mintha sokkál •többet tudna az egész históriáról, mint amennyit valójában tudott. S amikor a két Kicsi rákezdet furcsa táncára, Pat nem akart háttérbe szorulni, és több ízben kijelentette, hogy „valaki”, noha nem ír születésű, el tudja járni a híres ír nemzeti táncot! És végül mindenki hallatára hozzátette:

- Jól van, no, látni ugyan látom, de teremtuccse sohasem fogom elhinni!

S ezt nem is vehetjük rossz néven tőle, mert csakugyan, aki még nem látott ilyesmit, annak igazán nagyon csodálatos látvány a hódok tánca.

157

És ekkor, ámbár már jó ideje ott volt, de nem akarta megzavarni az ünnepi jelenetet, a sokaság közül előlépett egy magas termetű, sötét férfi, aki mokasszint viselt a lábán. Ugyanaz volt, aki az előbb oly gyorsan lépdelt előre, keresztül a városon, errefelé igyekezve. A báméskodó tömeg elcsöndesült, amikor ez az ember előlépett. De Szé-dzsó és Sepian annyira el voltak foglalva kis játszótársaikkal, hogy észre sem vették a jövevényt, amíg egy hang, egy nagyon jól ismert hang meg nem szólalt mögöttük halkán, az odzsibvék lágy, muzsikáló nyelvén:

- Ó-vej, a felhők valóban elvonultak a nap arcáról. És most eltávozott tőlem az én bánatom is, mint ahogyan a hajnali köd szétfoszlik. Ezek az emberek itt sokat, nagyon sokat tettek értünk, gyermekeim. Köszönjük hát meg nekik. Fiam, kislányom, vegyétek föl a ti Niccsi-kivensztekét, a ti kis Testvérkéiteket. O-pi-pi-szóvé vár reánk.

Nagy Toll jött el értük, hogy a két gyermeket és a két kicsi hódot visszavigye a Beszélő Vizek mellé, az Északnyugati Szél Hazájába. Es Szédzsó álma végtére is beteljesedett:

Búcsút mondtak tehát a városnak, minden zajával, sürgésforgásával és népével együtt, akik - vélte Szédzsó - nagyjából ugyanolyanok, mint minden másféle népség: több közöttük a jó ember, mint a rossz. Igazán, vélekedett a kislány, majdnem mindenki jó volt hozzájuk a városban, s el is határozta, hogy odahaza majd elmondja az indiánoknak, hogy milyenek is ezek a fehér emberek a valóságban.

És búcsút vettek Elektől, az ápolótól is, aki olyan jó volt a szegény kis elhagyatott Csikanihoz, s aki őszintén örült, hogy kis foglya visszanyerheti szabadságát. Elbúcsúztak a furcsa, csöndesen mosolygó H. úrtól, akit még ezután is sokáig boldoggá tett a tudat, hogy örömet hozhatott néhány bánatos szívbe. És jóllehet Gitcsi Migvan felajánlotta, hogy megtéríti Csikani árát, a jó öregúr hallani sem akart ilyesmiről, s azt mondta, hogy az öröm, amelyben része lehetett, minden pénzt megér.

Patrick, a rendőr, az O'Reilly nemzetség kitűnő fia, kikísérte őket a pályaudvarra. El is mondtatta utóbb pajtásainak:

- Ezzel a két kezemmel segéltem föl őket a vonattyuk-ra! És amikó az apjuk hallotta, hogyan beszélek a gyere-kökkal az új nyelvükön, az egész képe csupa mosoltság lett, teremtuccse!

S ebben nem volt semmi túlzás, elhihetjük.

Amikora vonat elindult, és kipöfögött a pályaudvarról, a két gyermek még sokáig integetett barátjának, aki olyan jó, igaz és hűséges volt hozzájuk; a rendőr pedig ott állt,

159

magasra emelve sisakját, mintha jelet akarna adni, és kopasz feje búbja még a messzeségből is feléjük villogott. És Sepian azontúl mindig meg volt győződve afelől, hogy valahol, egy zöld szigeten, a Nagy Sós Vízen túl egy egész nemzet él, amelynek fiai Hódoknak nevezik magukat.

Amidőn megérkeztek a Nyúl Hordút melletti állomásra, az első ember, akit megpillantottak, Sárga Haj volt. A fiatalember be sem várta, hogy a hajó kikössön, máris átugrott hozzájuk a fedélzetre. Sepian nyomban átadta neki a megmaradt pénzt, Sárga Haj pedig elmondta a történetet a Nagy Késeknél - az amerikaiaknak -, akik teljes számmal összegyűltek a gyermekek fogadtatására, s vissza akarta adni nekik a pénzt. De egyikük előlépett, kis beszédet mondott, és mindnyájuk nevében kifejezte, mennyire örülnek a dolgok jóra fordultának, és kérték a hittérítőt, tartsa meg azt a pénzt, és adja oda valamelyik szegény és szükségét szenvedő indiánnak. Gitcsi Migvan köszönetet mondott nekik, amiért olyan jók voltak a gyermekeihez, és hozzátette, hogy reméli, lesz még alkalma, hogy ő is megsegíthesse másokat, akik rászorulnak, mert mindenkire rákerül a sor, hogy jót tehessen.

Sárga Haj közölte velük, hogy elkíséri őket falujukba, mert ott akarja folytatni munkáját. S ekkor odalépett a kereskedő, aki eddig meglehetősen a háttérbe húzódott, s kijelentette, hogy ő maga is elmegy a falujukba, hogy jobban megismerje üzletfeleit, az indiánokat, mint az jó kereskedőhöz illik. De egyetlen szóval sem célzott arra, mint ahogy soha életében el nem árulta volna, hogy ő maga is támogatta a gyermekek vállalkozását. Ez nem is derült volna ki soha, ha Sárga Haj nem látja meg akkor, ott az iskolaépület előtt, amint pénzt csúsztat a dobozba. Sárga Haj bizalmasan el is mondta ezt Nagy Tollnak. Eközben a két Kicsinek is bővön kijutott az ünneplésből és dédelgetésből, sőt hajlandók voltak bemutatni egy kis birkózást is az egybegyűlt Gitcsi Mokománoknak, bár azt hiszem, édeskeve-

160

set törődtek azzal, nézi-e valaki őket vagy sem. De gondolom, azért nagyon megkönnyebbültek, amikor végre a kis társaság

útra kelt, és ők békésen elpihenhettek kosarukban.

Nagy Toll kenujában utaztak. A járművön még meglátszottak a tűz nyomai. Sepian a kenu orrában, apja pedig hátul evezett. Szédzsó ezúttal nem dolgozott, hanem utas volt, mint Csilavi és Csikani, akik egyébként sem dolgoztak soha, s a kislány folyton a kosár nyílásába dugdosta az arcát. Sárga Haj és a kereskedő egy csapat indiánnal egy másik, nagyobb kenuban ültek; az ilyen nagy nyírfa-kéreg csónakokat az indiánok rabisónak nevezik; eléjük éa hátuljuk magasra büszkén felkunkorodik, és olyan kevély látványt nyújt, mint valami spanyol gálya.

Az első átkelőútnál táborozott az idős főnök, Első Mind Között, érkezésükre várva. Jelentést kért a történekről, és nagyon figyelmesen hallgatta, amint a gyermekek részletesen beszámoltak az eseményekről. A különösen érdekes részleteknél mély torokhangon megszólalt: „Haul” vagy: „Hah!” vagy: „Hum!” - és szeme megértően, bölcs kifejezéssel kacsintott. Aztán jól meghányta-vetette magában az egészet, és kijelentette Szédzsónak és Sepiannak, hogy ők becsületére váltak törzsüknek, és ezért éneket fognak csinálni róluk meg a Kis Beszélő Testvérekkel együtt átélt kalandjaikról - így nevezte a kishódokat -, s mindez azontúl a törzs történetének része lesz. Majd tekintetét Csilavi-ra és Csikanira irányozva azt mondotta, hogy most már a kishódok is a törzshöz tartoznak, és emléküik hagyományként fog élni a nép száján. Es míg így beszélt, mosoly derítette fel bölcs, öreg, ráncos arcát, pedig már régóta senki sém látta mosolyogni, mert az igazat megvallva, meglehetősen komor képű öregember volt. Aztán dereka köré csavarva takaróját, büszkén fölállott, hosszú fehér haja vállaira borult, s jelet írva le kezével a nap felé, így beszélt:

161

- Hau! Mino-ta-kija, keiget ki mino-ta-kija! Jól van, igazán nagyon jól van!

És a körülötte ülő indiánok Gitcsi Migvannal és Sárga Hajjal együtt karban ráfelelték: „Mino-ta-kija!” - és mindenkit ünnepélyes, meghatott érzés töltött el.

Amint aztán folytatták útjukat O-pi-pi-szóvé felé, a folyó partját szegélyező fák is mintha összesúgtak-búgtak és bólogattak volna, s a lombusogás egészen úgy hangzott, mintha a fák is mondanák: „Keiget mi-no-ta-kija, nagyon jól van!” - és a hollók is azt károgták a levegőben: „Mi-no-ta-kija!” - s a zugokon "meg a sellőkön, amelyek fölött nemrégén még olyan szilaj és fenyegető harsogással rohant tova a hullám, most a csobogó víz sajtós beszéde ugyanazt mondotta, mint a lapátok nyomán felkavart kis örvények mind: „Mino-ta-kija!” - legalábbis Szédzsó füle minden neszéből csak ezt hallotta ki.

Az erdő sohasem tetszett még olyan gyönyörűnek, az ég sohasem volt még olyan kék, a nap sohasem sütött még olyan ragyogóan, a mókusok sem ugrándoztak soha oly vidáman ágról ágra, a madarak éneke sem hangzott soha olyan édesnek, mint most Szédzsó fülében, amint hazafelé igyekeztek O-pi-pi-szóvé felé.

És sem ő, sem Sepian nem voltak soha még olyan boldogok életükben, mint mostan.

Hazaérkezésük után Nagy Toll összehívta a falu népét, és még

aznap este nagy ünnepi táncot rendezett.- Mindenki eljött a faluból, sőt még két-három félvér is velük tartott (akik csakugyan nem zavarták meg senkinek a vadászterületét), s a félvéreknek, mint rendszeren, hegedűjük is volt. Régimódi táncdarabokat játszottak, és az indiánok vígan járták a kopogóst meg a körtáncot, annál vígabban, mert a hegedűsök - a félvérek szokása szerint - mindenféle változatosságot, váratlan és mókás fordulatot keverték zenéjükbe; sőt nagy csoporttáncokra is sor került, amelyekben nem kevesebb mint húsz indián illegette ma-

162

gát. Mindenki boldog volt, és magas jókedv uralkodott a gyülekezeten.

Minden fiú a faluból Szédzsóval akart táncolni, úgyhogy a kislány igazán nem pihenhetett. Mellesleg elárulom, hogy pompás kis táncos volt a lányka, mert magam is ott voltam azon a mulatságon, és láttam Szédzsót és Sepiant is, aki nagyon büszke volt rá, hogy kis hűgának olyan nagy a becsülete. Sepiannak sem okozott gondot, elhihetitek, hogy táncos párt találjon magának, és volt is miben válogatnia, mert sok csinos fiatal lány jött el a táncra, és alaposan szemügyre lehetett venni őket, mert hasonló alkalmakkor csak az öregasszonyok kötöttek kendőt a fejükre.

Künn a ház előtt hatalmas tűzrakás lobogott, s a tűzön szakadatlanul főzték a teát. A tűz körül idősebb indián férfiak telepedtek le, pipáztak, és a régi időkről beszélgettek, míg odébb az imbolygó árnyak közt a fiatalság egy része fogócskát és bújócskát játszott. Gitcsi Migvan, aki máskor szigorú és gyakran szomorú volt, vendégei közt járt-kelt, elbeszélgetett velük, s arca most nagyon derűsen ragyogott, amint mindenkit mosolyogva üdvözölt. Időnként körbejárt egy-egy teáskannával; Szédzsó és Sepian pedig csészéket hordoztak körül, mindenkit kiszolgáltak, de azért közben táncra is jutott idejük.

Később az est folyamán a táncosok félrevonultak a szoba közepéből, nagy körben leültek a falak mentén, és az egész társaság elcsöndesedett, mintha valami látványosságra várnának. Ezután két dobos telepedett le a körön belül a padlóra, és elkezdtek verni dobjaikat. S ekkor az ajtóban megjelent Ni-Ganik-Abo, Első Mind Között, a Főnök. Hatalmas fejdísz viselt, csupa nagy sastollból, arcát különös, vad és harcias jellegű festett ábrák díszítették, és táncolni kezdett a dobok ütemére. Térdei alatt mindkét lábára üres őzpatákból fűzött karika volt erősítve, s ezek minden lépésére, dobban tására meg-megzördültek; kezében egész teknősbékapáncélból készült, vörösre és feketére fes-

163

tett csörgőt tartott, amelynek nyelével a teknősbéka kiszárított feje és nyaka szolgált. És mialatt táncolt, az üreges őzpaták úgy csilingeltek, mintha kis rézcsengettyűk szólnának, a főnök lábának gyors ütemű mozdulatait kísérve; őzbőr ruháján a hosszú bőrrojtok remegve libbentek, nagy sastoll fejdíszre, mely a vállára borult, méltóságteljesen bólogatott, hol összecsukódott, hol megint széttárult, mindig követve a dobok ütemét, amelyek szakadatlanul dübörögtek, s a Főnök szilajul rázta tánc közben a csörgőjét is. S míg táncolt, közben halk hangon valami régies, rejtelmes hangzású éneket dúdolt, amelyben Szédzsó és Sepian, Csi-lavi és Csikani

kalandjait dicsőítette, ugyanúgy, mint ahogyan a régi időkben a nevezetes csaták történetét énekelték meg a harcosok. És az ének minden szakaszának végén felzendült egy kis csoport énekes kara, s megismételte az utolsó szavakat; az ének dallama nagyon sajtós és titokzatos volt, nem lehetett elfelejteni, s amellet nagyon lelkesítő és vérpezsdítő hangzott.

Ez volt az az ének, amelyről a Főnök megígérte, hogy a törzs regéi közé fog tartozni; mert a régi idők indiánjai ilyen énekekben és kezdetleges festményekben örökítették meg a nevezetes eseményeket, s mindez együttvéve népük történetét jelentette. Hanem a kereskedő, aki soha azelőtt nem látott ilyen indián ünnepélyt, azt hitte, hogy a Főnök a haditáncot járja, és kezdte magát igen kényelmetlenül érezni; míg aztán Gitcsi Migvan megmagyarázta neki, hogy ez nem háditánc, hanem úgynevezett vabinu, amelyet csak a varázslók avagy főnökök szoktak eljáráni, amikor valami nagy eseményről szóló éneket adnak elő. S ekkor a Főnök hosszan elnyújtott, hangos kiáltással befejezte a vabinu táncát.

A hegedűk vidám nótára gyűjtöttek, a szoba ismét megtelt táncolókkal, és a multság folytatódott ott, ahol abbahagyták, és egymást követték a kopogós- vagy csoporttáncok. Sárge Haj is fűrgelábbal járta a táncot, egész éjjel vili 64

dáman nevetett, és kikereste a legcsúnyább öregasszonyt, akit csak találhatott, hogy azzal táncoljon. Ha pedig időnként kissé ellanyhult a mulatozás, ő hamarosan megint új hangulatra tüzelte a társaságot. A vidáman mulatozó tömegben még a kereskedő is elfeledkezett méltóságáról, s ekkor kiderült róla, hogy éppen olyan kedélyes tud lenni, mint bárki más; nem is röstellte a dolgot egyáltalán, hanem olyan vígan ropta a táncot, hogy jobban sem kell. Mi több, megbarátkozott még a két kicsi hóddal is, de sohasem tudta megtanulni a nevüket, noha Sepian nem sajnálta a fáradságot, és újra meg újra elmondta neki. Hanem azért 5 csak továbbra is hol Csilakinak, hol Csirokinak, hol meg Csikarónak nevezte a kis állatokat, vagy más hasonló hangzású neveket mondott, de véletlenül sem az igaziakat; szinte csoda volt, hogy nem fogyott ki abból a sok furcsa névből.

Csilavi és Csikani sem maradt ki a mulatságból, efelől nyugodtak lehetünk. Nem is maradhattak ki semmiből, amíg hangjuk volt, amellyel élesek lehetett rikoltani, meg mindegyiküknek négy darab lábuk, amelyeken ide-oda szaladgálhattak. A zene, a zaj és a mulatozás nagyon fellelkesítette őket, úgyhogy szakadatlanul rohagáltak a szobában, befurakodtak a táncosok közé, és mihelyt ülő embert találtak, nyomban felegyenesedtek előtte, hogy valami ennivalót kunyoráljanak. Egy ízben Csilavi a szoba közepén ült le felegyenesedve, elállva az utat, úgyhogy abba kellett hagyni a táncot, mert senki sem akarta, hogy véletlenül rálépjenek a parányi golyóra, vagy keresztülbololjanak rajta. Egész álló percig vagy kettőig is úgyszólván egyedül „uralta a helyzetet”, és olyan büszkén nézett körül, mint valami diadalmas hódító, szinte azt várhatta volna az ember, hogy megszólal, mint Július Caesar: „Jöttem, láttam, győztem!” Végtére is Szédzsónak kellett elcipelnie onnan a sivalkodó, rúgkapálódzó kis gazfickót. Eközben Csikani - a szent! -, a világlátott hód, amely már a

165

városban is járt, és így gazdag tapasztalatokra tett szert, fölfedezte, hol áll az a láda alma, amelyet a jelenlevők valamelyike hozott a kefeskedőállomásról. S miután nagy szomorúságára rájött, hogy csak egyetlen almát bír magába gyömöszölni, hozzálátott, hogy a többi egyenként elcipelje és elrejtse, amikof pedig rajtakapták és letartóztatták a kis latort, újabb nagy cirkusz és párját ritkító sivalkodás következett. Szédzsó abban a reményben, hogy

lecsendesítheti őket, kenyérfafabkákat osztogatott nekik, hogy -mint máskor - zsákmányukkal elvonuljanak a tanyájufc-ra. Be is bújtak házuKba minden kis kenyérdarabbal, de mindig újra megjelentek újabb kenyérdarabokat koldulni, úgyhogy nemsokára ide-oda iramodtak a tanyájuk meg Szédzsó közt, zsákmányukat szállítgatva. És kétségtelen, hogy ha egész éjjel szakadatlanul tömték is a bendőjüket, azért felét sem ehetek meg annak a sok jónak, amit összeharácsoltak.

Végtére erőt vett rajtuk a hosszú utazás, a sok izgalom meg a lakoma fáradalma, és végleg visszavonultak házikójukba; ott aztán összedugták, orröcskáikat, kezükkel jó szorosan belekapaszkodtak egymás bundájába, és a kenyérdarabok fölhalmozott rakásai közt elszunnyadva az álmok országába vándoroltak, s elfelejtették minden bajukat, a magányosság hosszú napjait, amelyek immár egyszer s mindenkorra véget értek.

S ettől kezdve nap nap után reggeltől estig megint boldog kacagás és vidám Jáрма verte föl a játékház meg a tó-pírt Vybnvyfe'K.fci, - agyan-ág^, TTÜSA -am^Km ^kífiVi. vrÁg ram vitték el hazulról. Szinte úgy tűnt fel már előttük, hogy az egész szomorú eset sohasem történt meg, hanem csak valami gonosz álom volt. A ház, amely oly hosszú ideig üresen és elhagyatottan állt, ismét öröm és vidámság tanyájává változott. S a tópart ptfha talaja újból megtelt lábnyomokkal, azoknak a kétlábúaknak és négy lábúaknak a nyomai-

166

Vid, akik. nemrég olyan közel jártak már ahhoz, hogy soha többé ne hagyjanak nyomot sehol.

A gaz kis Csilavi megint a régi vakmerő, kalandkereső betyárrá vedlett vissza, s elárulom, hogy éppen olyan ön-, fejű volt, vagy még rosszabb, mint annak előtte. Ugyanolyan szabályos időközökben el-eltűnt, de bizonyosra lehetett venni, hogy ugyanúgy előkerül ismét. Állandóan csínyeket vagy gonoszságokat követett el, ha pedig tetten érték, legott rákezdet bolondos, ugrabugráló táncára, amely-; nek végén nagyot sikítva hanyatt vágta magát, magas jókedvében vagy merő rakoncátlanságból. Noha most már, mindketten szépen megnőttek, Csikani föladta a versenyt, ' hogy melyikük növekszik gyorsabban, és belenyugodott, ' hogy Csilavi mindig egy kicsit előtte járjon a gyarapodás-; ban. Ebben is maradtak a dolgok, úgyhogy Csikani meg-; maradt továbbra Kis Kicsinek, és éppen olyan szelíd és békés hajlandóságot mutatott, mint mindig. Nem mintha f oly tonf oly vast csak jó lett volna, ilyen sokat nem lehetett elvárni tőle. De nagyon gyakran megpihent Szédzsó ölé-; ben, akárcsak az első napokban, s orrát mélyen belefúrta a kislány nyakának jól ismert, puha hajtásába. S így elpihenve, lehunyta szemét, szuszogva és szípigva egy keveset, halkan nyögdecselve boldogságában, éppen úgy, ahogyan álmaiban tette, amikor az ő konyhájában kis fekhelyén elnyúlva keresett feledést bánatára. De most már sohasem kellett többé a magányosság gyötrelmét szenvednie - és olykor-olykor fölplislantott fél szemmel, hogy meggyőződjék róla, igaz-e mindez, s vajon nem álmodja-e csak ezt a nagy-nagy boldogságot!

S most megint minden úgy volt, mint régen. A napok gazdagok voltak eseményekben; egyre tettek-vettek, szorgoskodtak, és izgalmas örömmel élvezték az úszkálást, az ásást, a sárban való pacsmagolást, a bundájuk szárítgatá-sát és fésülését; vagy a bújócskát a kenu alatt, a birkózásokat s a műkedvelő építészeti gyakorlatokat azon az apró,

16

7

bolondos formájú hódtanyán, amely sehogy sem bírta

megakadályozni Fz esőt, hogy ne csorogjon a belsejébe. Amikor aztán a sok munka és sok játék a nap végén befejeződött, a rövid, fáradt lábcskák feltípegtek az ösvényen a házhoz. S a házban már várt rájuk a két tálacska - ugyanaz a két tálacska -, tele főtt rizzsel vagy tejjel, különösebb alkalmakkor még befőttel is. És e sok gyönyörűség után mindegyikük kapott egy jókora kenyeret, hogy legyen mit az ágyba vinni; s végül jött a hosszú, édes álom a puha, meleg fekhelyen ...

Így telt el a boldog, szép nyár.

Aztán megjött az ősz, a Hulló Levelek napjai, a Csöndes Napok. Elérkezett az ideje, hogy Csilavit és Csikanit visz-szavigyék régi otthonukba. Mert most már meg kellett engedni nekik, hogy visszatérjenek abba az életbe, amely jog szerint megillette őket, hiszen a természet rendelte úgy, hogy a Minden Hódok Utján járjanak. Télen nem tudnának elegendő vízről gondoskodni, s nem hordozhatnák őket egyik helyről a másikra, mint nyáron. Gitsi Migvan egy napon maga elé szólította gyermekeit, és szépen, okosan mindent megmagyarázott nekik. Elmondta, hogy a hódok nemsokára felnőnek, később nem találhatnák meg igazi boldogságukat ebben a természetellenes életmódban, s ezért rövid idő múlva vissza kell térniük a maguk népéhez, hogy azt az életet éljék, amelyet a vadon Nagy Szelleme rendelt nekik.

A gyermekek már jó ideje tudták, hogy ennek előbb-utóbb be kell következnie, bár sohasem beszéltek róla maguk közt. Amidőn a válás napja elközelgett, Szédzsó egyre csöndesebb és mélázóbb lett, és hosszú órákat töltött kis játszótársaival, amelyek nemsokára már nem lesznek az övéi. A kishódok persze régi, bolondos, kedves módjukon játszadoztak vele, hiszen nem gondoltak a jövőre, még akkor sem, ha ez a jövő nagyon boldognak ígérkezne.

És Szédzsó annyira szerette a két kicsi hódot, hogy soha

168

eszébe sem jutott, milyen magányos lesz ő maga, ha majd már nem lehetnek együtt, hanem egyre csak arra gondolt, hogy milyen boldogság vár kis barátaira, midőn ismét viszontláthatják apjukat, anyjukat.

„Hát miért is ne örvendeznék?” - kérdezte magában, aztán hangosan folytatta, bár hangja remegett egy kissé: -Nagyon örülök. Boldog vagyok. Igen. Tudom, hogy boldog y agy ok!

„Ügy van, kis Szédzsó, te boldog voltál, mint ahogyan mindig boldogok azok, akik adni tudnak ...

S egy októberi reggelen - a Hulló Levelek Havában -, amikor a hegyek felöltik vörös, barna és arany színekből szőtt őszi ruhájukat, Csikani és Csilavi, Kicsike és Nagyocska búcsút vettek kis tanyájuktól, és a faháztól, ahol zsenge koruk boldog, gondtalan napjait töltötték. S otthagyták a rozoga kis hódtanyát, a játék házat, a vízhez vezető ösvényt s a tópartot, egykori játszóhelyeikkel. Mindez ott maradt, amikor ők bemásztak régi nyírfakéreg dobozukba, amely oly sokáig és oly jól szolgálta őket, s elindultak utolsó, legjelentékenyebb utazásukra.

S amint lepihentek illatos fűből felhalmozott fekhelyükön, még csak nem is sejtették, hogy milyen nagy-nagy esemény várakozik rájuk az út végén.

Olyan volt, mintha nagy ünnepre készülnének.

Szédzsó felöltötte sokszínű skótmintás ruháját, fejére legújabb és legtarkább kendőjét kötötte, lábát szépen hímzett mokasszin födte. Sepian és Gitcsi Mígván legjobb őz-bőr ruhájukat viselték, amelyet csak különleges alkalmakra vettek föl: az őzbőrt frissen füstölték, s ettől mély, bársonyos aranybarna színt kapott. A nevezetes kosárra Szédzsó leveleket, színes virágokat, madarakat és kis állatokat festett, hogy méltó legyen Csilavi és Csikani utolsó utazásához, amelyet benne tesznek meg. S a kosár, a fülére kötött nagy sastollal és a sok mindenféle festett díszítéssel, most már mintha nem is lett volna ócska, hanem egészen újnak tetszett. A kislány szerető gondossággal rendezte el benne az édes illatú fűből rakott fekhelyeket, s egy sündisznótüskével ékesített kis bőrzacskóban a kosárra kötözte a két apró, de szívének nagyon kedves tálacskát is.

A kenuról sem feledkeztek meg, a hűsleges kenuról, amely oly derekasan szolgálta őket, s annyi viszontagságuk részese volt. A tűznek nyoma sem látszott már rajta. Ragyogó sárgára festették, újra átmázolták a peremét Ls, új szem díszítette az elejét - nem olyan haragos tekintetű, mint a régi volt, hanem inkább kedélyes, barátságos kife-jezésű szem -, és pompás új róka fark lobogott a végében. Büszke látványt nyújtott a csónak, mintha tudná, hogy most nem holmi közönséges utazásra indul; s amidőn kértek a tóra, a róka fark mintegy életre kelve libegett a szélben, míg a szem, amint a bólogató nádszálak elsuhantak

170

mellette, szinte kacsintani látszott, mintha a kenu nagyon meg volna«elégedve a dolgok folyásával.

Így igyekeztek a Sárga Nyír folyó felé, amely a kéklő messzeségben járta útját, a Suttogó Falevelek Hegyei közt, ahol Csikani és Csilavi születtek.

Hat napig tartott az útjuk. S minél messzebbre jutottak, annál csöndesebb lett a levegő, s annál nyugodalmasabb a víz. Minden este a vadludak hosszú sorai húztak el fölöttük, dél felé szállva, s szárnyaik suhogását jól lehetett hallani a sötétségben. A nap minden reggel valamivel nagyobb és vörösebb lett, a levelek pedig napról napra ragyogóbb színeket öltöttek. Mert a rengeteg nagyon szép az „indián nyár” idején, vagyis ősszel, a Hulló Levelek Havában.

Szédzsó valóban, igazán boldog volt; nem bántotta szomorúság, mint ahogyan gondolta. Hogy megőrizze boldog érzését, igyekezett folyton arra gondolni, hogy az ő hűn szeretett kicsi barátai, Kis Testvérkéi megfelelőbb életbe fognak kerülni, mint amilyenben valaha részük volt, és nemsokára úgy fognak gondoskodni róluk, ahogyan még ő sem viselhetette gondjukat, hiszen otthon lesznek, a maguk fajtája, a Hódnép között. A játékos idők hovatovább véget

érnek, és a kishódok is lassan megkomolyodnak. Nemsokára már munkához látnak, hogy becsületesen megdolgozzanak életükért, mint ahogyan a vadon minden szülöttének s a legtöbb embernek is előbb vagy utóbb tennie kell. Belátta, hogy a természet erre az életmódra szánta őket: munkás életet kell élniük, s nem maradhatnak örökre csak kis játékszerek. És Szédzsónak mindebben igaza is volt. Csak így, csak ebben az életmódban lehettek valóban megelégedettek.

De azért időről időre kis fájdalom hasított át a szívéen, s szemét kibuggyanni készülő könny tette ködössé. Ilyenkor gyorsan végighúzta kezét szeme előtt, és így beszélt magában:

171

„Csak magam miatt szomorkodom. Az egész csak önzés. Azt kell tennünk, ami nekik a legjobb. Így bizonyíthatom be leginkább, mennyire szeretem őket.”

És nagy vitézül körülnézett a fák meg a tó felé, vagy bekukkantott a kosárba, és megcsiklandozta a hódok mókás, erszénykékhöz hasonló füleit. Közben pedig arra gondolt, hogy bárcsak tanúja lehetne majd, amikor szüleikkel találkoznak, s vajon mit fognak mondani egymásnak, amikor már benn lesznek a hódanya belsejében.

Bárcsak elébük jönne a hód papa meg a hód mama a másik két kicsikével együtt, hogy láthatná a találkozásukat! És egyre reménykedett, erősen reménykedett abban, hogy soha semmiféle vadász nem fog rájuk akadni.

Az utazás utolsó estéjén azon a helyen ütöttek tábor a fenyők közt, ahol annak idején Gitesi Migvan készítette ebédjét, a hódpaták torkolata mellett. S ezen az emlékezetes estén, amikor elkészültek a vacsorájukkal, elrakták az edényeket, s a tábortűz vígan lobogott a sötétségben, Nagy Toll azt mondta, hogy valami nagyon fontosat akar közölni velük, olyan fontosat, hogy csak az utolsó percre tartogatta.

Nagy csönd honolt a táborhelyen, és a gyermekek némán figyelve ültek a tűz mellett. Csilavi a kosara mellett ült, mozdulatlanul, fejét hód szokás szerint kissé oldalra szegve, s olyan volt, mintha ő is figyelne. Csikani Szédzsó előtt feküdt, fejét a kislány térdére téve, s olyan csendes volt, mint egy kis egér; bizonyosan ő is figyelve hallgatott. A széles, mély folyó, mely oly sebesen és csöndesen suhant tova mellettük, bizonyára mindent hallott, és valószínűleg mindent elfecsegett az első zúgónál, amelyen újra átvezet útja. Még a nagy, sötét fák is, amelyek oly némán és ünnepélyesen álltak a tábor körül, amint a tűz lobogó fénye olykor-olykor átvillant árnyékba borult lombjaik közt, mintha figyelve várták volna Gitesi Migvan szavait.

- Szédzsó, Sepian - beszélt Nagy Toll -, ez az utolsó éj-

172

szaka, amelyet Csikanival és Csilavival töltünk. Holnap már együtt lesznek az övéikkel, hogy a maguk életét éljék. Örvendetesek voltak a napok, amelyeket velünk töltöttek. Sok örömet hoztak házukba, és a nyár ragyogó napjait még ragyogóbbá tették otlétükkel.

Ezen a helyen találtam rájuk; betegek, elhagyatottak voltak, és már-már haláluk perce közelgett. Most ismét itt vannak, egészségesen, jó erőben, készen arra, hogy megállják helyüket új életükben. Kalandozásuk napjai véget értek, s olyan boldogság vár rájuk, aminőben sohasem részesültek eddig.

S egyet megígérhetek nektek: sohasem fogják megölni őket!

Itt Szédzsó torkából halk kis hang tört elő, alig hallható kis hang, de gyorsan ajkához szorította ujját, hogy elnyomja azt a hangot, s ismét csöndesen figyelt. Gitcsi Mig-van folytatta:

- Láttátok, amint a Főnökünk eljárta a Si-si-gvant, a Csörgők Táncát; vabinu volt az, sajátos céllal, s Főnökünk elrendelte, hogy egyetlen indián se vadásszék többé hódra ezen a környéken. Fehér ember pedig sohasem vetődik er-i'efelé. Ez az én saját vadászterületem, de én sohasem fogom bántani többé őket, vagy a Hódnépet általában, hiszen az olyan lenne, mintha kicsi emberkéket, jó barátokat ölnék meg. Mert ezek a hódok boldoggá tették a gyermekeimet, s ha megérthetnék szavamat, köszönetet mondanék nekik. Akármit hozzon is a jövő, senki sem fogja itt bántani kis barátaitokat.

Holnap, amikor ti szabadon bocsátjátok őket, én majd a hódok jelét utánzóm, azt a hangot, amellyel egymást hívni szokták. A házban levő kishódok ugyan aligha fognak fülelni rá, de meglehet, hogy az öregek meghallják, és előjönnek üdvözölni hazatért gyermekeiket. Nem állíthatom határozottan, de megkísérlem.

Szédzsó erősen a szájára szorította kezét, úgyhogy most

173

nem tört elő semmilyen hang a torkából.* S ekkor elnyújtott üvöltés hallatszott messziről, a hegyek felől; egy ideig erősödött, aztán lassan elhalt; vad, mély hangú, de mégis magányosságot panaszló vonítás volt, a farkas üvöltése. Gitcsi Migvan hallgatott, amíg a vonítás utolsó visszhangja is elült, s a többiek is hallgattak; mert az indiánok nem félnek a farkastól, mint a másféle emberek, hanem inkább vadásztársat látnak benne, és „magányos”-nak nevezik.

- Nagyocska és Kicsike - folytatta most Nagy Toll, és elmosolyodott, amikor nevüket kimondta - sohasem vesznek el egészen számotokra. A hódok nem olyanok, mint a többi állat: inkább az emberhez hasonlítanak, és nem felejtenek egyikőnnyen. Ha egyszer már megismertek titeket, és megbarátkoztak veletek, akkor ezt sem felejtik el. Mindig a tiétek maradnak.

És most halljátok a legörvendetesebbet. - Semmi hang, még a farkas sem szólt! - Minden évben egyszer, a Hulló Levelek Havában, amidőn a fákról úgy hullanak a levelek, mint megannyi tarka, vörös és sárga hópehely, a vadlúd csapatokban húz át az égen, eljöttek majd ide, a Hódnép Otthonába, s itt maradtok egy ideig, hogy esténként a tavuk mellett ülve figyeljétek őket, és lássátok, hogyan úszkálnak, dolgoznak és játszadoznak kis barátaitok. Nagyon valószínű, hogy odamennek hozzátok, és szólhattok nekik, sőt talán meg is érinthetitek őket. Lehet, hogy nem fognak már mindenre emlékezni, és sok minden, amit veletek együtt éltek át, akkorra már kihullik a fejből, de benneteket sohasem fognak elfelejteni. A bölcs öregemberek mondták ezt nekem. Magam is tapasztaltam ilyet, amikor: még fiatal voltam.

Gyermekeim, ezek az én szavaim.

* Az indiánok gondosan ügyelnek arra, hogy sohasé szakítsák meg a beszélőt. Ha egy gyermek hangot adna hasonló alkalommal, mint amelyet leírtunk, azt az indiánok nagyon illetlen viselkedésnek tartanák

174

S ezek a szavak Szédzsó szívéből elmosták a szomorúság utolsó csöppjeit is - talán nem egészen, de mégis; hiszen Szédzsó csak kislányka volt, és most odaadott mindent, amit adhatott: azt a két parányi kis jószágot, amelyeket úgy szeretett, ahogyan csak egy kislány tud szeretni. De a hódok nem feledékenyek, mondotta édesapja, s Szédzsó kigondolta, hogy a kosarat jó alacsonyan

felakasztja majd egy fára, és otthagyja a tálacsákat is, közel a tóhoz, ahol gyakran láthatják, s akkor a hódocskák egész bizonyosan nem fogják elfelejteni őt. S azon az éjszakán amint Nagyocska és Kicsike összebújva utoljára aludt karjai közt, Szédzsó végiggondolt mindent, ami történt velük, attól a feledhetetlen születésnaptól kezdve, midőn megjöttek; a szép időket, amelyeket együtt töltöttek, és hogy milyen szerencsésen alakult végtére is a sorsuk; aztán újra átgondolta mindazt, amit édesapja mondott - apja majd hívni fogja a hódokat, és ki tudja, talán előjönnek az öregek -, és úgy érezte, hogy csúnya dolog lenne aludni ezen a legeslegutolsó éjszakán. Így hát ébren feküdt, ameddig csak; bírta, Csilavi és Csikani nyugalmas szuszogását hallgatva, míg végül lehajtotta gondolatoktól nehéz kis fejét a két csöpp, nedves orrocsonk mellé, amelyek szuszogtak és szipogtak, sőt olykor hortyogni is hajlandók voltak, s mihamar együtt volt kis barátaival a Feledés Országában.

Másnap délután, napnyugtájában, amikor a vadon élő hódok felébrednek álmukból, mindnyájan ott voltak a Hód-nép kis tavánál. Innen indultak el annak idején Csikani és Csilavi, a két kis veszendő jószág, nagy és kalandos útjukra, amely, íme, most véget ért.

A tavon és környékén nagyjából minden ugyanolyan volt most is, mint amikor először láttuk májusban, a Virágok Havában. A medence színültig tele volt, s a víz vígan ömlött át a kifogástalan állapotban lévő gáton, s a hódház

175

sötét földkupaca most is szilárdan emelkedett a tó fölé. Hanem a tó egyáltalán nem keltett elhagyatott hangulatot. Mindenütt friss munka nyomai látszóttak, és az újabb művek még inkább azt a benyomást keltették, mintha egész embercsapat dolgozott volna rajtuk baltával és ásóval. Pedig az egész mind csak két hód műve volt, az öregeké, mert a fiatal hódok munkája még nem sokat ér első nyarukon. A hódtanya oldalait vastagon betapasztották, hogy a hideg ne hatolhasson be, s a láthatatlan bejárat előtt óriási eleség-tutaj lebegett a vízen, a fatuskók, vastag és vékonyabb ágak egész halmazával, amelyeket a hódok téli eleségtarta-lékul gyűjtöttek össze. A part több helyéről simára taposott, szépen elrendezett, keskeny ösvények kanyarogtak föl az erdőbe, s az ösvények mentén szép számmal meredtek a nemrég ledöntött fák tövei; a fogak nyomai világosan kivehetőek voltak a csonkokon. A legtöbb levágott fa már nem volt a döntés helyén, mert az eleségtutajba került; csak néhány törzs hevert a víz közelében, részben hasábokra szabdalva, ami arra mutatott, hogy a Hódnép még javában dolgozik, hogy betakarítsa az „aratást” a nemsokára bekövetkezendő télre.

Nagy csönd és nyugalom honolt a tó környékén, és a mozdulatlan fák élesen tükröződtek a víz elsimult színén. De a fák lombozata már nem volt zöld, mint amikor legutóbb itt jártunk, hanem vörös, sárga és barna színekbe öltöztek a dér és fagy érintésére. És a tó körül álló csöndes fákról susogva, halkan zörrenve, lassan forogva a levegőben, egyre hullottak a száraz levelek.

Gitcsi Migvan kissé hátrább húzódott, míg Szédzsó és Sepian kétoldalt megfogták a kosarat, és levitték a víz széléig. S ott, egy magas, ezüstös színű nyárfa tövében levették a kosár födelét.

Sepian benyúlt a kosárba, megsimogatta a tömzsi, (selymes testecskéket, és így beszélt:

176

- Legyetek boldogok, Niccsi-kivrsz; kísérjen szerencse benneteket, Kis Testvérkéek ...

De halkan szólt, mert hangja remegett kissé, és egy férfiúnak elvégre nem illik ellágyulnia a fehérszeme láttára, hiszen tudjátok. Aztán kezébe fogta nővérkéjének két kis kezét, és [gy szólt, hozzá:

- Ne szomorkodjál, kis húgom. Minden évben, ha a le velek lehullanak, idehozlak majd, hogy viszontláthassad őket. Sok mindent láttunk és vittünk véghez mi négyen; mi örökösen emlékezni fogunk erre, s ők sem fogják elfelejteni. Apánk mondotta Így. Kis barátainkra most boldogság

177

vár, és boldogan élhetnek ezután életük végéig. Így van ez jól, így jó nekik.

- Így van - válaszolta suttogva a kislány -, tudom, boldogok lesznek. Azért hát boldognak kell lennem magamnak is. - Mosolyogva tekintett fel fivérére. - Köszönöm, bátyám.

Ekkor Sepian fölment a tópartról oda, ahol édesapjuk állott, s magára hagyta Szédzsót.

A leányka arcához szorította a kicsi hódoltat, és úgy suttogott parányi fülükbe:

- Ég áldjon, Csilavi; ég áldjon, Csikani, én Kis Testvér kéim. Ne feledjeteke!... soha!

S azzal szabadon engedte őket.

Egészen a víz széléig kísérte a két kishódot, és utánuk nézett, amint elsiklottak a vízben. Egyenesen régi otthonuk felé úsztak, a két borzas fejecske szorosán egymás mellett emelkedett ki a vízből; egymás oldalán haladtak, mint mindig; a mokány Csilavi, a kedélyes, önféjű és ra-koncántlan kis golyhó, és a szelíd Csikani, a ragaszkodó, remegő, simulékony kis teremtes. Még egy-két perc, és eltűnnek szeme elől. És mindegy, mekkorára nőnek majd a jövőben, Szédzsó gyöngéd, szerető kis szívében örökre megmaradnak segítségére és szeretetre szoruló két kicsi hódnak.

Szédzsó szemében mindig csak a két Kicsit fogják jelenteni.

Amidőn a kishódok a földből emelt erősséghez közeledtek, Nagy Toll elnyújtott, éles kiáltást hallatott, azt a hangot, amellyel a hódolt szokták hívni egymást. Ez a hívőjel újra meg újra felhangzott, majd elhalt a csöndben. S ekkor egyszerre csak fekete fej jelent meg a víz színén, közel a tanyához, s ezt rövidesen másik fej követte: két nagy, sötét fej, s mögöttük nagy, barna bundás hátak siklottak tova a vízben.

178

Szédzsó lélegzetét visszafojtva figyelt: amire vágyott, de amit alig mert remélni - a két kishód apja és anyja valóban előjött Gitcsi Migvan hívására, hogy hazatérő kicsinyeiket fogadják! Minden valóra vált, minden beteljesült ...

Minhárman oly mozdulatlanul álltak, akár a fák. A két öreg hód lassan közelgett Csikanihoz és Csilavihoz, odaértek, egyszer vagy kétszer körülúszták őket, erősen néztek, szimatolgattak - s egyszerre csak szorosán melljük kerülve, egy sorban velük úsztak tovább az otthonuk felé: két nagy fej és közbül két kis fejecske, egyre

távolodva, egyre kisebbedve, míg aztán közvetlenül a hóház bejárata előtt egyenként, hang nélkül eltűntek a víz felszíne alatt.

Nagyocska és Kicsike hazaérkeztek.

És Szédzsó olyan mozdulatlanul állt a parton, mint valami tarka kis szobor, sokszínű rikító, skótmintás ruhájában és szépen hímzett mokasszínjában, fejkendője hátracsúszott, és kékes, fénylő fekete hajfonatai megcsillantak a lenyugvó nap sugarában.

Így áJU ott, és kissé szétnyílt ajakkal, csillogó és messzeségbe meredő szemmel nézett a tavon át, amíg csak az utolsó barna fej is eltűnt, és az utolsó gyűrű is elsimult a víz színén.

Ebben a pillanatban feje fölött susogó aranyszínű levelek közül csicsergő hang szólalt meg, egy parányi, fehér torkú dalos madár szava.

A tollas kis dalnok vidáman csicseregte dallamos énekét, hangja szinte betöltötte a békés völgyet, és Szédzsónak úgy tetszett, mintha a remény, a boldogság és a szeretet dalát zengené.

- Mino-ta-kija... jól van ... - hangzott ú madárdal. -Mi-i-i-no-o-o-no-ta-k,i-i-i-no-ta-ki-i-i-jaaaa!

Es Szédzsó, amint csöndesen állt a hulló levelek közt, és még mindig csak azt a sötét földkupacot, az ő Hódtestvér-

179

keinek végső otthonát nézte csillogó szemével, halkán suttogva ismételte a madár szavát:

- Mi-no-ta-kija...

A kis kosarat pedig a két csöpp tálacskával, a benne levő illatos fűággal, a reá festett tarka levelekkel, virágokkal és állatkákkal együtt egy alacsony ágra függesztette, közel a talajhoz, s otthagya a tiszta, csöndes víz mellett.

Azzal megfordult, és előrenyújtott karokkal, vitézül mosolyogva apja és fivére felé futott.

Most a szereplők eltűnnek szemünk elől. Utazásunk végére értünk, és itt vége a mesénknek is.

Mialatt ti mesémet hallgattátok, a vigvam közepén égő tűz parázsba omlott, és már csak az izzó üszök maradt meg belőle.

Hátunk mögött a sátor bőrfalán megnöttek és sötétre váltak az árnyékok.

Mennünk kell.

De néhanapján, ha nyári este szürkületében magányosan üldögéltek, és nincs okosabb dolgotok, talán eszetekbe jut a két kis indián gyermek, akik valóban éltek, és éppúgy megvoltak nekik is a maguk félelmei és reményei, bajai és örömei, akárcsak tinektek; s eszetekbe jut Csilavi és Gsi-kani, a két kicsi hód, amelyek szintén valóban éltek, s any-nyira szerették a két kis indiánt és egymást, mert tudták, m.it tesz az: elhagyatottnak lenni, és mit tesz az: boldognak lenni.

S akkor emlékezetben ismét útra kelhettek a Suttogó Falevelek Hegyei közé, viszontláthatjátok a magas, sötét fenyőket, amelyek mintha bólogatva köszöntenének, amint elmentek alattuk; és megint vízre szállhattok a sárga nyírfakéreg kenuban, amely éles szemmel nézi az utat, és vidáman csóválja farkát.

180

És meglehet, hogy ha nagyon csöndesen ültök, meghalljátok a hulló levelek susogó neszét, fületekbe hat a Beszélő Vizek szava, és megszólal a vadon népének lágy, simogató hangja, a vadon népének, két lábon és négy lábon járóknak egyaránt,

akik ott laknak abban a távoli, nagy és elhagyatott, csodaszép országban - az Északnyugati Szél Hazájában.

TARTALOM

Az Északnyugati Szél Hazája	5
Gitsi Migvan - a Nagy Toll..... ,.....	12
A Hódnép Otthona	20
Az első kaland	30
Szédzsó születésnapja	42
Nagyocska és Kicsike	51
A kereskedő.....	61
Szédzsó a Beszélő Vizeket hallgatja	70
A Vörös Ellenség	78
Az üres kosár	89
Az indiánok fehér testvére	98
A „Nagy Kések”	111
A kis fogoly	119
Patrick, a rendőr	132
Amit cselekeszlek eggyel eme kicsinyek közül	144
Mino-ta-kija!	159
A Hulló Levelek Havában	170

HU ISSN 0324-3222

ISBN 963 11 2889 X

Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest
Felelős kiadó: Szilvássy György igazgató
Szikra Lapnyomda (81-3490), Budapest, 1982
Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató
Felelős szerkesztő: Rónaszegi Miklós
Műszaki vezető: Haás Pál
Képszerkesztő: Szecskó Tamás
Műszaki szerkesztő: Tóth Endre
110 000 példány Terjedelem: 10,18
(A/5) ív. IF 4450